انما الخمر والميسر والانصاب والازلام رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون المائدة ۹۰

لا تذهب الليالي والايام حتى تشرب طائفة من امتي الخمر ويسمونها بغير اسمها ابن ماجه

الخمر ما خامر العقل رواه البخاري

الحجة السماک

فی

حرمت التریاک والتنباک

Ketabton.com

تالیف

حضرت مولانا فدا محمد بن محمد عریف المعصومی

غفر الله ذنوبهما الظاهری والباطنی

ناشر

جامعہ عربیہ نبراس العلوم نعمانیہ کراچی

رابطہ نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټ

ددي کتاب کمپوزنګ د یو داسې کس پر لاس شوي دي چې له عربي او پښتو ژبې سره نابلد وو، لهذا د کتاب په دي لومړي چاپ کې د إملا غلطي شته ، چې په راتلونکي کې وخت (دوهم چاپ) کې به ورته ځانګړي پاملرنه وشي إن شاء الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿شناس نامه﴾

نام کتاب : الحجة السماك فی حرمة الترياك والتنباك

مؤلف : حضرت مولانا فدا محمد صاحب معصومی

تصدیق کننده : شیخ الحدیث والتفسیر مفتی عبدالرازق صاحب

ناشر : جامعه نبراس العلوم نعمانیه کراچی.

کمفوزر : محمد ارسلانْ گلزار

طبع : اول

تعداد : ایك هزار (۱۰۰۰)

قیمت : [ ]

تاریخ اشاعت : ۱۴۳۴ھ ق

جمله حقوق طبع به ناشر محفوظ است

جامعه عربیه نبراس العلوم نعمانیه کراچی

رابطه نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
١	پيش لفظ	٧
٢	خطبة الكتاب	٨
٣	ضروری اصول او قواعد	١٠
٤	اوله قاعده	١١
٥	دويمه قاعده	١٣
٦	دريمه قاعده	١٥
٧	څلورمه قاعده	١٨
٨	دسد ذريعي درجي	٢١
٩	اوله درجه	٢١
١٠	دويمه درجه	٢١
١١	دريمه درجه	٢٢
١٢	څلورمه درجه	٢٢
١٣	پنځمه قاعده	٢٤
١٤	دمعونت على المعصيت صورتونه	٢٤
١٥	اول صورة	٢٥
١٦	دويمه صورة	٢٦
١٧	دريم صنورة	٢٦
١٨	المقصد الاولى في حرمت المسكرات والمفترات	٢٧
١٩	المسألة الاولى	٢٩
٢٠	المسألة الثانيه	٣٣
٢١	اول مقام شراب كوم شئى ته واى	٣٣
٢٢	الحجة الاولى	٣٤
٢٣	الحجة الثانية	٣٥
٢٤	الحجة الثالثة	٣٨
٢٥	الحجة الرابعة	٤٠
٢٦	الحجة الخامسة	٤١
٢٧	الحجة السادسة	٤٢
٢٨	الحجة السابعة	٤٢
٢٩	هر مسكرته شراب واى	٤٤
٣٠	شراب مسكر دى	٤٥
٣١	سبب دحرمت دشرابو	٤٦
٣٢	علت دحرمت دشرابو	٤٨
٣٣	دويم مقام دشرابو حرمت په آيات سره ثابت ده	٥٢
٣٤	اوله وجهه	٥٢
٣٥	دويمه وجهه	٥٣
٣٦	دريمه وجهه	٥٤
٣٧	دغټي گناه وجهي	٥٤
٣٨	اوله وجهه	٥٤
٣٩	دويمه وجهه	٥٦
٤٠	دريمه وجهه	٥٦
٤١	اهل اللغة واى چه هر مسكر شراب دى	٥٨
٤٢	فقهاء واى چه هر مسكر شراب دى	٦٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٤٣	مفسر وای چه هر مسکر شراب دی	٦٣
٤٤	صحابه کرام وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٥	تابعین وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٦	مذاهب الثلاثة او امام محمدؒ وای چه هر مسکر حرام ده یعنی قلیل او کثیرئی	٦٩
٤٧	المقصد الثانی فی حرمت آکل المسکرات والمفترات	٧١
٤٨	بعض فاسقان وای چه بیر حلال ده او دهغوی جواب	٧٢
٤٩	چرس او افیون ترشرابو بد او مضر دی	٧٦
٥٠	دچرسو او افیونو حرمت له احادیثو ما سوی په قیاس سره هم ثابت ده	٨٣
٥١	دافیونو ضرر ترچرسو زیات ده	٨٦
٥٢	دافیونو در واجولو مقصد	٩٠
٥٣	دافیونو ضرر ترشرابو زیات ده	٩٢
٥٤	په اجماع دفقهاء ټول مسکرات حرام دی	٩٣
٥٥	رسولﷺ وای په اخیره زمانه کښې به دشرابو نوم بدل سی	٩٥

شماره	المقاصد	صفحه
٥٦	المقصد الثالث فی اتجار المخدرات والمسکرات	٩٦
٥٧	أئمة الثلاثةؒ وای بیع په ناجائز ده	٩٨
٥٨	امام ابو حنیفةؒ وای بیع یه جائز ده	٩٨
٥٩	امام ابو یوسفؒ او امام محمدؒ وای بیع په ناجائز ده	١٠٥
٦٠	دصاحبین قول مفتی به ده	١٠٦
٦١	دمسکرات خرڅیدل پر مسلم او کافر باندی ممنوع ده	١٠٨
٦٢	دمسکراتو ګټه او تجارت حرام ده	١١٢
٦٣	مکروه چه مطلق ذکر سی مراد ځینی تحریم ده	١١٥
٦٤	استحسان مقدم ده پر قیاس باندې	١١٥
٦٥	قول دصاحبینؒ راجح ده پرقول دام ابو حنیفةؒ په بیعو او معاملو کښې	١١٦
٦٦	تطبیق په میانځ ده داحنافو کښې	١٢٠
٦٧	فائده دتطبیق د اختلاف	١٢٦
٦٨	بعض علماء دافیونو قیاس پر سلاح باندی کوی او دهغوی جواب	١٣٠
٦٩	المقصد الرابع فی الربح الناتج من التجارة المخدرة	١٣٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٧٠	دمخدراتو په پسو باندې اَللّٰه (جلّه جلاله) خيرات او حج نهٔ قبلوی	١٣٨
٧١	المقصد الخامس فی زراعة المخدرات	١٤٤
٧٢	تول ائمة پر حرمت دكشت دمخدراتو متفق دی	١٤٤
٧٣	اول دليل پر حرمت دكشت دمخدراتو	١٤٥
٧٤	دويم دليل پر حرمت دكشت دمخدراتو	١٤٦
٧٥	دريم دليل پر حرمت دكشت دمخدراتو	١٤٦
٧٦	يوسوال اودهغه جواب	١٤٩
٧٧	المقصد السادس فی اجارة المخدرات	١٥٠
٧٨	اجاره پر دوه قسم ده	١٥٠
٧٩	ترياك په پيسو باندی وهل ناجائز دی	١٥٢
٨٠	ترياق په ترياق باندی وهل ناجائز دی	١٦١
٨١	المقصد السابع فی اجارت المخدرات بالحصة	١٦٦
٨٢	ترياك په حصه سره وهل نا جائز دی	١٦٦
٨٣	دعدم جواز اول وجهه	١٦٧
٨٤	دعدم جواز دويمه وجهه	١٧٠

شماره	المقاصد	صفحه
٨٥	بعض خلگ وای چه ترياق دقياس پر مزارعة سی دهغه جواب په يوځو وجهوسره	١٧٤
٨٦	او له وجهه	١٧٤
٨٧	دويمه وجهه او دريمه وجهه	١٧٦-١٧٧
٨٨	المقصد الثامن فی اجارت المخدرات بالكيل او الوزن المعلوم	١٧٩
٨٩	دعدم جواز او له وجهه او دويمه وجهه	١٧٩
٩٠	دغنمو او اوربشو ريبل په مذكوره طريقه ناجائز ده	١٧٩
٩١	دقفيز الطحّان حيله	١٨١
٩٢	المقصد التاسع فی أكل التنباك وشرب الدخان	١٨٣
٩٣	حقيقت ده تنباكوو	١٨٤
٩٤	تاريخ اشاعت دتنباكوؤ	١٨٦
٩٥	عبارات دمشائخو پر حرمت او كراهيت دتنباكوؤ	١٨٧
٩٦	دتنباكؤ دحرمت اودكراهيت وجهی	١٩٨
٩٧	اوله وجهه	١٩٨
٩٨	دويمه وجهه	١٩٩
٩٩	دريمه وجهه	١٩٩
١٠٠	ځلورمه وجهه	٢٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
١٠١	پنځمه وجهه	٢٠١
١٠٢	شپږمه وجهه	٢٠١
١٠٣	اومه وجهه	٢٠١
١٠٤	اتمه وجهه	٢٠٢
١٠٥	نهم وجهه	٢٠٢
١٠٦	لسم وجهه	٢٠٢
١٠٧	یولسم وجهه	٢٠٤
١٠٨	دو لسم وجهه	٢٠٤
١٠٩	دیار لسم وجهه	٢٠٤
١١٠	څورلسم وجهه	٢٠٥
١١١	پنځلسم وجهه	٢٠٥
١١٢	شپاړسم وجهه	٢٠٦
١١٣	او لسم وجهه	٢٠٦
١١٤	اتلسم وجهه	٢٠٧
١١٥	نولسم وجهه ربښتنی خوبونه	٢٠٨
١١٦	دنسوارو حرمت	٢٢٠

اَللهُ اَکْبَرْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ جامع المعقول والمنقول ماهر الاصول والفروع

مرجع الخواص والعوام قدوة الانام شیخ الحدیث والتفسیر

حضرت مولانا عبد الظاهر سلمه القادر فی السر والباهر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قد طالعت هذه الکتاب لمولوی فدا محمد صاحب من اوله و آخره و وجدته صحیحاً وکان بنائه علی الاصول الاسلامیة ولم اجد فیه مایخالف الاصول والفروع اللهم اعطیه اجرا جزیلاً فی الدارین بفضلك یا وهاب

مولوی عبد الظاهر صاحب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ و تصدیق بحرالعلوم و معدن الفهوم مصدر المکرمات منبع المرواة مجمع المکارم محور المحاسن استاذ الطلباء والعلماء شیخ الحدیث والتفسیر حضرت مولانا مفتی عبدالرازق الکد نوی رفع اللّٰہ درجته الدنیوی والاخروی۔

بسم اللّٰہ الرحمٰن الرحیم

الحمداللّٰہ وحده والصلٰوۃ والسلام علی من لانبی بعده امابعد فقد طالعت بعض مواضع حت السماك فی حرمت التریاك لحضرت مولانا فدا محمد صاحب الاکاخیلی فوجدته موافقا لوقت الحاضر المبتلا به کثیراً من الناس فهی مهلکة للناس ومضر لاکثر الناس وکل ما هذا شانه حرام وممنوع فالتریاك ممنوع کما صنف فی حرمته کتب و منها المجموع الرسائل لمولانا عبدالحی اللکنویؒ فلهٰذا هذا کتاب موافق للشرح والحوالجات کلها صحیحة وفی الآخر اقول للمؤلف ان یعطی اللّٰہ احسن الجزاء فی الدنیا والقبول بین الناس وانا العبد الاحقر عبدالرازق خادم الحدیث مدرسه محمدیه کوئٹه بشتون باغ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیش لفظ

محترمونا ظرینو کښه هم دار ساله سی په عربی وا ې اوتر دې مختصره وای ذیاته فائده منده به وای تردې وسنی حالت ځکه سی عربی بین المللی زبان ده اوپه دویم نمبر کښې فارسی ده او خاص کر په پاکستان کښې بیا اردودهٔ خولکن اکثره طلباء کرام په دی عصر کښې په نورو شیانو ډیر مصروف دی نولدې وجهی فهم اوتفهیم په بین المللی زبان ورته مشکل ده۔

نوهر طالب ته خپل زبان اسان ده او بل مقصد هم ځان پوه کول دې په یوشی هغه که په هر زبان سره وی نوعلماء کرامودا قصد وکړسی باید هریوو خپل قوم ته په خپل زبان خدمت وکړې۔

نو بلو چان په بلوچی باند ې خدمت کوې مثلاً او فارسی بانان په فارسی باندې خدمت کوې نویشتانه په پشتو باند ې باید خدمت وکړ ې نوځکه دغه رساله ما په پشتوولیکله اودغه رنګه دارساله ماپه خپل فکر سره مختصره ولیکله خو لیکن بعض ورنهوزما سی وکتله

نو دایه وویل راته سی دارساله به پدغه طرز غیر مفیده وې ځکه یوخو ډیره مختصره ده او بل په اکثره ځایو کښی سی ایات او حدیث دخپلی مدعا لپاره راوړل سوې وی هغه نه ئی ترجمه سوې

نوهر عربی عبارة او ایات او احادیث باید ټول په خپله ژبه ترجمه سی نو به هر قسم طالب په پوه سی نولهذا مابیرته التفات ورته وکو او الله (جل جلاله) دی توفیق راکړې سی هر متن په صحیح توګه ترجمه کړم آمین۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم ط

الحمد الله الكبير الوهّاب الغفور العظيم التواب الذى بعث علينا رسولاً وانبياء واجتبىٰ منكم الاصفياء والا حباب وسبهل لنا طريق النجاة والفلاح ويسر سبيل الهدايه للنفوس والا رواح وبيّن الحلال والحرام واوضح مشبهات الاحكام وحدلنا حدوداً فمن تعدّى حدود الله فاولئك من اهل العذاب وصلى الله على سيّد اصفياء رأس اولياء محمّد ن المبعوث الىٰ كافة الخلق من الانس والجان وعلى الهٖ وصحبه مادارالنّيران

امّا بعد فيقول العبد الضعيف الراجى الىٰ عفوربه القوى فدا محمد بن محمد عريف بن محمد معصوم المعصومى عصمهم الله عن فتن الدنيوى والا خروى انى كنت قد صرفت حينا من الدهر فى غوص للفرائد التى كانت فى التوم والدرر بحضرت قاموس العلم والحكم ذوالبلا غت والفصاحت من بين الامم شيخ الحديث والتفسير الحاج مولٰنا مفتى عبدالرازق رزق الله نعم الدّار النعيم وبعيد هذا ذهب باالسجن القمقام من ايادى العساكر الغلام وبقينا فى المسجد كا اليتام وفرغ بعد اربعة اشهر بعون الملك العلّام عن سنن الدوادى واليوسفى صلى الله عليه وسلم والنعمان رحمه الله عليه وآتىٰ الىٰ اهله واليتام ولما شرع ثانياً المحسود

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاقران بنظم الدرر والمرجان
فَاُمِرُتُ علىٰ ان احرر قليلاً من البيان علىٰ حرمت الترياق واللقات والتنباك والله اسئل سوال الضارع الخاشع بعد الفراغ ان يجعله مقبولاً وخالصاً لوجهه الكريم وارجو من كل من يقرء هذا ومن يطالعه ان يدعونى بالمغفرة وشمول الرحمة وبخير الدنيا والعقبىٰ والمرجو من الناظرين الكرام ان لايتتبعو عوراتى وان يستتروا علىٰ ذلاتى فيرحم الله امرءً نظر فيها بنظر اللطف والكرم وعفا عن ذلة القدم اوطغيان القلم فانى لست ممن يدعى العصمت من كل خطاء وذلة ولا ممن ينسب الى نفسه الفصاحة والبراعة ان النفس لأمارة باالسوء۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري اصول او قواعد

داکثر وشیا نوحلت او حرمت په شریعت مطهره کښې صراحةً موجود دې خولکن دانسان دژوند په معاملا تو او حالا تو واقعا تو کښې بعض داسې شیان مخې ته راځی سی دهغوی په حقله دقرآن کریم او حدیث نبوي ﷺ صراحةً حکم وجود نلری نوبیادغه متجدد شیان په قواعد ودفقها کرامو رحمه الله علیه علیه عارضیږې دعروض نه ورسته ئې دحلت اودحرمت حکم صراة متعین سی۔ ځکه دافطر ې خبره ده چې یو داسې دین چې تر ورځی دقیامته پور ې باقی و ې داپه ټولو جزئی واقعا تو اودهغو پر تفصیل باند ې صراحةً نسی مشتمل کیداې خو لکن د داسې جید او دائمې دین لپاره به داسې قواعد کلیه خامخا و ې چې په ائنده کښې هر قسم جزئیات وی پرهغو به مشتمل و ې یعنی دهغو جزئیا تو حکم به له دغو قواعد و معلومیږ ې په قران مجید اوحدیث نبوی کښې دغه سی بی شماره قواعد ې او اصول موجود دی په بعض ځایو کښې تصریح په سوی وی اوپه بعض ځایو کښې اهل علمو په اجتهاد او استنباط سره را إستلی وی اودغه رنګه فقهاء رحمه الله علیه هم قواعد ایشی دی چی هغه د بنیادی اهمیت حامل د ې۔

نودا مناسب ده چی له دغو قواعد و یو څو ضروری قواعد ې ذکر کړو۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوله قاعده

زمونږ پر مذهب اصل په اشياء کښې اباحة د ي اکثره فقهاء اوبل خاص کر احناف رحمه الله عليهم په د ي ايات مبارك پر اباحة داشياء باندې دليل نسي۔

هُوَالَّذِيْ خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيْعاً ط (اَلْاٰيَة) سورة البقره (ايه نمبر ۲۹، پ نمر ۱)

ترجمه:

هغهَ اَللّٰه (جلّ جلاله) هغه ذات ده چې ځمکه اوهغه شيان چې په ځمکه کښې دي ټول ئی ستاسود نفع لپاره پيدا کړې دی۔

يعنی ټول شيان دانسان دنفع لپاره دی په چا کښې ظاهرې نفع وې او په چا کښې باطنی نفع و ې او بعض شيان بياده عبرة لپاره و ې لکه مؤذيات مثلاً ماران لړمان او درنده ګان وغيره خو په هر شئی کښې ده اَللّٰه (جلّ جلاله) حکمت وې لکه داقول د اَللّٰه (جلّ جلاله)

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً (اَلْاٰيَة) سورة ال عمران (ايه نمبر ۱۹۱، پ نمبر ٤)

ترجمه:

ای ربه۔ زمونږ تانده پيد اکړی دادو نياء عبث او باطل۔

له د ې معلومه سوه لکه څنګه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) انسان د بندګی او عبادة لپاره پيدا کړی ده دغه رنګه اَللّٰه (جلّ جلاله) ټول کائنات دانسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخـدمـت اوده راحـت لپاره پيدا کړې دي ځـکـه په دونيا کښې ډير داسـي شيـان سته چې له هغو بغيره دهغو فائده له بل شئي څخه انسان نـه سـي اخستي نو له دی وجی محقيقين علماء لکه امام کرخي رحـمه الـلـه عـليـه او صـاحـب هـدايه بلکه ټول احناف وائي چې پر کوم شي دناجائز او حرام کيدلو دليل نه وي هغه مباح ده **اَلْاَصْلُ فِي الْاَشْيَاءِ اَلْاِبَاحَة۔**

تـرجمه: په اشياء کښې ابـاحة اصل ده يعني په حقيقت کښې هر شي مباح ده تر څوچې يـه دليـل په وجوب يا په حرمت وغيرهما باندی نه وي موجود سوي ددې په تائيد کښې حديث شريف هم سته

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَلْحَلَالُ مَا حَلَّ اللّٰهُ فِيْ كِتَابِهٖ وَالْحَرَامَ مَا حَـرَمَ اللّٰه فِي كِتَابِهٖ۔ وَمَاسَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ۔ ترمذي باب الفراء (اَلْحَدِيْث) (ص نمبر ۲۰٦، ج نمبر ۱)

تـرجـمه: رسول اللّٰه ﷺ ويلي دي هـغه شيان حلال دي چـې اَللّٰه (جلّ جلاله) پـه خپل کتاب کښې حلال کړې دی او هـغـه شيان حرام دي چې اَللّٰه (جلّ جلاله) په خپل کتاب کښې حرام کړی دی او هغه شيان چه اَللّٰه (جلّ جلاله) ئې حلت او حرمت نه ده ذکر کړی په هغه کښې يه عفو کړې ده يـعنی هغه مباح دي پـه اتيـان او په ترك کنبی يه مواخذه نسته۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل يه داسو چي پر هغه شي چي يو دليل له دلائلو اربعه څخه چي قران و حديث واجماع و قياس ده پر حرمت و حلت باندي نه وْو هغه مباح ده ترك واتيان على السويه ده۔

﴿دويمه قاعده﴾

مجبوري نارواشي رواکوي

ده فقهاء رحمه الله عليهم قاعده ده چي په وخت د ضرورة کښي حرام شي وانسان ته حلاليږي اَلْضَرُوْرَاتُ تَبِيْحُ الْمَحْظُوْرَات (الاشباه لابن نجيم۔۸۵)

ترجمه: ضروريات محظور او ممنوع شيان مباح کوي ددې قاعدې بنياد په قران و حديث په د واړو کښي وجود لري۔

لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چي وائي

فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ (اَلْاٰيَةُ)(سورة البقره ايه نمبر ۱۷۳ پ)

ترجمه: هغه څوك چي مجبور و محتاج سي وخورك ته دحرام شي حال کون دده غير باغي او غير متعدې وې ترحدَ نوپرده باندې گناه په خورك ددغه شي کښي نه سته امام ابو حنيفه رحمه الله عليه ده باغي او عادي ترجمه داسي کوې وائي باغي هغه چاته وائي چي حلال شي موجودوي اودي کره ونفرة ځيني کوې او حرام شي ته دخوند او تلذذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وجه تيرې وتناول کوې او عادی هغه چاته وائی چی ترقدر دضرورة زيـاـدة ځيـنی وخوری حاصل ئی داده چی دونه به ځينی خورې له دغه مـردار شـی په وخت دعدم دحلال شئ کښی چـی ځـان لـه مرگه په ساتی او په حديث شريف کښی راځی۔

لَاضَرَر وَلَا ضِرَارَ (اَلْحَدِيْثُ) (الاشباهٔ والنظائر نمبر ۱۷۳)

تـرجمه: يعنی دانده جائز چه انسان وځان ته دضرر ورسوی اويا بل ته بـغير حـقـه ضـرر ورسـوی حـاصل ئی داده چـه پـه اسلام کښی نـه ضرر سته يعنی چه خپل نفس ته تاوان او نقصان ورسوی او نه په اسلام کښی ضـرار ستهٔ يعنی چه وبل ته بغير حق تاوان ورسوی اونه په اسلام کښی ضـرر بـالـضرر سته يعنی چه مقابله ده ضرر په ضرر سره وکړی يـعـنی چه څوك بل څوك ووهی او ښکنځل ورته وکړی هـغـه بل ته داحق نسته چه ښکنځل ورته وکړی اويـا يـه ووهی بلکه هغه به خپل حـق پـه حـاکـم باندی ځينی طلبوی نقل يه له موطاء امام مالك بيهقی مستـدرك حـاکـم دار قـطـنـی څخه کړې ده داد انســان دضـرورة او هنگا مې او د غيـر مـعـمـولی حالاتو تقاضا هم ده نولدې وجهـی فقهاء رحـمـه الـلـه عـليهـم داحـکا مود تطبيق او د تشريح دايو مستقل اصل وقاعده جوړه کړه زمونږ د فقی په کتابو کښی پردغه قاعده پر سلهائو مسئلی بنأدې مثلاً د انســان په ستونی کښی گـولـه بنده سی له شرابو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماسوی بل دښېنلو شی نسته نودا جائز ده چی یو سور د شرابو و کړي اوځان له مرګه بچاو کړي دغه رنګه انسان ته په حالت داکراه کښی کلمه دکفر ویل ورته جائز ده په حال دضرورة کښی په مردار و شیانو علاج کول جائز ده عالمگیری (۲۳۷، ج-۵)

تاتا رخانیه (٤۱۸، ج-۱) دغسی نوری ډیری مسئلی بناء دی پردغه قاعده باندې فا طلب هناك-

﴿ دریمه قاعده ﴾

په حلال او حرام کښي احتیاط په شریعت کی د حلال او حرام په باب کی احتیاط لازم او ضرور ده په هر هغه ځای کښي چی حلال او حرام د واړه سره جمع سی ترجیح و حرام ته ده پر حلال

ما اجتمع الحلال والحرام الاغلب الحرام علی الحلال (الاشباه لا بن نجیم)

ترجمه: هغه وخت چی حلال او حرام سره جمع سی ترجیح و حرام ته ور کول کیږي پر حلال بعض حضرات ددغه روایت له رسول الله ﷺ څخه نقل کوي لیکن علامه عراقی رحمه الله علیه دابی اصله اوبی بنیاده بللی ده صحیح داده چی دا دافقه الامت حضرت عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه قول ده او داهم داهمیت او اعتبار لپاره کافی اوشافی ده الاشبا لابن نجیم-

(c) ketabton.com: The Digital Library

لدی علاوه ددین مجموعی مزاج او مزاق هم دد ې تائید کوې دفقها رحمه الله علیهم پر دغه قاعده باندې درسول الله ﷺ ارشاد هم روښنائی اچوې قَالَ رَسُوْلُ اللّٰه ﷺ

اَلْحَلَالُ بَیِّن وَالْحَرامُ بیّن وَبیْنهُمَا مُتَشَابِهَاتُ لایَعْلَمُهُنّ کثیراً مِنَ النَّاس۔ فَمَنِ اتَّقیٰ اَلْمُشَبِّهَاتُ اِسْتَبْرَاُ لِدِیْنِهٖ وعرضه وَمَنْ وَقَعَ فِی الشّبُهَات کَرَاعٍ یَرْعِیٰ حَوْلُ الْحِمیٰ یُوْشَكُ اَنْ یُّوَاقِعهُ -

(اَلْحَدِیْثُ) رواه البخاری المشکوة نمبر ۲٤۱ الاشباء للسیوطی رحمه الله علیه نمبر ۲۰۹۔

ترجمه: حلال ظاهر دې او حرام واضح او ظاهر دې۔

او په مابین دحلال و حرام کښی متشبهات دی ډیر خلگ علم نه ور باندې لرې نوکه چاځان وساتی له مشتبه شیانو څخه هغه طلب دبراء ة اود خلاصتوب وکو په خپل دین کښی له نقائصواو هغه طلب دبراء ة او دخلاصتوب وکو دخپل ځان او دعزت لپاره له طعن څخه او هغه څوك كه واقع سو په شبهاتو كښی دا سی ده لکه شپانه چی دساتلی ځرارگاه پر شاوخوا باندې پسونه را څرخوې هغه قریبه ده ودیته چی ځینی گډسی حاصل ئی داده چی دایو داسی حدیث ده چی دا ممکنه ده چی ددین ټول احکام دی له دغه یو حدیث شریف څخه معلوم سی لکه څنگه سی ابن عربی رحمه الله علیه دغه وینا کوې ځکه په دونیا کښی داسی شی نسته چی هغه دې له دغو درو حالاتو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهروې او امـام نـورې رحـمـه الله علیه ددغه حدیث شریف په تشریح کښې وائی چې شیان پر درې قسمه دي یو قسم حلال واضح دی چې حلت ئی پر هیچا پوشیده نه وی لکه خوراك د ډوډۍ او دفاکهو او لکه خبرې کول اوتګ کول وغیره اوبل قسم حرام واضح دی چې حرمت ئی پر هیچا پوشیده نه وی لکه شراب او وینې او د رواغ واشباه ذلك او دریم قسم مشبهات دی۔

چـې نـه ئی حلت واضح وی او نه ئی حرمت واضح وې نوله دې وجه ډیـر خـلـګ عـلـم نه پر لرې بـلـکه صرف یوخه عـلماء ئی پیږنـی دهغو حـکـم یـا پـه نـص سـره او یـا پـه قیـاس او یـا پـه اجتهاد سره یعنی دا **الحلال بیّن** مـعـنـی داده چې دلیل ئی دلالت پر حلت باندې بلاشبه کوې او دا**الـحرام بیّن** مـعـنـی داده چـې دلیـل ئی دلالت پر حرمت باندې بلاشبه کوې او د**بینهما متشبهات** معنی داده چې دحلت اود حـرمت په ما بین کښې واسطه وې هـم دلیل دحرمت و ې اوهـم دلیل دحـلت وې نـو مشتبـه او متـعـسر سې پر ډیـروخـلـګو باندې تـرجیح داحـدالـجـانبیـن ماسوٰی له یوخوعـالـمـانـو سـې مجتهدین دی او که مـجتهدین نه وٓو نوله داسې شې څخه بیـاځان ساتل لازم دې ځکه په حدیث شریف کښې نتیـجه داوه که څوك ځـان له مشتبها توڅخه نه وسـاتـی هغه به په حرامو مبتلا کیږی نـولـه دې وجه فقهاء کرامو دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاعده وضع کړیده پر دی قاعدې باندی هم دفقهاء ډیری مسئلی بنادې مثلاً د حلال او حرام حیوان په اختلاط سی کوم حیوان پیدا سی هغه حرام ده یعنی هغه مخلوط حیوان حرام او مردارده دغه رنگه یوسړی شکار ووهلی اول دغه شکار پر یو لابن پر یوزې بیا ځکمی ته راولو یږې دادواړه احتماله لرې یعنی دا احتمال هم لرې چی لدغه تیغه یا غیره څخه دی مړسوی وې اودا احتمال هم لری چی په سبب ددغه لابن دی مړ سوی وې اول احتمال ئی دحلت اودویم احتمال ئی دحرمت ده مگر فقهاء رحمه الله علیهم ترجیح و حرمت ته ورکړی ده ځکه دغه شکار مشتبه سو من وجه حلال ده او من وجه حرام ده دغه رنگه هر هغه شی چې یه هغه کښی دلیل دحلت هم وی اود حرمت هم وې هغه شی حرام ده

محترمو دغه هره قاعده درا روان مقصود لپاره تمهید او مقدمة ده باید په فهم کښی ونیوه سی۔

﴿شلورمه قاعده﴾

دحرامو دذرائع او اسبابو دروازه تړل ضروري ده

که چیری یوسړې دیوی خبری منع کیدل او بندیدل غواړې نودا فطرې خبره ده سی دهغی خبری اسباب و ذرائع هم بند وی ځکه خوبیا دغه دهغه ممنوع خبری سبب او ذریعه گرزې مثلا دخدایﷻ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان کښې گستاخي بده خبره ده بلکه کفر ده نو که څوك د معبودانو باطلـه وو مذمت بيانوي نو ضرور به دغه خداى ناترسه کفار د معبود برحق په شان کښې گستاخي کوي لدې وجې اَللّٰه (جلّ جلاله) په قران کريم کښې د معبودانو باطله وُو دبدو ويلو څخه منع فرمايلې ده قال اللّٰه تعالىٰ وَلَا تَسُبُّوْ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوْ اللّٰهَ عَدَوّ وابِغَيْرِ عِلمٍ (سورة الانعام ايه نمبر ۱۰۸)

ترجمه: تاسي ښکنځل مه کوي وباطيلو معبود انوته اوياهغه چاته چې له خداى ج ماسوىٰ داصنامو عبادت کوي ځکه بيادوى واَللّٰه (جلّ جلاله) ته ښکنځل کوي ظلماً بې له علمه ددوى پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندې.

کوم وخت سې دغه ايات نازل سو قال اللّٰه تعالى(جلّ جلاله)

اِنَّـكُمْ وَمَاتَعْبُدُوْن مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمْ ط (سـورة الانبياء ايه نمبر ۹۸)

ترجمه: تاسي او هغه چې تاسي يه عبادة کوي بې له اللّٰه (جلّ جلاله) دابه دجهنم خاشاك اولر گي وي.

نو مسلمانانو داصنامو بد ويل شروع کړو کفارو ددوى په مقابله کښې واللّٰه(جلّ جلاله) ته بد ويل شروع کړو نو اللّٰه(جلّ جلاله) مسلمانان له بدويلو څخه منع کړو کڅه هم بدويل خواصنامو ته جائز اورواکار ده خولکن چې دوى ته بدويل سبب دبدى وينا داللّٰه(جلّ جلاله) سو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله(جلّ جلاله) منع و فرمایله۔

چې اصنامو ته بدمه وایاست

دغه رنګه دزنا بندیدل مقصود دي لیکن دزنا د دروازې دتړلو لپاره ئې داجنبي له اجنبیه سره دخلوة او بې پردګی څخه هم منعه فرمایلې ده یعنې یو سړې دانه سې کولې چې له پره دې ښځې سره دې په یوه کمره کښې دو په دو کښېنې کڅه هم په دغه نفس ناسته اویو ځای والې کښې خوګناه نسته خولکن دغه ناسته او خلوة سبب دزنا ګرزې نودغه نفس ناسته ورسره ممنوع ده۔

دغه رنګه اصل ممانعت دشرابو او دسود ده خولکن پیغمبر علیه السلام پرهغه اسبابو باندې هم لعنت ویلی ده چې هغه ذریعه او سبب دشراب نوشی او سود خوارې وې لکه رسول الله ﷺ چې وائی

لَعَنَ رَسُوْلُ اللّٰه فِي الْخَمْرِ عَشْرة عَاصِرُهَا وَمُعْتَصِرُها وَشَارِ بُهَا وحَامِلُهَا وَالْمَحْمُوْلَةَ اِلَيْهِ وَسَاقِيتها وبَائِعُها وَاٰكِلُ ثَمَنِهَا وَالمشتري لها وَالْمُشْتَرَاة لَهٗ الحدیث ترمذی (۱۵۵ کتاب البیو، ج،۱)

ترجمه: رسول الله ﷺ وائی لعنت دوی په شرابو کښې پرلسو باندې په نښځو ځونکې باندې اوپرهغه چاچه ودته ئې ور نښځې ځې اوپر څښونکې باندې اوپر بارېدونکې باندې اوپر هغه چاچه ور وړه کیږی اوپر جوړونکې باندی اوپرخر څیدنکې باندې اوپرهغه چاچه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسی ئی خوري اوپر هغه بنځه چه ودیته اخستل کیږي اوپر هغه نرچه ودته اخستل کیږي دفقهاء رحمه الله علیه په زبان کښی دیو فساد دختمید لو لپاره چي کوم سبب او ذریعه وي دهغه سبب وبند دید لوته سدّ ذریعه وائی یعنی په ظاهر دغه سبب جائز او مباح وي خولکن دغه سبب داسی درجی ته رسیږی چی هغه

شرعاً ناجائز وي الموافقات (۱۹۸،ج-٤)

علماء کرام څه ناڅه اختلاف لري چه کومه ذریعه ممنوع ده او کومه نده ممنوع خولکن ددی لپاره علماء کرامویو څواصول لیکلی دي چی دهغو خلاصه داده دذریعی لپاره څلور درجی دی۔

اوله درجه

که دایقنی معلومه وه چی دغه شی سبب او ذریعه دفساد اونار واده داسی ذریعه او سبب بالاتفاق ممنوع ده یعنی که دغه ذریعه په خپله یعنی بذاته ممنوع وي خوفبها والنعمة اوکه په خپله نه وی ممنوع خولکن دممنوع اوناروالپاره سبب او ذریعه یقنی وي۔ نوبیاد هغه مسبب په وجه دغه سبب او ذریعه منع ده۔

دویمه درجه

که دغه شی یقنی نه وی معلوم چی دغه سبب او ذریعه دفساد او نار واده خولکن غالب گمان ئی داوي چی دغه شی سبب او ذریعه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

فساد ده نوداصورة هم په حکم داولی درجی کښی ده یعنی دداسی سبب بندیدل هم لازمی دي ځکه په عملی احکامو کښی غالب گمان په درجه دیقین کښی وي.

﴿دریمه درجه﴾

یعنی دغه شی شاذ و نادر سبب دفساد جوړید و یعنی نه ئی یقین وی اونه ئی غالب گمان وي چی دغه شی سبب دفساد او ناروا ده بلکه یووخت داسی پیښنه سی چی دغه شی سبب دفساد وگرزی هغه هم نادره وي داسی اسباب بیا په اتفاق سره جائز دی یعنی حکم دممانعت نه سی پر کولی نودغه دري صورته اتفاقی دي دعلماء کرامو اختلاف نسته پکښی دځغو او لودو صورتو اسباب بالاتفاق بند او ممنوع دي او ددریم صورة اسباب بیا جائز او صحیح دي.

﴿څلورمه درجه﴾

کوم شی چی په کثرة سره سبب دفساد گرزي خولکن اکثره وخت سبب دفساد نه وي یعنی په ډیر استعمال سبب دفساد گرزي نودغه درجه په میانځ ددویمی درجی اود دریمی کښی واسطه ده په دغه درجه کښی داماما نو علیهم الرحمه اختلاف ده

ځکه دلته دوه اصله متعارض راغلی دی ده یوه اصل تقاضا جوازده او دبل اصل تقاضا عدم جواز ده ځکه چی ودیته وگوري چی دغه سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خونه په طریقه د یقین سره او نه په طریقه دظن سره سبب دفساد ده
نوبیادغه سبب جائز ده بندیدل ئی نه دی پکار او چه ودیته وگورې
چی داخو په کثرت استعمال سره دغه شی فساد ته رسیږي یعنی
سبب دفساد گرزي نوبیا ددی اصل تقاضا داده چه دغه سبب دی
ناجائز سی ځکه سبب دفساد فساد وی نوشوافع صاحبان رحمه الله
علیهم و اول اصل ته نظر کوي ددغی درجی اسباب جائز بولی او
احناف ومالکیه صاحبان رحمه الله علیهم دویم اصل مخته ایږدی
هغه ددغی درجی ذریعه هم ممنوع بولی مثلاً دیوی میاشتی په پور
یوشی په زر ۱۰۰۰ روپیه خرخ کړی پیسی ئی بائع ته نه وی ور کړی
بیرته ئی ترزر ۱۰۰۰ روپیه په کمه واخلی شوافع صاحبان رحمه الله
علیهم ودغی دویمی بیع ته جواز ور کوي وائی دغه بیعه ده۔
بیع په شریعت کښی جائز ده او احناف ومالکیه صاحبان رحمه الله
علیهم وائی چه دغه بیع ممنوع ده ځکه داشبه ربو ده۔
داپه کثرت سره ذریعه دفساد گرزي چی عین ربو ده نولکه څنگه
سی عین ربو منع ده دغه رنگه شبه ربو هم منع ده ځکه شبه ربو سبب
او مفضی وعین ربوته ده اودغه رنگه داجنبیه شځی سره خلوة کول
ممنوع ده په نزد داحنافو او مالیکیوصاحبانو رحمه الله علیهم
ځکه دغه که ممنوع نه سی اخیر مفضی وفساد ته ده چی زناده اوهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا رنګه سفر کول دغیر محرم سره ممنوع ده ځکه دا اخیر مفضی وزنا ته ده اوهم دغه رنګه پر قبرو باندې مساجد جوړول چه اخیره نتیجه ئی د مړی عبادة شروع کول دې اویاد فحش او فحاشی مرکز جوړول دې نوله دی وجی ددغی درجی اسباب وذرائع ممنوع دې په نزد داحنافو ومالکیه صاحبانو رحمه الله علیهم کځه هم په نفس دغه سبب کښې خوبدی اوفساد نسته خولکن مفضی فسادته ده نوځکه دا اسباب ټول ممنوع دې۔

﴿ پنځمه قاعده ﴾

په معصیت کښې معونت کول

دسدّ ذریعی اصول چې ذکر سوله هغودا سوال پیدا سو چې دګناه په کار کښې دمعونت کولو څه حکم ده تردغه قاعده لاندی خو مطلق تعاون په معصیت کښې، معصیت ده لکه داقول دالله (جلّ جلاله) لَا تَعَاوَنُوْ عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ط (ایه سورة المائده)

ترجمه: معونت مه کوی پر معصیت اوپر تعدی باندې سوال داده چې له ایات مبارکه څخه خو دامعلومیږي چې مطلق معونت علی المعصیت منع ده که بعید وی اوکه قریب وی اوحال داده که مطلق معونت علی المعصیت منع سی نودخدای (جلّ جلاله) مخلوق به په سخته تنګی کښې مبتلا سی اوخاص کر په معاملا تو کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودشریعت مزاج داده چه هغه دانسان لپاره دحرج او دتنگی سامان نده بلکه باعث دسکون او دسهولت ده الجواب دغه دوا ړی خبرې په نظر کښې نیول سوی دي نوځکه فقهاء رحمه اَللّٰه تعالیٰ علیهم دتعاون بعض صورتونه ممنوع اوبعض صورتو نه جائز کړی دي په دی سلسله کښې دفقهاء رحمه الله علیهم په تصریحا تو اوقیاساتو کښې اختلاف هم سته او تعارض هم

دفقها رحمه الله علیه مختلف تصریحات اوجزئیات سی مخ ته کښیږدی داسی ځینی فهمیږی چی په معصیت کښې دتعاون دری صورتو نه ناجائز او گناه ده۔

اول صورة

په داسی شیانو کښې معونت کول چی دهغو وضع دگناه لپاره سوی وي مثلاً دداسی آلاتو اواسبابو تجارت چی له هغو څخه مقصد خاص لهو اولعب وي مثلاً بُت فروشی او دغزلو ویلو سامان دفلمی غزلو کیسټان فحش تصویرونه دشرابو او تریاقو خرڅیدل وغیره داټول گناه اوممنوع ده ځکه داشیان با الذات دگناه ذریعه ده یعنی دامعصیت قائم پدی پسی ده ددغو شیانو مقصد دگناه اومعصیت داشاعت نه ماسوی بل هیڅ خبره نه سی کیدلی ردالمحتار کتاب الحظر والاباحة فصل فی البیع (۲۷۷، ج۔۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ دويم صورة ﴾

دا سی کار کول چی باالذات جائزوی او ددا سړی نیت هم صحیح وی مگر بعض داسی قرائن موجود وی سی په داسی عمل دیو سړی دمعصیت او گناه قوة حاصلیږی داصورة هم معونت علی المعصیت ده ودیته فقها رحمه الله علیهم مکروه ویلی ده مثال ئی داده چه له یو داسی سړی سره ده مرئی بیع و کړی چی پر هغه باندې خبروی دغه بائع چی دغه مشترې دلواطت مریض ده۔

یا پر داسی ملك باندې اسلحه خر څول چی هغه له مسلمانو سره پر سرد عداوة وی چی وهغه ته فقهاء رحمه الله علیهم دارالحرب وائی نودا واضح قرینه ده چی دغه مرئی دگنا او معصیت لپاره اخستل کیږی دغه رنگه دغه اسلحه د عالم اسلام دضرر رسولو لپاره خرخیږې ردالمحتار (۲۷۷، ج-٥)

﴿ دریم صورة ﴾

یعنی سی یو کار په نیت دمعونت علی المعصیت کوې یعنی هغه کار په اصل کښې دمعضیت لپاره نه وې لکن استعمال ئی دگناه لپاره هم کیداسی دا ضورة هم ناجائز ده لدی وجهی چی دکار د بد والی لپاره دوه صورته دی یو صورة داده چی دغه کار باالذات مذموم او گناه ده او دوینم صورة داده چی دغه کار په اعتبار دذات سره صحیح وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خولیکن په ورسته کښې چې کوم نیت او جذبه وی هغه مذموم او ناپسنده وی نو دغه دری صورته دمعونت ناجائز اوناروادې۔

په اول صورة کښې داعمل بالذات مذموم ده ځکه خودا معصیت قائم په دغه شی پوری ده او په دوم صورة کښې کڅه هم دغه عمل بالذات جائز ده خولکن سبب لپاره دمعصیت ده نوداهم ناجائز سو په معونت علی المعصیت کښې داخل سو او دریم صورة بالذات جائز ده او سبب لپاره دمعصیت هم نه ده خو لیکن نیت مذموم کو لکه ځنګه چې رسول الله وائی اِنَّمَاالْاَعْمَالُ بِالنِّيَاتِ (الحدیث)

ترجمه: دار اومدار دا اعمالو موقوف ترنیت پوره ده لدی دا معلومه سوه چې انسان کڅه هم صحیح عمل په نیت دفساد سره وکړې نودغه عمل ممنوع اونارواده (حلال و حرام مع زیادة)

﴿المقصد الاولی فی حرمت المسکرات والمفتراة﴾

مقصد اول په حرمت دمسکراتو ومفتراتو کښې په دې کښې ټول ائمه ومجتهدین دین متین سره متفق دې چې مسکرات و مفترات حرام دې ځکه اصول اربعه پردې ګواهی ورکوې چې منشیات حرام دې خو لیکن صرف په خمر کښې دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه اود امام شافعی رحمه الله علیه اختلاف ده امام ابو حنفیه رحمه الله علیه هر مسکر حرام بولی خو مګر خمر نه ورته وائی او مام شافعی رحمه الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه و هر مسکر ته خمر وائی دغه اختلاف به هم انشاء الله العزیز بیان کڑو په لرو ورسته کښی اَللّٰه (جل جلاله) وائی

یَسْئَلُوْنَکَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ قُلْ فِیْهِمَا اِثْمٌ کَبِیْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَکْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ط

ترجمه: لتاڅخه سوال کوي اي محمد ﷺ دشرابو اودقیمار ته ورته ووایه چه په شرابو اوقیمار کښی غټه گناه ده نفع هم پکښی سته خو لیکن گناه ئی تر نفع غټه ده

اعلم ان قوله یَسْئَلُوْنَکَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ ط

لیس فیه بیان انهم عن ای شئی سألوا

فانه یحتمل انهم سألو عن حقیقة وماهیة ویحتمل انهم سألو عن حل الانتفاع به ویحتمل انهم سألو عن حل شربه وحرمته الا انه تعالیٰ لما اجاب بذکر الحرمة دل تخصیص الجواب علی ان ذلك السئوال کان واقعا عن الحل والحرمة

امام رازي رحمه الله علیه وائی چی په دغه قول کښی یَسْئَلُوْنَکَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ ط دا بیان نسته چی دوي له چشی سوال وکو ځکه خودا احتمال لري چی دوی دی له حقیقة او ماهیة دشرابو اودقیمار څخه سوال کڑی وي او دا احتمال هم لري چی له نفع اخستلو څخه دي سوال کړي وي اودا احتمال هم لری چی له حلت او له حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دڅښلو څخه دې کړې وی خولکن کوم وخت چی اَللّٰه (جل جلاله) په ذکر دحرمت سره جواب ورکو نودغه تخصیص دجواب دلالت پردی باندی کوی چی ددوی سوال له حل اوله حرمت دڅښلو څخه وُو وفی الایة مسائل

﴿المسألة الاولیٰ﴾

قالوا نزلت فی الخمر اربع ایاتٍ نزل بمکة قوله تعالیٰ وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِيْلِ وَالاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَراً وَّرِزْقاً حَسَناً (سورة النحل ایه نمبر ۹۷) وکان المسلمون یشربونها وهی حلال لهم ثم ان عمر و معاذ ونفرمن الصحابه رضی الله عنهم قالو یا رسول الله صلی الله علیه وسلم افتنا فی الخمر فانها مذهبة للعقل مسلبة للمال فنزل فیها قوله تعالیٰ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِنَّاسِ ط فشربها قوم و ترکها اخرون ثم دعا عبدالرحمن بن عوف نـاساً منهم فشربو وسکرو افقام بعضهم یصلی فقراء قُلْ يَاايَّهَا الْكٰفِرُوْنَ لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ط فنزلت لَا تَقْرِبُوْ الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى ط (سورة النساء ایه نمبر ٤٣)

فقل من شربها ثم اجتمع قوم من الانصار وفیهم سعد بن ابی وقاص فلما سکروا افتخروا وتنا شدوا الاشعار حتی انشد سعد شعرافیه هجاء للأنصار فضربه انصاری بلحی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعیر فشجه شجة موضحة فشکا الیٰ رسو الله ﷺ فقال عمر رضی الله عنه اللهم بین لنافی الخمر بیاناً شافیاً فنزل اِنَّمَا الْـخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ الیٰ قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُوْن ط (سورة المائده ۹) فقال عمر رضی الله عنه انتهینا یارب۔

امام رازی رحمه الله علیه وائی چی پد ې ایات کښې مسائلې دی اوله مسئله پد ې کښې ده چی په خمر کښې څلور ایاتونه نازل سوې دي په مکه مکرمه کښې دغه ایات نازل سو وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرً وَّرِزقاً حَسَناً (سورة النحل نمبر ۶۷) یعنی دمیوونه دکجور او دانګورو نه جوړوې ددې څخه نشه أو عمده خوراك نو مسلمانانا نوبه شراب څښل ځکه خوشراب حلال وُو ودوی ته لدې ورسته حضرت عمررضی الله عنه او معاذرضی الله عنه اویوڅه نور صحابه کرام رضی الله عنهم ورسول الله ﷺ ته وویل چی مونږ ته په شرابو کښې فتویٰ راکړه داخو مذهب عقل لره دی او مسلب مال لره دي نو بیا دغه ایات مبارك نازل سو قُلْ فِيْهِمَا اِثْمُ كَبِيْرُ وَّمَنَافِعُ لِنَّاس ط ای محمد ﷺ ورتهووایه چی پدې کښې گناه تر نفع غټه ده لدی ورسته بعض خلگو څښل ځکه خو قطعاً نه ووبند او بعض خلگو پریښوُو لدی ورسته عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه له قوم څخه خلگ راوغشتو په میلمستیا هغوې راغلوبیا یه شراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وڅښل اونشه شُو بعض ولماتڅه ته ولاړسو په لمانځه کښې دغه سورة شروع کړو قُلْ يَاأَيُّهَا الْكٰفِرُوْنَ لَاأَعْبُدُ مَاتَعْبُدُوْنَ ط دغه الفاظ ئې ردوبدل ويل دلا اعبد پرځائې اعبد ويل نوبيا دغه ايات مبارك نازل سو لَا تَقْرَبُوْ الصَّلٰوةَ وَأَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى تَعْلَمُوْا مَا تَقُوْلُوْنَ ط يعني اى ايماندارو مه نزدې کيږى ولمانځه ته کوم وخت چې تاسو په نشه کښې ياست تردې چې پوه شي چې تاسوڅه واياست لدې ايات ورسته بياد شرابو څښل ډير کم سوبيا يووخت دانصارو يوڅه خلگ سره يوځاى سواوېدې کښې سعد بن ابى وقاص رضى الله عنه هم وُوکوم وخت چې په شراب څښلو سره نشه سوُو نو فخر ونه ئې کول او شعرونه ئې جوړول سعد يوشعر جوړ کو چې په هغو کښې دانصاروذم اوبدى وه نويو انصارى داوښ دزامې په هډوکى۔

دى شکاره ټپ ئې پکښې جوړ کو سعد خپله غوصه نوش کړه او شکايت ئې وَرَسُول الله ﷺ ته وکو حضرت عمر رضى الله عنه. ووېل يا اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ ته په شرابو کښې پوره بيان وکړه نوبيادغه ايات نازل سو اِنَّمَا الْخَمْرُوَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْن اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِى الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدُّكُمْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَنْ ذِكْرِ اللّٰه وَعَنِ الصَّلٰوة فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْن ط (سورة المائد نمبر ۹۱)

فقال عمررضی الله عنه انتهینا یارب

یعنی شراب اوقیمار اوبتان او غشی مردار دی دشیطان کارونه دی ددی شیانو څخه ځان وساتی نو په تحقیق سره به نجات پیدا کړی لـدغو نقصانو څخه شیطان خودغو اړی چه واچوی ستاسو په مینځ کښی دښمنی او بغض په ذریعه دشرابو او قیمار او منع کړی تا سولره اَللّٰه (جلّ جلاله) دیادڅخه پس وس هم تا سوبه منع شی؟ حضرت عمر رضی الله عنه وویل مونږ منع یو یا ربه۔

قال القفال رحمه الله علیه والحکمة فی وقوع التحریم علی هذالترتیب ان الله تعالی علم ان القوم قدکانوا ألفوا شرب الخمر وکان انتفاعهم بذلك کثیرا فعلم أنه لومنعهم دفعة واحدة لشق ذلك علیه فلا جرم استعمل فی التحریم۔ هذا التدریج وهذا لرفق حضرت قفال رحمه الله علیه وائی چی په وقوع دتحریم کښی پر دغه ترتیب حکمت داوُو چی اَللّٰه (جلّ جلاله) پر دی عالم وُوچی قوم دشرابو څښلو سره ډیره مینه اوألفت لرې اوډیره نفعه ورباندی اخلی نوکه ئی چیرې په یوه وار ځینی بند کړې نو پر دوی باندی به ډیره سخت سی نوځکه ئی په تحریم کښی دغه ترتیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نرمی استعمال کڑه۔

المسألة الثانی

اعلم ان عندنا ان هذه الایة دالة علی تحریم الخمر فنفتقر الیٰ بیان ان الخمر ما هو؟ ثم الی بیان ان هذه اللایات دالة علی تحریم شرب الخمر دویمه مسئله امام رازی رحمه الله علیه وائی چه پدی خبره پوسه چی زمونږ پر مذهب باندی دغه ایات مبارك دلالت پر تحریم دشرابو کوی نومونږو دی بیان ته محتاج یو چی خمر و چیښئی ته وائی اوله هغه ورسته ودی بیان ته محتاجه یوچی دغه ایات مبارك پر حرمت د څښلو دخمر باندې دلالت کوې۔

اما المقام الاول فی بیان ان الخمر ماهو؟

اول مقام پدی کښی ده چی خمر کوم شی ده؟

قال الشافعی رحمه الله علیه کل شراب مسکر فهو خمر وقال ابو حنفیه رحمه الله علیه الخمر عبارة عن عصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد۔

امام شافعی رحمه الله علیه وهر مسکر شرابو ته خمر وائی او امام ابوحنفیه رحمه الله علیه وائی چی خمر عبارة دی له هغو او بوچی له انگورویه و نبنخحئی او سخت سی او بیازگ غورځوې امام شافعی رحمه الله علیه پر خپل دغه قول باندې جی هر مسکر خمر دی یعنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر مستي راوستونكى شئى شراب دې دلائل وائى۔

﴿ الحجة الاولیٰ ﴾

احـدهـا مـاروى ابـو داود فـى سـنـنـه عن الشعبى عن ابن عـمررضى الـلـه عنهما قال نزل تحريم الخمر يوم نزل وهى من خمسة من العنب والتمر والحنطة والشعير والذرة والخمر ماخمر العقل اول دليل داده چى امام ابو دائود رحمه الله عليه په خپل سنن ابوداود كښنى له شعبى رحمه الله عليه روايت كوې او هغه ئى له ابـن عـمررضى الله عنه روايت كوې هـغه ويلى دى چى په كوم ورځ چى تـحـريم دخمر نازل سو په هغه وخت كښى شـراب له پنځو شيا نـوجـوړيـدو لـه انـگـورو اولـه خـرما اوله غنمو اوله اوربشو اوله جوارو اوشـراب هغه شى ته وائى چى عقل پټه وى حاصل ددليل ئى داده چى حـضـرت عـمـررضـى الـلـه عنه يا ابن عمررضى الله عنه تصريح پدى باندې كړى ده چى په وخت دحرمت دخمر كښى خمر له دغو پنځو شيـا نـوجـوړيدوـ اودى عالم پر لغت هم وُو داسى نه سى ويل كيداى چـى دده دى عـلـم پـر لـغت دخمر باندى نه وى نولدى دامعلومه سوه چى لكه څنگه سـى وهـغـه مسـكـرتـه چـى له انگورو جوړسوي وى خـمـروائـى دغـه رنـگـه وهغه مسكرته هم خمروائى چى له خرما اوله غنمو و غيره څخه جـوړ سـوى وى او دغه رنگه دغه مذكور حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضـی الله عنه په اخیر دحدیث شریف کښې وائی چی خمر هغه شی ته وائی چی عقل مغلوب کوي

نودغه لفظ بیا عام ده تخصیص ترعنب پوری نه لري۔

﴿ الحجة الثانية ﴾

روی ابـود او دعـن النعمان بن بشيررضی الله عنه قال قال رسـو الـلـه ﷺ ان مـن الـعنب خمرا وان من التمر خمرا وان من العسل خمرا وان من البر خمرا وان من الشعير خمرا۔

دویـم دلیـل داده چـی امـام ابـو داود رحـمـه الـلـه علیـه لـه نعمان ابن بشیـررضـی الـلـه عنه څخه روایـت کوي هـغـه ویـلـی دی چه رسول الـلـه ﷺ وویل چی خمر له انګورووی او خمر له خرماوی او خمر له عسلووی او خمر له غنمووی او خمر له اوربشووی۔

والا سـتـد لال بـه مـن وجهيـن احـدهما ان هذا صريح فی ان هـذه الاشيـاء داخـلة تـحـت اسـم الـخـمر فتكون داخله تحت الآية الدالة على تـحريم الخمر۔

والـثـانـی انـه ليـس مـقـصود الشارع تعليم اللغات فوجب ان يـكـون مراده من ذلك بيان ان الحكم الثابت فی الخمر ثابت فيهـا او الـحكم المشهور الذ ي اختـص بـه الـخمر وهو حرمة الشرب فوجب ان يكون ثابتاً فی هذه الاشربة۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام شافعی رحمه الله علیه په دغه مذکور حدیث باندی له دو وجهو دلیل نیولی ده او له وجهه داده چی په دغه حدیث شریف کښی دا صراحةً ذکر دی چی دغه پنځه شیان ترنامه دخمر لاندې دی نوکوم وخت چی ترنامه دخمر لاندی سو نو ترهغه ایات لاندې سو کوم چی دلالت کوې پر تحریم دخمر باندې چی هغه إِنَّمَا الخَمْرُ وَالمَيْسِرُ ده

دویمه وجه داده چی مقصود د شارع ﷺ په دغه حدیث کښی تعلیم دلغاتونده نو چه تعلیم دلغاتو مقصود نه سو نودا لازمه ده چی مراد شارع له دغه حدیث داده چی کوم حکم چی په خمر کښی ثابت ده هغه حکم په دغو نورو کښی هم ثابت ده یعنی لکه څنګه سی په خمر کښی دا حکم ثابت ؤ چی دخمر څښل حرام دی دغه رنګه په هغه نورو کښی هم دا حکم ثابت ده یعنی دهغو څښل هم حرام دې قال الخطابی رحمه الله علیه وتخصیص الخمر بهذه الاشیاء لیس لاجل ان الخمر لایکون الامن هذه الخمسة باعیانها وانما جری ذکرها خصوصاً لکونها معهودة فی ذلک الزمان فکل ماکان فی معناها من ذرة اوسلت او عصارة شجرة فحکمها حکم هذه الخمسه کما ان التخصیص الاشیاء الستة بالذکر فی خبر الربوا لایمنع من ثبوت حکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الربو فی غیرها۔

خطابی رحمه الله علیه وائی چی تخصیص دخمر پدغوشیانو پوری لدی وجهی نه ده چی خمر خاص له دغوشیانو جوړ یږي له بل شی نه جوړیږی بلکه تخصیص ئی له دی وجهی ده چه په هغه زمانه کښی له هغو شیانو جوړید ویعنی له غنمو اوله اور بشو اوله انگورو۔ او له خرما اوله عسلو نوهر هغه شی چی په معنا د دوی کښی وی چی هغه عبارة ده له جوارو اوله هغه او ربشو چی پوستکی ئی نه وی او له څپوسه ددرختو هغولره حکم ددغو پنځو شیانو ده۔

لکه تخصیص دهغه شپږو شیانو په ذکر کولو سره په حدیث دربو کښی چی منع نه راولی له ثبوت دحکم دربو په غیر ددغو شپږو شیانو کښی یعنی لکه څنگه چی په حدیث دسود کښی چی الحنطه بالحنطة والشعیر باالشعیر۔

الی قوله مثلاً بمثلٍ دغه سود مختص تردغو مذکورو شیانو پوری نه ده بلکه هر هغه شی چی ددوی په معنیٰ کښی وی په هغه کښی سود راځی دغه رنگه پدغه حدیث دخمر کښی چه کوم پنځه شیان ذکر دي دامختص ترخمر پوری‌ندی بلکه هر هغه شی چی په معنیٰ ددغو پنځو کښی وی هغه ته خمر وائی لکه بنگی او تریاق ځکه دوی هم مذهِب او مُخمِر عقل لره د ي نوتر لفظ دخمر لاندی دی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحجة الثالثة

روی ابـو داود ایـضـاً عن نافع عن ابن عمر قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم کل مسکر خمر وکل مسکر حرام

دریـم دلیـل داده چـی داهم ابو داود رحمه الله علیه روایت کړی ده له نافع رضی الله عنه هغه روایت کړې ده له ابن عمر رضی الله عنه هغه وائی چـی رسـول الـلـه صلی الله علیه وسلم وویـل چی هر مسکر شئی خمر ده او هر مسکر حرام دهـ

قـال الـخـطابی رحمه الله علیه قوله علیه السلا م (کل مسکر خمر)

دل عـلـي وجهیـن احـدهـمـا ان الـخـمـر اسم لکل ماوجد منه السـکـر من الاشربه کلها والمقصود منه ان الآیه لمادلت علی تـحـریـم الـخـمـر وکـان مسمی الخمر مجهو لاللقوم حسن من الشـارع ان یـقـال مراد الله تعالیٰ من هذه اللفظة هذا ام علی سبیـل ان هـذا هـو مسماه فی اللغة العربیه او علی سبیل ان یـضـع اسـمـاً شـرعیـاً عـلـی سبیل الاحداث کما فی الصلوت والصوم وغیرها خـطـابـی رحمه الله علیه وائی چی رسول الله صلی الله علیه وسلم دغـه قـول کـل مسـکـر خمر په دو وجهو پر خپل مدعی باندې دلالت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوې اولـه وجه داده چې خمر دهرهغه څیښونـکې شئی نوم ده چه له هـغه سکر اومستی پیښیږی او مقصود له دی قول څخه داده چې دغه ایات اِنّـما الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ الی قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُوْن ط چې کوم وخـت دلالـت پـر حـرمـت دخمرو کو نوخمر قوم ته نه وُو معلوم چې خـمـرد کومی اشربی نوم ده نوشارع داور وښوده چې د اَللّٰه (جلّ جلاله) مـراد له لفظه دخمر څخه دغـه مسکر شی ده په دی طریقه چې ددغه مسـکـرشی نوم په لغت عربیه کښې خـمـرده اویا پدی طریقه چې اَللّٰه (جلّ جـلالـه) ودغــه مسـکـرشی تـه وُس نوی پـه شرع کښې دغــه لفظ دخمروضع کو لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چې ودغه فعل مخصوص ته په شرع کښې لـفـظ دصـلوٰة مثلاً وضع کړی ده **والـوجـه الآخر ان یکون معـنـاه کـاالخمر فی الحرمة وذلك لان قوله هذا خمر فحقیقه هـذا الـلـفظ یفید کو نه فی نفسه خمراً فان قام دلیل علی ان ذلك مـمتـنـع وجب حمله مجازا علی المشابهة فی الحکم الذی هو خاصیة ذلك الشئی۔**

خـطـابـی رحـمـه الله علیه وائی چې بله وجه داده چې ددغه قول (کل مسـکر خمر) معناد اکیدلی سی چې دغه مسکر لکه خمر دا سی دی پـه حرمت کښې څـکه که څوك داسـی ووائـی چې داخمر دی یعنی شراب دی مثلاً نودغه لفظ خو داتقاضا کوې چې فی نفسه دی داغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي خمروي او كه پردى باندى دليل قائم سي چي دغه شي كله خمروو حقيقة نوبيادا لازمه ده چي مجازابه اطلاق دخمرور باندى كوى پر دغه شي باندې يعنى دا به وائى چى حكم ئى حكم دخمر ده ځكه چي پر خمر باندى چي حكم دحرمت په كوم علت سوى وُو هغه علت په دغه شي كښې هم موجود ده چي هغه علت سكر ده۔

﴿ الحجة الرابعة ﴾

روى ابو داود رحمه الله عليه عن عائشه رضى الله عنها انها قالت سئل رسول الله ﷺ عن البتع فقال كل شراب مسكر فهو حرام۔

قال الخطابى رحمه الله عليه البتع شراب يتخذ من العسل وفيه ابطال كل تاويل يذكره اصحاب تحليل الانبذة وافساد لقول من قال أن القليل من المسكر مباح لانه عليه السلام سئل عن نوع واحد من الانبذة فاجاب بتحريم الجنس فيدخل فيه القليل والكثير منها ولو كان هناك تفصيل فى شئي من انواعه ومقاديره لذكره ولم يهمله۔

څلورم دليل داده امام ابو دائود رحمه الله عليه له ام المؤمنين بى بى عائشه رضى الله عنها څخه روايت كوې دا وائى چى له رسول الله ﷺ څخه سوال له بتع وسو رسول الله ﷺ ورته وويل چى هر هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شراب چې نشه او مستي را وسترنکې وې هغه حرام دی خطابي رحمه الله عليه وائې چې بتع هغه شرابو ته وائې چه له عسلو جوړ سوی وی او دا وائې چې پدغه حديث شريف کښې ابطال دهرهغه تاويل دی چې اصحاب تحليل الانبذه ئې ذکر کوې اوفساد دهغه قول ده چې وائې قليل له مسکر څخه مباح ده څکه له رسول اللهﷺ څخه سوال له يوی نوع دشرابو وسو او ده جواب په تحريم دجنس سره ورکو نو په جنس کښې قليل او کثير دواړه داخل دی نو که چيری بالفرض وتقدير تفصيل پکښې وائې مثلاً چې فلانی قسم حلال دې او فلانی قسم حرام دی يا مثلاً که دونه مقدار وُو نوبيا حلال دی او که دو نه وُو بيا حرام دی نوبيا به دغه سی مهمل نه ويل چې **کل شراب اسکر فهو حرام** يعنی هغه نوع او مقدار ئې بيا ذکر کول۔

﴿ الحجة الخامسة ﴾

روی ابو دائود رحمه الله عليه عن جابر بن عبدالله رضی الله عنه قال قال رسولُ اللهﷺ

ما اسکر کثيره فقليله حرام

پنځم دليل داده امام ابو داؤد رحمه الله عليه له جابر ابن عبدالله رضی الله عنهما څخه روايت کوې هغه وائې چې رسول اللهﷺ وويل هغه شی چې ډيرئې مستی را وستونکی وې دهغه لږ هم حرام ده يعنی قليل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او کثیر دمسکراتو علی السویه دی

﴿ الحجة السادسة ﴾

روی ایضاً عن القاسم عن عائشه قالت سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول کل مسکر حرام وما اسکرمنه الفرق فملأ الکف منه حرام قال الخطابی رحمه الله علیه الفرق مکیال یسع ستة عشر رطلاً وفیه ابین البیان ان الحرمة شاملة لجمیع اجزاء الشراب۔

شپږم دلیل داده چی مذکور راوی له قاسم رضی الله عنه هغه له بی بی عائشه رضی الله عنها ځخه روایت کوې داوائی چی ماله رسول الله صلی الله علیه وسلم ځخه او ریدلی دې هغه ویل هر مسکر حرام ده او هغه شی چی دهغه فرق مستیدونکی اونشه را وستونکی وی له هغه شی ځخه یوموټ هم حرامده خطابی رحمه الله علیه وائی چی فرق هغه پیمانی ته وائی چی په هغه کښی شپاړس رطل ځا یږی او پدی حدیث کښی واضح تربیان داده چی حرمت وټولو اجزاء دشرابو ته ورشامل ده۔

﴿ الحجة السابعة ﴾

روی ابو داود رحمه الله علیه عن شهر بن حوشب عن ام سلمه

قالت نهی رسول الله صلی الله علیه وسلم عن کل مسکرو مفتر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوم دليل داده امام ابو داود رحمه الله عليه عن شهر بن حوشب رضی الله عنه څخه روايت کوي او هغه ئی له ام سلمه رضی الله عنها څخه کوي هغه وائی چی رسول الله ﷺ منع وفرمايله له هر مسکر شی او له هر مفتر شی څخه قال الخطابی رحمه الله عليه **المفتر کل شراب يورث الفتور والخدر فی الاعضاء وهذا لاشك انه متناول لجميع الانواع الاشربه فهذ الاحاديث کلها دالة علی ان کل مسکر خمرو هو حرام۔**

خطابی رحمه الله عليه چی وائی مفترو هر هغه شرابو ته وائی چی مورثه ئی فتور او خدر وی په اعضاء کښی يعنی چی په اندامو کښی سستی او کهالی پيدا کوي هغه ته مفتر وائی او داحديث بيشکه وټولو اقسامو دشرابو ته شا مليږی امام رازی رحمه الله عليه وائی چی دغه احاديث ټول دلالت کوی پردی باندې چی هر مسکر خمردی او خمر حرام دې۔

نوله دی دامعلومه سوه چی هر هغه شی چی مستی او نشه پيدا کوی په بدن کښی لکه شراب وغيره مثلاً هغه تر لفظ دمسکر لاندی دی هر هغه شئی چی په بدن کښی سستی او کهالی پيدا کوې لکه نسوار وغيره هغه ترلفظ دمفتر لاندی دې۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿النوع الثانی من الدلائل علی ان کل مسکر خمر﴾

دویمه نوع له دلائلو پر دی باندی ده چی هر مسکر خمر دی **التمسك بالا شتقاقات قال اهل اللغة اصل هذالحرف التغطية سمی الخمار خمارً لانه یغطی رأس المرءة وخمرت رأس الاناء ای غطته والخامر هوالذی یکتم شهادته قال ابن الانباری رحمه الله علیه سمیت خمر لانها تخامر العقل ای تخالطه** دلیل په اشتقاقاتو سره ده اهل اللغة والاوائی چی اصل ددغه حرف تغطية ده یعنی پوټیدل دی وټکری ته ټکری وائی یعنی خمارورته وائی لدی وجهی چی د ښځی سرورپټه وی او دغه رنګه دخمرت رأس الاناء معنی داده چی مادلو ښی سر ورپټ کو او دغه رنګه خامر وهغه چاته وائی چی خپله شاهدی پوټه وی او ابن انباری رحمه الله علیه وائی چی وخمرته خمر وائی لدی وجهی چی عقل پوټه وی او سره ګډوډ کوی په **الاشتقاقات دالة علی ان الخمر مایکون ساترا للعقل کما سمیت مسکراً لانها تسکر العقل ای تحجزه وکأنها سمیت بالمصد رمن خمره خمراً اذا ستره للمبالغه ویرجع حاصله الی ان الخمر هو السکر لان السکر یغطی العقل ویمنع من وصول نو ره الی الاعضاء فهذه الاشتقاقات من اقوی الدلائل علی ان مسمی الخمر هو المسکر۔**

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه اشتقاقات پر دی باندی دلالت کوې چې خمر وهغه شی ته وائی
چې پوټیدونکی عقل لره وی لکه څنګه سی مسکر نامدار سوځکه
خو عقل منع کوی او بند وی یه یعنی دا خمر په مصدر سره نامدا ره
سو مبالغة یعنی حق خودا وُوچی ددغه خمر نوم مخمر وائی خولکن
مبالغةً یه خمر ورته وویل لکه په زید عدل کښی مثلاً چې حق داده
چې زید عادل ووائی خو لکن دزیادة عدل په وجه باندی زید عدل
ووائی مبالغةً حاصل دکلام دادهِ چې خمر ودغه سکرته یعنی ودغه
نشی ته وائی ځکه خوداسکر یعنی دانشه عقل سلبه وی نو دغه
اشتقاقات له اقوٰی دلائلو څخه دی پر دی باندی چې خمر
دمسکرشی لپاره نوم ده یعنی هغه مسکرئی مسمٰی ده نوهر مسکر
خمر ده او هر خمر حرام ده

﴿ النوع الثالث من الدلائل على ان الخمر هو المسكر ﴾

ان الامة مجمعة على ان الایات الواردة فی الخمر ثلاثة اثنان منهاورد
بلفظ الخمر احدهما هذه الایة والثانیة ایة المائده والثالثة وردة فی
السکر وهو قوله لَا تَقْرَبُوْا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُکٰارٰی ط وهذا یدل
على ان المراد من الخمر هو السکر۔

دریمه نوع له دلائلو چې هغه دلالت کوې پردی باندی چې خمرو
مسکرته وائی هغه داده چې امت اجماع پردی باندی کړی ده چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ایاتونه چې په خمر کښې وار دسوی دی هغه دری دی دوه په لفظ دخمر واردسوی دی چې یو دغه ایات ده وَيَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌوَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا۔

او بل دغه ایات ده چې اِنَّمَا الْخَمْرُوَالْمَيْسِرُوَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ ط الایه

او دریم دغه ایات ده چې لَاتَقْرَبُوالصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰى بلکه څلورا یا تو نه دی څلورم داده۔

وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَراً وَّرِزْقاً حسناً نودا دلالت کوي پردی باندی چې مراد له خمر څخه سکرده ځکه خو بعض ایاتو نه په لفظ دخمر سره راغلی دی او بعضی په لفظ دسکر سره راغلی دی مقصد اوهدف دایاتو یو شی ده نودا معلومه سوه چې سکراو خمر یو شی دی۔

﴿ النوع الرابع من الدلائل ان سبب تحريم الخمر هو ﴾

ان عمرو معاذ قالا یا رسولله ان الخمر مسلبة للعقل مذهبة للمال فبیّن لنافیه فهما انما طلبا الفتوی من الله ورسوله بسبب کون الخمر مذهبة للعقل فوجب ان یکون کل ماکان مساویاً للخمر فی هذا المعنی اما ان یکون خمرً او اما ان

(c) ketabton.com: The Digital Library

یکون مساویاً للخمر فی هذا الحکم.

څلورمه نـوع لـه دلائـلو داده چی سبب د تحریم دخمر داده چی عمر ومـعـاذ رضی الله عنهما و ویل چی یا رسول الله چی خمر خو مذهب مـال لـره دی او مسـلـب عقل لره دی نو ته مونږ تـه بیان پکښی وکړه یعنی دوی دوو خو له اللّٰه (جلّ جلاله) او د اَللّٰه (جلّ جلاله) له رسول څخه فتـوی طـلـب کـړه لـدی وجهـی طـلـب کړه چی دغه خمر مذهب او مسـلـب عقل لره وو نو اَللّٰه (جلّ جلاله) دافتـوی ور کړه چی دغه مردار دی دشیـطـان عـمـل ده نولدی دا معلومه سوه چی دالازمه ده چی هر هـغـه شـی چـی له خمر سره مساوی وی پدغه معنی کښی یـعنی چی مسـلـب عقل لره وی نو هغه شی به یا په خپله خمر و ي او یابه له خمر سره په حکم کښی مساوی وی چی اَللّٰه (جلّ جلاله) پدغه ایات کښی هـغه حکم ذکر کو اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُاه حـاصل ئی دا سوچی هر هـغـه شـی چـی مـذهـب عـقـل لـره وی هغه به یاعین خمروی او یابه مسـاوی لـه خـمـره سـره وی نو تریاق وافیون وغیره کښه هـم په عین خـمریت کښی عـلـمـاء اختـلاف لـری چی عین خمر نه دی لکن په مسـاویت کښی لـه خـمر سره هیڅوك اختـلاف نسـی کـولی ځکـه خـودوی هم داسی مذهب او مسلب عقل لره دی لکه خمر چی وُو نو دوی بـه لـه خـمـر سره په حکم کښی مشتـرك وی. یـعـنی په حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښنی نه په نجسیة کښنی۔

﴿ النوع الخامس من الدلائل ﴾

ان الله علل تحريم الخمر بقوله تعالیٰ اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُّوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءُ فِى الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدُّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوة (سورة المائده ايه نمبر ۹۱)

اَللّٰه (جلّ جلاله) علت دحرمت دخمر پدی خپل قول باندی ویلی ده چی شیطان اراده لری ددی چی ستاسو په میانځ کښنی دښمنی او بغض واچوی په ذریعه دشرابو او دقیما راومنع کړی تاسولره له یاده داَللّٰه (جلّ جلاله) اوله لمانځه څخه۔

ولا شك ان هذالافعال معللة بالسكرو هذا لتعليل يقينى فعلى هذا تكون هذه الاية نصاً فى ان حرمة الخمر معللة بكونها مسكرة فاما ان يجب القطع بان كل مسكر خمر وان لم يكن كذلك فلا بد من ثبوت هذا الحكم فى كل مسكر وكل من انصف وترك العناد علم ان هذه الوجوه ظاهرة جليلة فى اثبات هذا المطلوب۔

پدې کښنی شك نسته دغه افعال چه بغض او دشمنی ده او بندیدل دی دخدای(جلّ جلاله) له یا ده او له لمانځه څخه دا معلل په سکر سره دی یعنی ددغوا افعالو علت نشه ده کدغه نشه نه وی نو دغه افعال له

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسـانه نه صادر ریږی او دغـه تعلیل هـم یقینی ده یعنی اَللّٰه (جلّ جلاله)
شـراب.هـم پدغه وجه حرام کړی دی چی بغض او دښمنی او بندیدل
دخدای(جلّ جلاله) له یا ده اوله لمانځه څخه ده اوداچه راځی په سبب
دشـرابو راځی نوبنا پردی باندی دغه ایات چی اِنّمَا الْخَمْرُ والمیسر
وَالْاَنْـصَابُ الایـه دا صـراحةً دلالـت کـوی پـردی باندی چی شراب
لدی وجی حرام دی چی مسکردی یعنی دا سکرئی علت دحرمت ده
نولدی بیانه دالازمه سوه چی یا به قطع او یقین پرډی باندی کوی چی
هـر مسـکـر خـمـر دی او که دا قطع نه وسی بیاد الازمه ده چی ثبوت
ددغه حکم به کوږ په هر مسکر کښنی حاصل دکلام داده چی اَللّٰه
(جلّ جلاله) شـراب پـدی وجه حرام کړیدی چی انسان دخدای له یا ده
اولـه لـمـانځه څخه بـاسـی او انسان دخدای(جـلّ جلالـه)لـه یـا ده اوله
لـمـانځه ترهغه وخته نه وزی چی نشه نه وی یـعنی په نشه سره انسان
دخدای(جلّ جلاله) لـه یـاده او لـه لـمانځه وځی او نشه په شرابو کښنی
مـوجـود ده نـوځکه دغه نشه علت دحرمت دشرابو سوه نو په هر هغه
شئی کښنی چـی نشـه مـوجوده وی هغه به یاعین شراب وی او یابه په
حکم دشرابو کښنی وی یعنی لکه څنګه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو په
حقله وائی چی شراب مردار دی دشیطان عمل ده پرهیز ځینی وکړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغـه رنـګه به ددغه مسکر شي په حقله هم وای چي داد شیطان عمل ده پرهیز ځیني وکړی۔

په امام صاحب رحمه الله علیه پسی بعض شوافع رحمه الله علیه وائی چـی امـام صـاحـب رحمه الله علیه پردی خبره باندې چـی هر مسکر خـمـر نـه ده بـلـکـه هـغه یومذکور شی خمر ده چی **عـصیـر العنب الشـدیـد الـذی قذف بالذبد** ده پـه دی ایـات دلیـل نیولی ده **وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرَوَّرِزْقاً حَسَناً** ط

تـرجـمه: له میوُو دخرما او انګورو څخه جوړه وی نشه اورزق حسن یـعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) پرمونږ بـاندی احسان کړې ده پـه نشه جوړه ولو اورزق حسـن سـره نودالازمه ده چی دانشه به مباح وی ځکه احسان پـه مبـاح سره وی په حرام سره احسان نسی کید لای خولکن داخبره غـلـطـه ده چی امام صاحب پر خپله مدعی په دغه ایات دلیل نیولی ده بـلـکـه پـردی بـانـدی شـریك بـن عبـدالله دلیل نیولی ده هغه له خمر مـاسوی نور ټول شیان مباح بولی (مبسـوط ۵، ج۔۱۲) فتح القدیر ۳۱، ج۔۹۔

امـام ابـو حـنـفیة رحـمـه الـله علیه وائی چی هر مسکر حرام ده خوهر مسـکـر خـمر نه ده خمر عبارة له دی بولی **عـصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد** یعنی خاص له انګورو څخه او بهُ باسی او هغه په جـوش وغیره سره سخت سی اوبیا ځګ غور ځوی هغه ته خمر وائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـدی مـاسوی نور مسکرات حرام دی خولکن حرمت ئی تر خمر کم ده ثـمره داختلاف په مینځ دااما نو کښې په دی کښې ظاهره کیږی امام صاحب رحمه الله علیه چی خمر خاص **وعصیر العنب** ته وائی یعـنـی پـر دی مذکورشی اطلاق دخمر حقیقةً کول کیږی او پـر هغه نـورئی مجازاً کول کیږی ځـکـه دا په اجماع سره ثابت ده اجماع پر دی راغـلی ده چی ودغه عصیر العنب ته خمر وائی نودغه مذکورشی حـرام قطعی ده ځکه په دلیل قطعی سره ثابت ده او هغه نور حرام ظنی دی ځـکه په دلیل ظنی سره ثابت دی چی اخبار احاد دی نو په عصیر العنب کښې علت دحرمت سکر نه ده بلکه عین ئی حرام او مردار ده او هـغـه نـورو مسکراتو کښې عـلـت دخـرمـت سـکر ده امام صاحب رحـمـه الـلـه علیه وائی په عصیر العنب کښې پـه قلیل خوراك او کثیر خوراك حد جاری کیږی یعنی ولوکه دونه وخوری چی مسکر نه وی اوبیـع یه باطله ده مستحیل یه کافر ده او ما سوی له عصیر العنب څخه هغه نور مسکرات بیا داسې نه دی یعنی مستحیل ئی کافر نه ده او بیع یـه پـه نـفـس جـواز سـره جائز ده او حد ترهغـه وختـه پورې ئـی په خـوړونـکی باندی نه جاری کیږی تر څوچـی مسـکر نه وی یعنی په قـلیـل خوراك باندی یه حد نه جاری کیږی او امـام شـافعی رحمه الله عـلیـه یه فرق نه کوی هغه وائی هر مسکر خمرده او هر خمر حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني علت دحرمت سكرده لكه مخته چي ذكر سو او مستحيل دڅو لو.
كافر ده اوبيع يه باطله ده حاصل ئى داسوچى امامان صاحبان رحمه
الله عليهما له عصير العنب څخه ماسوٰى دهغو نورو مسكراتو په
حرمت كښې سره متفق دى په خمريت كښې سره مختلف دى كڅه
هم دامام صاحب رحمه الله عليه په قول كښې غير مفتى به اومر جوع
عنه قولونه سته په ائنده كښې به ئې إنشاء الله ذكر كړو بيرته خپل
مقصد ته راځو چي حرمت دخمرده۔

﴿ المقام الثانى فى بيان ان هذه الاٰية ﴾

﴿ دالة على تحريم الخمر و بيانه من وجوه ﴾

﴿ الاول ﴾

ان الاية دالة على ان الخمر مشتملة على الاثم والاثم حرام
لقوله تعالىٰ قُلۡ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الۡفَوَاحِشَ مَاظَهَرَ مِنۡهَا وَمَابَطَنَ
وَالۡاِثۡمَ وَالۡبَغۡيِ ط (سورة الاعراف نمبر ٣٣)

فكان مجموع هاتين الايتين دليلاً على تحريم الخمر دويم
مقام په دى كښې ده چه دغه ايات يَسۡئَلُوۡنَكَ عَنِ الۡخَمۡرِ ط
دلالت پر حرمت دخمر باندى كوى او بيان ئى له ډيرو وجهودة او له
وجهه داده چى دغه ايات دلالت كوى پردى باندى چى خمر مشتمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی پر گناه باندی گناه ئی داوه قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ط

او گناه حرام ده په دی قول دی اَللّٰه (جلّ جلاله) سره یعنی ته ورته ووایه ای محمدﷺ چی زمارب حرام کړی دی۔

دبی حیایی خبری کومی چی پکښی ښکاره دی او کومی چی پکښی پټی دی او گناه لره او ناحقه زیاتی کولو لره په دغه لفظ داثم کښی هر قسم گنا ه راغلـه خواه دعقیدی گناه یا دعمل گناه وی او بیا د ذاتی عمل گناه وی او که دخلقو دحقو نو گناه وی نو دغه مجموع دواړه ایا تو نه دلالت کوی پر تحریم دمسکراتو باندې۔

﴿ الثانی ﴾

ان الاثم قدیراد به العقاب وقدیرادبه ما یستحق به من العقاب من الذنوب وایّهما کان فلایصح ان یوصف به الاالمحرم۔

دویمه وجه داده چی په لفظ دااثم سره کله عقاب یعنی عذاب مرادوی او کله هغه شی مرادوی چی په هغه سره انسان مستحق دعذاب گرزی چی هغه عبا رة ده له گناه څخه چی هریو مراد سی له محرّم شئی ماسوای دبل شی توصیف نه په صحبح کیږی یعنی په ایات کښی دخمر توصیف په اثم سره سوی ده او اثم چی په هر معنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخلي دمحرم توصيف په کبیرې نو دا معلومه سوه چې خمر حرام دي۔

الثالث

انه تعالیٰ قال وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا صرح برجحان الاثم والعقاب وذلك يوجب التحريم۔

دریمه وجه داده اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی چې گناه ددوی تر نفع غټه ده په ترجیح داثم اوعقاب ئې تصریح وکړه او داتحریم واجبه وی.

الاثم الكبير

فيه امور احدهما ان عقل الانسان اشرف صفا تها والخمر عدوالعقل وكل ماكان عدوالا شرف فهو اخس فيلزم ان يكون شرب الخمر اخس الامور وتقريره انما سمى عقلاً لانه يجرى مجرى عقال النا قة فان الانسان اذا دعاه طبعه الى فعل قبيح كان عقله مانعاً له من الاقدام عليه فاذاشرب الخمر بقى الطبع الداعى الىٰ فعل القبائح خالياً عن العقل المانع منها والتقريب بعد ذلك معلوم۔

په ایات شریف کښې اثم کبیر ذکر ده پدې کښې اموز دی اول امر داده چې ده انسان عقل اشرف دصفاتو ده او خمر دښمن دعقل ده نوهر هغه شی چې دشمن داشرف وی هغه به اخس وی نو دالزمه سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دخمر ځښښل اخس داموړو ده تقریرئی داده چې عقل ته عقل وائی ځکه داجاری پر ځای دګونډی داوښ ده ځکه انسان چې کوم وخت خپل طبعیت ئی ویو بدفعل ته ور وغواړی نو عقل ئی مانع سی لدغه بدفعل کولوڅخه هغه ئی نه ور پر یږدی ودغه بدکار ته لکه داوښ لپاره چې ګونډه ده ګونډه وهغی رسی ته وائی چې داوښ دمخ پشه ورغبرګه کړی او په ویتړی او کوم وخت چې انسان شراب څښنی نود ده هغه طبعیت چې بلونکی وی وبد فعل ته هغه خالی سی له عقله څخه هغه عقل چې منع کونکی ؤو له اقدام کولو څخه پر دغه بدفعل نویدغه وجه اثم کبیر ده یعنی غټه ګناه ده ذکر ابن ابی الدنیا أنه مر علی سکران وهو یبول فی یده ویمسح به وجهه کهیئة المتوضئی ویقول الحمد الله الذی جعل الاسلام نورً اوالماء طهوراً وعن العباس بن مرداس أنه قیل له فی الجاهلیة لِمَ لاتشرب الخمر فانها تزید فی جرئتك فقال ما انا بأخذ جهلی بیدی فادخله جو فی ولا ارض ان اصبح سید قوم وامسی سفیهم۔

دهغه مخته وجهی په تائید کښی دغه کلام ذکر کیږی داسی ذکر سویدی چې ابن ابی الدنیا پریو نشه ئی باندی تیریدی هغه په لاس کښی بولی کولی په مخ ئی مښلی لکه اودس کونکی اوویل ئی حمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی هغه ذات لره چی اسلام ئی نور گرز ولی ده او اوبه ئی پاکونکی گرزولی دي او له عباس بن مرداس څخه نقل سویده چی یووخت په جاهلیت کښی ودته یوچا وویل چی ته شراب ولی نه چشی داخوستا په جرئت کښی زیاتوب راولی ده ورته وویل چی زه په خپل لاس جهل په خپل نس کښی نه اچوم او نه زه په دی راضی کیږم چی سهار سردار دقوم یم او ما ښام هغه بیعقل دقوم یم۔

﴿ وثانيها ﴾

مـاذكـره الـلـه تـعـالىٰ من ايقاع العداوة والبغضاء والصد عن ذكر الله وعن الصَّلٰوة۔

او دویـم امر هغه ده چی هغه عبارة ده له وقوع دد ښمنی په خپل میانځ کښی او منـع کیـدل له یا دخدای(جلّ جلاله) څخه او منـع کیدل له لمانځه څخه دغه هر یو اثم کبیر ده یعنی غټه گناه ده۔

﴿ وثالثها ﴾

ان هـذه الـمعصية من خواصها ان الانسان كلما كان اشتغاله بها اكثرو مواظبة عليها اتم كان الميل اليها اكثروقوة النفس عليها بخلاف سائر المعاصى مثل الزانى اذا فعل مرة واحدةً فترت رغبته فى ذالك العمل وكلما كان فعله لذلك العمل اكثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

كان فتوره اكثر ونفرته اتم بخلاف الشرب فانه كلما كان اقدامه عليه اكثر كان نشاطه اكثرو رغبته فيه اتم فاذا واظب الانسان عليه صار الانسان غرقاً فى اللذات البدنية معرضاً عن تذكرة الاخرة والمعاد حتى يصير من الذين نسو اللّٰه فأنسا هم انفسهم وبالجملة فالخمر يزيل العقل واذا زال العقل حصلت القبائح باسرها ولذلك قال عليه الصلوة والسلام الخمر ام الخبائث تفسير كبير (نمبر ۴۰۱، ج-۲)

دريم امر داده چې معصيت او گناه دخمر له خواصو څخه ده يعنى چې دانسان شغل هر كله وربانديى ډيروى او هميشه توب ئى وربانديى تام وى دغو نه ئى ميل ودوى ته ډيروى او نور گنا هو نه دغسې نه دى لكه زانى چې يوار دزنا فعل وكړى نو دده رغبت پدغه فعل كښې سست تيرى يعنى چې څونه ئې دزنا فعل اكثروى دغونه ئې سستى او نفرة ځينى اتم او اكمل وى اوشراب داسې نه دى ځكه چې پر هغو باندى چه څو نه اقدام اكثروى دغو نه ئى رغبت پكښې اتم وى نو هر كله چې انسان هميشه توب وربانديى وكړى نو انسان غرق گرزى په لذات بدنيه كښې او اعراض كونكى گرزى له يادہ داخرة څخه حتى چې انسان گرزى له هغو كسانو چې اللّٰه ئى هيروى او په دوى هير كړى وى خپل نفسو نه اوحال داده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا تکونو کالذین نسو اللّٰه فأنساهم انفسهم۔

یعنی تاسومه کیږی لکه هغه کسانُ چې اَللّٰه (جلّ جلاله) ئی هیر کړی وی او اَللّٰه (جلّ جلاله) هیر کړی وی په دوی باندی خپل نفسونه حاصل د کلام داده چی خمر عقل زائله وی نوکوم وخت چی عقل زائل سی نوټول قبائح گنا هونه او معصیتونه پخپله حاصیلیږی نوځکه رسول اللّٰه ﷺ وائی الخمرام الخبائث یعنی خمر دټولو بدو شیانو مورده۔

﴿قال الراغب فی کتابه مفردات القران﴾

سمی الخمر لکونه خامرا للعقل ای ساترا له وهو عند بعض الناس إسم لکل مسکر وعند بعضهم للمتخذ من العنب خاصةً وعند بعضهم المتخذ من العنب والتمر وعند بعضهم بغیر المطبوخ رجح إنه اسم لکل شیءٍ ستر العقل وکذا قال غیر واحد من اهل اللغة منهم الدینوری والجوهری۔

امام راغب په خپل کتاب مفردات القران کښی وائی چی شرابوته خمر وای لدی وجهی چی دوی خامر او پټه ونکی دی عقل لره داخمر په نزد دبعض الناس نوم لپاره دهر مسکر ده اوپه نزد دبعض الناس نوم خاص لپاره دهغه شی ده چی له انگورو او له خرما جوړ سوی وی اوپه نزد دبعض الناس نوم لپاره دهغه شی ده چی پوخ سوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وی ترجیح وهغه ته ور کول سوی ده چی نوم لپاره دهغه شی ده چی پڅیدونکی عقل لره وی اودغه رنګه غیر واحد له اهل لغة څخه پدغه خبره قول کړی ده چی بعض له هغو څخه دینوری او جوهری دی

قال صاحب الهداية من الحنفية الخمر ما اعتصر من ماء العنب اذا اشتدوهو المعروف عنداهل اللغة واهل العلم قال وقيل هواسم لكل مسكر لقوله عليه السّلام كل مسكر خمرولانه مشتق من مخامرة العقل وذلك موجود فی كل مسكر قال ولنا اطباق اهل اللغة على تخصيص الخمر بالعنب ولهذا اشتهر استعمالها فيه ولان تحريم الخمر قطعى وتحريم ماعد المتخذ من العنب ظنى قال وانما يسمى الخمر خمراً لتخمره لالمخامرة العقل قال ولاينا فی ذلك كون الاسم خاصاً فيه كما فی النجم فانه مشتق من الظهور ثم هو خاص باالثرياء آه صاحب دهدائی له احنافو څخه وائی چه خمر دانګورو اوبوته وائی چه له انګورویه ونبښی څی او سختی سی او په ځګ سره غور ځیدل کوی دا په نزد داهل اللغة او اهل علم باندی معلوم شئی ده یعنی ودغه مذکور شئی ته وائی اودی وائی چه یوچاویلی دی چه خمر دهر مسکر شئی نوم ده له جهته ددی قول درسول اللهﷺ کل مسکر خمر اوبل خمر مشتق ده له مخامرة دعقل یعنی چه عقل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوټه وی نوئی خمر بولی اوداخمریت په هر مسکر کښې پروت ده۔ اودَی وائی چه مونږ لره اطباق داهل اللغة ده پر تخصیص دخمر ترانګورو پوری یعنی چه اهل اللغة دانګورو والا ته خمر وائی نومونږهم دانګورو وابوته خمرو ایونو لدی وجه استعمال دخمرهم دانګورو په اوبو کښې مشهورده اوبل تحریم دخمرو قطعی ده اوتحریم دهغو شیانوچه هغه له انګورو ماسوی له بل شئی څخه جوړ سوی وی ظنی ده اودَی وائی چه خمر ته خمر وائی لدی وجه چه خمیره کیږی نۀ لدی وجهه چه عقل پوټه وی او دی وائی چه دالدی سره منافی نده چه یو شئی دی مخامر وی عقل لره خولکن خمر دی نه ورته وائی یعنی تاسی خووایاشت چه خمر لدی وجه ورته وائی چه عقل پوټه وی نو هرهغه شئی چه عقل پوټه وی هغه خمر ده دَی وائی داخو بعیده خبره نده چه عقل دی پوټه وی او خمر دی نۀ ورته وائی لکه نجوم چه مشتق له نجم څخه ده اونجم ظهور ته وائی نوبایدو هرستوزی ته نجم ووائی ځکه خوهریو ظاهر ده خولکن ؤس خاص ترثریاء پوری ده یعنی تر پیر وینی پوری۔

﴿قال فی الفتح﴾

والجواب عن الحجة الاولی ثبوت النقل عن بعض اهل اللغة بأن غیر المتخذ من العنب یسمیٰ خمرا الایری انه قال فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـامـوس الـلغة الـخمر ما أسكر من عصير العنب او عام وقال الـعـمـوم اصـح لانها حرمت وما باالمدينة خمر عنب وما كان شـرابهـم الا البسـرو التـمـر انتهـى وهـذا صريح فى ان الخمر عـنـد بعض اهل اللغة يعم ماء العنب وغيره وان العموم اصح عـنـد صاحب القاموس فتح القدير (نمبر ٢٣، ج-٩) صاحب الفتح

وائـی چـه داول دليـل جـواب داده چـه لـه بـعض اهل لغتو څخه دانقل ثابت ده چه هغه شئی چه له انګورو ماسوی له بل شئی جوړ سوی وی هـغه ته خمر وائی لکه صاحب قاموس چه په خپل کتاب قاموس اللغة کښې وائـی خـمـر هغه شئی ته وای چه مسکروی هغه له انګورو جوړ سـوی وی او کـه عـام وی او ويـلـی دی چـه عموم اصح ده ځکه کوم وخـت چـه خـمر حرام سو په هغه وخت کښې پـه مدينه منوره کښې دانـګـورو شراب نهٔ ؤو په هغه وخت کښې دوچـې خرما اود دلندی خرما شراب ؤ نوابن همام رحمه الله عليه وای چه دغه عبارة صراحةً دا دلالـت کـوی چـه خـمـر پـه نزد دبعض اهل اللغة عام دی دانګورو وابـوتـه هـم وائی او ونوروته هم وائی وقـال الـخطابى زعم قوم ان الـعـرب لاتـعـرف الـخـمـر الامـن الـعـنـب فيـقـال لهـم ان الـصـحـابةرضـى الـله عنهم الذين سمو غير المتخذمن العنب خـمرا عرب فصحاء فلو لم يكن هذاالاسم صحيحاً لما اطلقوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطابی رحمه الله علیه وائی چه یو قوم داگمان کړی ده چه عرب خمر صرف وهغه شئی ته وائی چه له انګورو جوړ سوی وی نوودغه قوم ته دا ویل کیږی چه صحابه کرامو رضی الله عنهم فصیح عرب دی دهغه باوجود وهغه شئی ته چه له انګورو ماسوی له بل شئی جوړ سوی وی خمر ورته وائی نوکه دغه اسم و هغوشیانو ته صحیح نسی نو صحابه کرامورضی الله عنهم پدغه نامه ولی ورته ویل **وقال ابن عبدالبر قال الکو فیون الخمر من العنب لقوله تعالیٰ اعصر خمراً فقالوا فدل علی ان الخمر هو مایعصر لاما ینبذ قال ولا دلیل فیه علی الحصر قال اهل المدینة وسائر الحجازئین واهل الحدیث کل مسکر خمر و حکمه حکم ما اتخذ من العنب فیکفر مستحلها وتصیر نجسته ولا قیمة لها فی حق المسلم ولا یجوز بیعها ولا الانتفاع بها** ابن البر رحمه الله علیه وائی چه کوفیان صرف دانګورو وابوته خمر وائی لدی وجه چه اَلله (جلّ جلاله) وائی **اعصر خمراً** نودغه اعصر لفظ دلالت پر دی باندی کوی چه خمرو هغه شئی ته وائی چه نبنځیځل کیږی وهغه ته نه وائی چه خمیره کیږی نبنځیځل صرف له انګورو کیږی له بل شئی نه کیږی نوځکه صرف دانګورو وابو ته خمر وائی ابن البر رحمه الله علیه وائی پدغه ایات کښی پر دغه حصر باندی هیڅ دلیل نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه اهل المدينة او باقی اهل الحجاز او اهل الحديث يعنی محدثين داوائی چه كل مسكر خمراً يعنی هر نشئی شئی خمرده او حكم ئی حكم دهغه شئی ده چه له انگورو جوړ سوی وی او مستحيل ئی كافرده په حق دمسلمان کښی په قيامت نشته او نفع وړ باندی اخستل ناروا ده۔

﴿قال القرطبی رحمه الله عليه﴾

الاحادث الواردة عن انس وغيره على صحتها وكثرتها تبطل مذهب الكوفين القائلين بان الخمر لايكون الامن العنب وما كانت من غيره فلا يسمیٰ خمراً ولا يتنا ولها اسم الخمر وهو قول مخالف للغة العرب والسنته الصحيحة والصحابة الفصحاء قرطبی رحمه الله عليه وائی هغه ډير احاديث صحيحه چه وارد سوی دی له انس رضی الله عنه وغيره ځخه هغه باطيله وی دكوفيا نومذهب چه دوی قائلين دی پدی باندی چه خمر نوی مگر له انگورو وی او هغه شئی چه له بل شئی وی هغه ته خمر نه وائی اوهغه ته دخمر نوم نه ورشامليږی دغه قول مخالف له لغتو دعر بوده او مخالف له سنة صحيحه ځخه ده او مخالف له فصيحو صحابه كرامورضی الله عنهم ځخه ده **لانهم لمانزل تحريم الخمر فهموا من الامر باجتناب الخمر تحريم كل مسكرولم يفرقوا بين**

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـايتـخـذ مـن العنب وبين مايتخذ من غيره بل سووا بينهما وحرمو اكل نوع منها ولم يتوقفوا ولم يشكل عليهم شئى من ذلك بـادروا الـى اتـلاف مـا كـان مـن عصير العنب وهم اهل الـلسان وبلغتهم نزل القرآن الكريم فلوكان عندهم فيه تردد لتـوقـفـوا عـن الاراقة حتـى يستـكشـفـو الامـر ويتـفـصـلـوا وتـحققواالتـحريم يـعنى دكو فيا نو قول له فصيح صحابه كرامورضى الـلـه عـنهـم څخه مخالف ده څكه كوم وخت چه تحريم دخمر نازل سـوچـه اَللّٰـه (جلّ جلاله) وويـل لـه خـمر اجتناب وكړى نـو صـحابـه كـرامـورضـى الله عنهم لدغه امره تحريم دهر مسكرو فهما وه فرق يه نه وكو په ميانځ دهغه كښې چه له انګورو جوړيږى او دهغه كښى چه لـه بل شئى جوړيږى بلكه ټول ئـى على السوى حساب كړو اونۀ ئى تـوقف وكـو اونه دغه امر پر دوى مشكل سو بلكه چسفاندى يه وكړه واتلاف دهغه شيانو ته چه له انګورو ماسوى له بل شئى جو ړ سوى وَه اوسـره لـدى چه صحابه كرام رضى الله عنهم اهل اللسان وه اود دوى پـر لـغتو باندى قرآن كريم نازل وه نوكه چيرى دصحابه كرامو يو څه تردد اوشك پكښى واى نـودوى بـه لـه چپـه كيـدلود شرابو منع كړى واى تـر هـغـه وختـه چـه ودويتـه امـر مـعلوم ميداى اوداپه واضحه توګه وربښكاره كيداى چه فلانى قسم حرام دى او فلانى قسم ندى حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وقد ذهب الى التعميم ﴾

الامام علي كرم الله وجهه وسيدنا عمر بن خطاب وسعد ابن ابي وقاص وعبدالله بن عمر وابو موسى اشعرى وابو هريرة وابن عباس والسيدة عائشة رضوان الله تعالىٰ عنهم اجمعين اوحال داده چه وتعميم ته امام على كرم الله وجهه او حضرت عمر بن خطاب او حضرت سعد بن ابى وقاص او عبدالله بن عمر او ابو موسى اشعرى او حضرت ابو هريرة او عبدالله ابن عباس او اُمنا حضرت عائشة رضوان الله عنهم اجمعين دغوڻولو صحابو كر اموتگ كړى ده يو يه هم مختص ترعنب پورى نه بولى او بل حضرت عمر رضى الله عنه چه به كوم وخت په تقرير كښى تحريم دخمر بيانوى ددئ تعميم انكاريوه صحابى هم نه كاوه۔

﴿ وذهب الى التعميم من التابعين رحمه الله عليهم ﴾

الامام ابن المسيب (رحمه الله عليه) وعروة والحسن البصرى (رحمه الله عليه) والسعيد ابن جبير (رحمه الله عليه) وآخرون وهو قول مالك (رحمه الله عليه) والاوزاعى (رحمه الله عليه) والثورى (رحمه الله عليه) وابن المبارك (رحمه الله عليه) والشافعى (رحمه الله عليه) واحمد (رحمه الله عليه) واسحاق (رحمه الله عليه) وعامة اهل

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحديث الفقه على المذاهب الاربعه (۱۸، ج-۵) اودغه رنگه دغه
مذکور امامانو له تابیعینو او عام اهل حدیثوهم وتعمیم ته تگ کړی
ده حدثني نافع عن ابن عمررضی الله عنه قال نزل تحريم
الخمر وان بالمدينة يومئذٍ لخمسته اشربةٍ مافيها شراب
العنب ای الاّ قليلاً ومـاتـه حدیث بیان کړ حضرت نافع له ابن
عمررضی الله عنه څخه دَی وائی چه حرمت دخمر نازل سو پدغه
وخت کښی په مدينة منوره کښی دپنځو شیانو شراب ؤ دانگورو
شراب نوو پکښی مگر ډیر کم وه حدثنا عبدالعزيز بن صهيب
قال أنسٌ بن مالك ماكان لنا خمر غير فضيخكم هذ الذی
يسَمّونه الفضيخ فانی لقائم اسقی ابا طلحة وفلاناً وفلاناً
اذاجاء رجل فقال هل بلغكم الخبر فقالو او ما ذاك قال
حرِّمت الخمر قالو احرق هذه القلال يا انسٌ قال فما سألو
اعنها ولا راجعو اها بعد خبر الرجل ومونږته حدیث بیان کړو
عبدالعزیز بن صهیب هغه وائی چه انس بن مالك ویل چه زمونږ خمر
له فضیخ ماسوی بل شئی نه ؤو فضیخ وهغه شرابو ته وائی چه له خرما
جوړ سوی وی نوزه ولا ړوم وابا طلحة وفلان وفلان ته می
خمرور کول هغو څیښل په دغه وخت کښی یوسړی راغی وویل
تاسی پداغه نوی خبر باندی خبرياست صحابه کرامو ورته وویل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـم خبر باندی هغه سړی ورتـه وویـل چه خمر حرام سویدی صحابه کـرامـو رضی الله عنهم وویل ای انس دغه منگی چپه کړه انس رضی الله عنه وائی چه دوی لدغه خبره ورسته نه بیا پوشتنه کړی ده دخمرو اونه ئی بیا رجوع ورته کړی ده حـد ثنا عیسیٰ وابن ادریس عن ابی حیـان عـن الشـعبی عـن ابـن عـمررضی الله عنهم قال سمعت عمر علی منبر النبی صلی الله علیه وسلم یقول اما بعد ایّها الناس انه نـزل تـحریم الخمر وهی من خمسة من العنب والتمر والعسل والحنطة والشعیر والخمر ماخمر العقل بخاری (٦٦٤، ج-٢) عیسیٰ وابـن ادریـس روایـت وکـوله ابن حیان هغه روایت کړی ده لـه شعبی رحـمـه الله علیه هغه روایت کړی ده لـه ابـن عـمررضی الله عنه هغه وائـی چه ما له حضرت عمررضی الله عنه څخه اورید لی دی درسول الـله صلی الله علیه وسلم پر منبر بـانـدی چـه ویـل یـه اما بعد ای خلگو حرمت دخمر نازل سویده او خمر له پنځو شیانو وی له انگورو او له خرما او له عسلو او لـه غـنـمـو او لـه اور بشو او خمر هغه شی ته وائی چه عقل پوټه وی یعنی خلل وررسوی اعلم ان الخمر اسم لکل شراب مسکر سواء کـان مـن الـعـنـب اوالتمر اوغیر هما من الاشیاء الخمسة التی سبـق ذکـرهـا انـفـابـل قـالـوا لیس منحصرا فی هذه الخمسة ایـضـاً هـذا هـوا الـذی عـلیـه الائـمة الثـلاثة وغیـرهـم مـن

(c) ketabton.com: The Digital Library

الجماهير السلف والخلف قالوا كل مسكر خمر و كل مسكر حرام وما اسكر كيثره فقليله حرام حاشيه ترمذی (۱۰، ج-۲) باب ماجاء في الحبوب پوه سه ای مخاطبه چه خمر د هر مسکر شئی نوم ده هغه له انگورو وی او که له خرماوی او که له بل شئی وی له هغو پنځو شیانو بلکه منحصر پدغو پنځو کښې هم نده داهغه قول ده چه پر هغه باندی ائمة ثلاثة او سلف و خلف جمهور دی دوی وائي چه هر مسکر خمر ده او هر مسکر حرام ده او هغه شئی چه کثیرئی مسکروی دهغه قلیل هم حرام ده انتهی که انسان دانصاف په ستر گو ودی حدیثو مبارکو ته وگوری نو نور منشیات خو پر يږده خود نسوار حرمت صراحةً ځینی معلومیږی ځکه سکر په معنی دنشی ده په معنی دمستی نده لکه الله (جلّ جلاله) چه وائی وَتَرَى النَّاسَ سُكَارٰى وَمَاهُمْ بِسُكَارٰى وَلٰكِنَّ عذاب اللهِ شَدِيْد (سورة الحج) یعنی دقیامت په ورځ به خلگووینی نشه او په حقیقت کښی به نشه نوی ولکن د الله عذاب سخت ده او رسول الله ﷺ وائی كل مسكر خمر اواکابرين صحابه وائی لکه حضرت عمررضی الله عنه وغیره الخمر ماخامر العقل یعنی خمروهغه شئی ته وائی چه عقل مغلوبه کوی او رسول الله ﷺ وائی ما اسکر کثیره فقلیله حرام یعنی هغه شئی چه ډیرئی عقل مغلوبه کوی دهغه شئی لږهم حرام ده نو لږ نسوار دغیر عادی

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسـان عقل مغلوبه کوی او ډیـر نسـوار دعادی انسان عقل هم مغلوبه کوی اوډیر نسوار غیر عادی انسان مرگ ته رسوی بلکه عادی انسان هـم ختـمه وی او په نشه کښی اول وهـلـت معتبر ده وعادت ته اعتبار نسته حاصل دکلام داسو چه هغه منشیات لکه شراب وتریاق وچرس وبنگی مثلاً هغه خودی حرام بلکه نسوار په داسی انداز کښی دی چه په حرمت کښی خودی څوك شك نه کوی یعنی کڅه هم خمر ندی دخـمر په انواعو کښی که نسی داخـل خولکن حرام له شك خلاص دی۔

﴿اتفقت المذاهب الثلاثة وامام محمد رحمه الله عليه﴾

مـن الاحـنـاف الـمفتـى به هورأ يه عندالحنيفية على تحريم جـميع الاشربة المسكرة قليلها وكثيرها نيًها ومطبوخها سواء كـانت خمرا وهى عصير العنب المتخمرأم غيرها من الاشربة الاخـرى الـمتـخـذـة مـن الـذبيـب أو التـمر او العسل اوالتين اوالـحبـوب كـا الـقـمـح والشعـيـر والـذرـة ونـحـوها ويحدكما سـنوضح فى بحث الحدود شارب القليل او الكثير منها غير الـحنفية ولايحد الا باالسكر من الاشربة غير الخمراو بشرب الـقـلـيـل او الـكـثـيـر من الخمر عندالحنفية لقوله عليه السلام كـل مسـكـر خمرو كل خمر حرام رواه مسـلـم والـدار قـطنى خلاصه الفقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاسلامی (نمبر ٤ ٥٥٠، ج-٧) البدائع (١١٧، ج-٥) نتائج الافکار (١٦، ج-١٨) ومابعدها الدرالمختار (٣٢٤، ج-٥) اللباب (نمبر ٢١٥، ج-٢) بداية المجتهد (٤٥٧، ج-١) شرح الکبیرو والدسوقی (نمبر٣٥٢، ج-٤) القوانين الفقيه نمبر ١٧٤، مغنی المحتاج (نمبر ١٨٧، ج-٤) المهذب (نمر ٢٨٦، ج-٢) المغنی (نمبر٣٠٤، ج-٤) ومابعدهاکشاف القناع (نمبر ١١٦، ج-٤) وما بعدها مذاهب ثلاثة او امام محمد رحمه الله علیه له احنافو چه مفتی به قول په نزد داحنافو هم دغه ده متفق دی پر حرمت د ټولو اشربه مسکره ؤیعنی چه هر نشه راوستونکی شی حرام ده هغه نشه راوستونکی شئی لږوے او که ډیروی اور مسح کړی وی اوکه ئی نوی مسح کړی هغه خمروی چه له انګورو جوړ سوی وی او که نور اشر به وی چه له وخکو جوړ سوی وی یاله خرما جوړ سوی وی یاله عسلو جوړ سوی وی اویاله انذرو اویاله دانو لکه غنم او اور بشی اوجواری وغیره او په نزد دغیر احنافو باندی پر قلیل اوکثیر باندی انسان په حد کیږی یعنی حد پر قلیل او کثیر باندی جاری کیږی او په نزد احنافو باندی چه دو نه وخوری چه وسکر ته ورسیږی نوحد پر جاری کیږی که ترهغه کم ؤبیانهٔ پر جاری کیږی او په شرابو کښی پر قلیل او کثیر باندی جاری کیږی په نزد احنافو دغه مذکور کتابو نه ټول داوائی چه هر نشئی شئی حرام ده لکه رسول اللهﷺ چه وائی **وأنا انهاكم عن كل مسكر** يعنی زه تاسوله هر نشئی شی څخه منع کوم او رسول اللهﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای کل مسکر خمرو کل خمر حرام اور رسول الله ﷺ وائی ما اسکر کثیره فقلیله حرام او رسول الله ﷺ وائی ان من العنب خمراً ومن العسل خمرا ومن الزبیب خمرا ومن الحنطة خمرا ومن التمر خمر اوانا انهاکم عن کل مسکر رواه احمد واصحاب السنن النسائی ددغو حدیثو ترجمه مخته ذکر سویده الحافظ الکبیر ابی بکر عبدالرزاق بن همّام الصنعانی رحمه الله علیه دخمر او اشربه په متعلق تقریباً پنځه پنځوس صفحی حدیث لیکلی دی خومونږئی دخوف تطویل په وجه نسوذکر کولائی دهغو حاصل دادی چه رسول الله ﷺ وائی لکه مونږ چه مخته ذکر کړ وچه هر مسکر خمر دی او هر خمر حرام دی اوزه تاسوله هر نشی شئی څخه منع کوم دهر نشئی شئی قلیل او کثیر حرام ده اوزر به زما امتیان شراب په نوی نومانو پیدا کړی خو هغه ټول خمر دی حرام دی پر دغه طرز ټولی صفحی ډکی دی مصنف عبدالرزاق نمبر (۲۱۰، ج-۹) والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد الثانی فی حرمت اکل المسکراة والمفتراة ﴾

دویم مقصد په حرمت دخوراك دمسکراتو او مفتراتو کښنی ده دامقصد هم دتیر مقصد په شان متفق علیه ده ځکه په حرمت دمسکراتو او مفتراتو ټول ائمة اربعه او اهل حدیث او کوفین او

(c) ketabton.com: The Digital Library

حـجـازئين او خلف وسلف جمهور ټول متـفـق دی خـولکن په درجه دحرمت کښی اختلاف ده نودا مقصدهم دغسئی متفق عليه ده ځکه چـه پـه حـرمـت دمسـکـراتـو او مـفتراتو متفق ؤنو پر حرمت دخوراك دمسـكـراتوا ومفتراتو به په طريقه اولی بسره متفق وی ځکه داسی شئی نستـه چـه حـرام دی وی او خـوراك دی جـائـز وی ولوکی داحرمت دنـجـائسـت پـه وجـه نـوی بـلـکه دمسكرة يا مضرة په وجه وی ځکه دالازمه نده چه که يوشئی حلال ؤنو خوراك بی هم حلال وی بلکه يو شئی دحلال وی مگر خوراك دی حرام وی حرمت دی ده يوبل شئی پـه وجـه وی لـکه ضرر اوسکر وغيره مثلاً اودالازمه ده چه که يوشئی حـرام ؤ خـوراك بـی هـم حـرام وی ماسوی له حالت اضطراری اوهغه ځانته مسئله ده نولدی وجه مونږ وايو چه دا مقصد هم متفق عليه ده پر حرمت دخوراك يه ټول علماء متفق دی کشحه هم دتير مقصد دذکر کـو لـو پـه وجـه ددی مقصد دبيانو لو ضرورة نوؤ خولکن پدی مقصد کښی يوخه داسی دلائـل اوعبـارـة ؤ چــه هـغـه ددی جديد عصر تر منشياتو پوری تعلق لری نولدی وجه مونږ دغه مقصد ځان ته يومقصد وبلئی۔

﴿ لقد زعم بعض الفساق ﴾

ان البيـرـة حـلال شـر بهـا لانهما من مأ الشعير وكذلك نقيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

البلـح (الـعـرقـی) وخـمـیـر الـخـبـز الشعیر (البوظة) ونبـات (الـقـات) و(الـحـشـیـش) و(الفتکه) زعموان هذه المشروبات وغیرها من المخدراة حلال شر به بحجة ان هذه المشروبات لم تـکـن فـی عـصـر الـرسـول ﷺ ولم یرد نص بتحریمها بعض فـاسـقـانو داگمان کړی ده چه دبیر څښنل حـلال دی ځکه دا داور بشـوله او بو څخه جو ړیږی اودغـه رنـگه عرقی چه یو قسم دشرابو ده یعـنـی هـغه شراب دی چه کچه خرما په هغه خپل طرز خمیره کړی کم وخت سی چه شراب سی بیالږ او به ورگډی کړی ودغه ته عرقی وائـی اودغه رنگه البوظة داهـم یـو قسم شراب دی چه له اور بشویه جوړه وی اودغه رنگه القات دایو واښه ده چه پاڼی یه ژو ولی کیږی په کثیر کښی کسـل اوستی سْته په قلیل کښی نسته چه په پاکسْتان کښی پـان ورتـه وای یـعـنـی دا یو قسم پان ده او یو قسْم پان دتنبول له پاڼو جو ړه وی پـه هغه کښی نشـه نستـه پـه شرط ددې چه نورنشئی شیان نکړی پـه گـډ اودغـه رنگه حشیش یعنی چرس او فتك چه یو قسـم نشه ده دوی داگمان کړی ده چـه دغـه مشـروبات اودغه رنگه نور مخدرات ددغو څیښنل او خـوراك حـلال ده ځکه دغه مشروبات نـهٔ درسـول الـله ﷺ په زمانه کښی ؤ او نـه ئـی پـه تحریم باندی نص واردسویده وقـد اجـتـمـعـت کـلـمة الـعـلـمـاء عـلی تحریم هذه

(c) ketabton.com: The Digital Library

المشروبات وغيرها من المخدراة المحدثة مثل الحشيش والا
فيون وغيرهما وقد صدرة الفتوى من فضيلة الاستاذ الاكبر
مفتى الديار المصريه نشرت فى مجلة الازهر فى عدد شعبان
سنه ١٣٦٠ نلخصها هنا العموم الفائده حتى ينتفع بها
الجميع ويقنع بها من فى قلبه شك اوريب فى حرمتها فنقول
انه لايشك شاك ولايرتاب مرتاب فى ان تعاطى هذا المواد
حرام لانها تودّى الى مضار جسمية ومفاسدة كثيرة فهى
تفسد العقل وتفتك بالبدن الى غير ذلك من المضار
والمفاسد الخطيرة فلا يمكن ان تأذن الشريعة بتعا طيها مع
تحريهمها لما هوا قل منها مفسدة واخف ضرراً ولذلك قال
بعض علماء الحنفية (ان من قال بحل الحشيش زنديق
مبتدع) شامى (٤٥٨، ج-٦) وهذا منه دلالة على ظهور حرمتها
ووضوحها وانه لما كان الكثير من المواد يخامر العقل
ويغطيه ويحدث من الطرب واللذت عند متنا ولها كانت دا
خلة فيما حرمه اَللّٰه (جلّ جلاله) تعالیٰ فى كتابه العزيز
وعلى لسان رسول اللهﷺ (من الخمر) (والسكر) او په
تحقيق سره دعلماء كلمة جمع سويده پر تحريم ددغو مشروباتو
اودغه رنگه پر نورو عصريه ؤ مخدراتو لكه چرس او افيون اوغيرهما

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دغه رنګه له اوستاذ اکبر مفتی دیار المصر څخه فتوی صادره سویده په میاشت دشعبان سنه ۱۳٦۰ کښې مونږ دعام فائدی لپاره دهغه خلاصه بیانه ؤ ترداسی حده چه ټول خلق فائده ورباندی واخلی او دهغه چاء چه په زړه کښې ئی شك اوریب وی په حرمت ددغو شیانو کښې هغه شك اوریب ئی له زړه ورباندی و خیږی نومونږ وایو چه شاك او مرتاب دی شك اوریب نهٔ کوې پدی کښې چه تعاطی ددغو موادو یعنی شمول اوتناول اخذ و ګرفت خوراك او څښاك ددغو مواد و حرام ده څکه دا مفضی دبدن وضرر اوډ یرو مفاسدوته ده څکه دغه اشیاء عقل فاسده وی او بدن ته ستی ورپیشه وی دغه رنګه نور ضررونه اوغټ غټ فسادونه صورة ته ورپیښنه وی نودا امکان نهٔ لری چه شریعة مطهرهٔ دی دهغه شئی حرام دتناول او شمول اجازه و کړی چه هغه دی تر دغو موادو په فساد کښې کم وی او په ضرر کښې سپك وی نود دغو اجازه خو په طریقه اولی سره نهٔ کوی نولدی وجه بعض علماء احناف وائی کوم څوك چه دحشیش په حلت باندی قول کوی هغه زندیق او مبتدع ده شامی (نمبر ٤٥٨، ج-٦) دغه قول پر ظاهر او واضح حرمت ددوی باندی دلالت کوی او بل داسی ډیر مواد چه هغه عقل خمیره کوی اوعقل پوټه وی او په وخت دشمول اوتناول کښې خوشحالی اوخوند پیدا کوی هغه په هغه شیانو کښې چه اَللّٰه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلاله) په کلام عزیز کښې حرام کړی دی داخل دی او په هغو کښې داخل دی چه اَللّه (جلّ جلاله) درسول اللهﷺ په ژبه حرام کړی دی چه هغه عبارة له خمراو سکر څخه ده۔

﴿ قال الشيخ الاسلام ابن تيميّه فى كتابه (السياسة الشرعية)﴾

ماخلاصته ان الحشيش حرام يحد متناولها كما يحد شارب الخمر وهى أخبث من الخمر من جهة انها تفسد العقل والمزاج حتى يصير فى الرجال تخنث ودياثت وغير ذلك من الفساد وانها تصدعن ذكر الله وعن الصلوة وهى داخلة فيما حرم الله ورسوله من الخمر والسكر لفظاً او معناً شيخ الاسلام ابن تيميّه په خپل کتاب سياسة الشرعية کښې ويلىٰ دى خلاصه ئى داده چه حشيش چرس حرام دى څکو نکى ئى داسى په حد کيږى لکه شراب څیښنو نکى چه په حد کيږى او دا حشيش تر شرابو هم بد دى لدى وجه چه دغه عقل او مزاج فاسده وى حتى په سړى کښې نرښځى توب او دؤث توب پيدا کوى او لدى ماسوى نور فسادونه هم پيدا کوى او انسان دخداى (جلّ جلاله) له ياده بنده وى او له لمانځه ئى بنده وى نودا داخل دى په هغه شئى کښې چه اَللّٰه (جلّ جلاله) او دااَللّٰه (جلّ جلاله) رسول حرام کړى دى چه هغه عبارة ده له خمر اوله سکر څخه يعنى داشيان يا داخل په لفظ دخمر کښې دى

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا یه حکم دخمرده قال ابو موسیٰ اشعری رضی الله عنه یا رسول

افتنافی شرابین کنا نضعهما بااليمن البتع وهو العسل ينبذ

حتی یشتد والمزر وهو من الذرة والشعيره ينبذ حتی یشتد

قال وكان رسول اللهﷺ قد اعطى جوامع الكلم بخواتمه

فقال (كل مسكر حرام) رواه البخاری والمسلم ابو موسی اشعری رضی

الله عنه وویل یا رسول اللهﷺ وموږ ته فتوی را کړه په دو شرابو

کښې چه هغه موږ په یمن کښې جوړه وو یو قسم بتع دی هغه

شراب دی چه عسل نبیذ کړی تر داسی وخته چه سخت سی او بل

قسم مزر دی هغه بیا جواری او اوربشی نبیذ کړی یعنی په هغه خپله

طریقه ئی سره خشتی کړی تر داسی وخته چه سخت سي او ویلی

دی چه رسول اللهﷺ دداسی کلمو خاوندؤ چه یوْ کلمه به ئی وویله

تر پایه به دغه کلمه وخپلو افرادو ته ور شاملیده نورسول اللهﷺ په

جواب کښې ورته وویل کل مسکر حرام یعنی هر نشئی شئی حرام

ده که داغه شرابین وی او که نور نشئی شیان وی رواه البخاری ومسلم

وعن النعمان بن بشیررضی الله عنه قال قال رسول

اللهﷺ ان من الحنطة خمرا ومن الشعير خمرا ومن الذبيب

خمرا ومن التمر خمرا ومن العسل خمرا وأنا انهى عن كل

مسکر رواه ابو داؤد وغیره نعمان بن بشیررضی الله عنه وای چه رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـله ﷺ وویل چه له غنمو خمر وی او له اور بشو خمروی او له وشکو خـمـروی او لـه خـرما خمروی او له عسلو خمروی اوزه له هر مسکره نهـی او منع کوم یعنی تخصیص ترشئی پوری نه لری **وعن ابن عمر رضـی الـلـه عـنهـمـا ان الـنبـی ﷺ قال کل مسکر حرام وفی روایة کـل مسـکر خمرو کل خمر حرام رواهما مسلم** دحضرت عـمر رضی الله عنه زوی وائی چه نبی علیه السلام وویل چه هر نشئی شـئی حرام ده او په بل روایت کښنی وائـی چه هر نشی شئی شراب ده او هـر شـراب حـرام ده نـونتیـجه ئی داسوه چه هر نشئی شئی حرام ده **وعـن عـائشة رضـی الـلـه عنها قالت قال رسول الله ﷺ کل مسـکـر حـرام ومـا أسکر الفرق منه فملأ الکف منه حرام قال الترمـذی هـذا حـدیـث حـسـن والفرق مکیال یسع ستة عشر رطـلا ومـعـنـاه مـا اسـکر کثیره فقلیله حرام حضرت عائشه رضی الله** عـنها وائی چه رسول الله ﷺ وویل چه هر مسکر حرام ده او هـر هـغـه شئی چه فرق ئی مسکر وی له هغه شئی ځخه یوموټ هم حـرام ده فـرق هـغـه پیـمـانـی تـه وائی چه په هغه کښنی شپاړس رطل ځائیږی شپـارس رطل اوه کلو یو څه بالا کیږی حـاصل ئی دادی هر هغه شی چه ډیرئی مسکر وی دهغه لږ هم حرام ده یعنی ولو که ئی دغه لږ مسـتکـر نـهٔ وی هـم دغـه لږ حـرام ده **وروی اهـل السـنـن عـن**

(c) ketabton.com: The Digital Library

النبی ﷺ من وجوه أنه قال (ما أسکر کثیره فقلیله حرام) صححه الحفاظ اهل السنن له رسول الله ﷺ دغه حدیث شریف په نورو وجهو هم روایت کړی ده دی وائی چه رسول الله ﷺ وویل دهر هغه شئی چه ډیرئی مسکر وی دهغه شئی لږهم حرام ده حافظانو مبارکانو ودغه حدیث شریف ته صحیح ویلی ده **وعن جابر رضی الله عنه ان رجلاً سأل النبی ﷺ عن شراب یشربونه بأرضهم من الذرة یقال له المذر قال أسکر هو قال نعم فقال کل مسکر حرام** حضرت جابر رضی الله عنه وای چه یوسړی له رسول الله ﷺ څخه دیو قسم شرابو پو بنته وکړه چه هغه دوی په خپل وطن کښی څیښنل او هغه ئی له جوارو څخه جوړ ول دهغو نوم مزرؤ رسول الله په جواب کښی ورته وویل دغه شراب مسکر دی؟ دا سړی ورته وویل هو مسکردی رسول الله ﷺ ورته وویل هر مسکر حرام ده او دا رسول الله ﷺ پسئی وویل **ان علی الله عهد المن یشرب المسکر ان یسقیه من طینة الخبال قالوا یا رسول الله ماطینة الخبال قال عرق اهل النار او عصارة اهل النار** رواه مسلم او رسول الله ﷺ وویل کم څوك چه مسکرات څیښی اَللّٰه (جل جلاله) دا عهد کړی ده چه وه هغه ته به له هغه فاسدی خټی او بیدل ورکوی صحابه کرامو وویل یا رسول اَللّٰه ﷺ هغه کمه خټه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله ﷺ ورته وويل هغه د دوز خيانوويني او يا خوله يعني چه په
دغو جوړه وی او يا څڅخول ددوز خيانو يعنی ددوز خيانو ويني
اوخوناب چه په کوم ځائی کښې جمع کيږی اَللّه (جلّ جلاله) له
هغو او بيدل ورکوی اَللّه (جلّ جلاله) دی ټول مسلمانان ځينی
وساتی وعن ابن عباسرضی الله عنه عن النبی ﷺ کل مخمر
وكل مسكر حرام رواه ابو داؤد (والمخمر) ما يغطی العقل ابن
عباس رضی الله عنه له نبی ﷺ څخه روايت کوی چه هر مخمر او
مسكر حرام ده مخمر هغه شی ته وائی چه عقل مغلوبه کوی
والاحاديث فی هذالباب كثيرة جمع رسول الله ﷺ بما
اوتيته من جوامع الكلم كل ماغطى العقل وأسكرولم يفرق
بين نوع ونوع ولا عبرة لكو نه مأ كولًا او مشروباً وكل
ذلك حرام وحدوثها بعد عصر النبی ﷺ والائمة لم يمنع من
دخولها فی عموم كلام رسول الله عن المسكر فقد حدثت
أشربة مسكرة بعد النبی ﷺ وكلها داخلة فی الكلم الجوامع
من الكتاب والسنة پدی باب أحاديث ډير دی خو رسول الله ﷺ
هر هغه شئی چه عقل پوټه وی او نشه راولی جمع کړی دی په خپل
کلام کښې پدی سبب چه رسول الله ﷺ جوامع الكلم ؤ يعنی هر
کلمه ئی جامع وه لکه (كل مسكر حرام مثلاً) اود مسکراتو دانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعـو ميانځ كښې فرق نده كړې چـه فـلانـى قسم حرام او فلانى قسم
حـلال أو مأكول او مشروب لره هم اعتبار نسته نودغه مسكرات ټول
حـرام دى دمـحمد مصطفىٰ ﷺ تر زمـانـه ورسته پيدا سويدى او ائمة
كرام رضوان الله عنهم اجمعين هم دامنع نده كړې چه دغه مسكرات
درسول الله ﷺ پدغه عام قول كښې ندى داخل چه كل مسكر حرام
نـودغه منشيات چه درسول الله ﷺ ترزمانه ورسته پيدا سويدى داټول
دقـرآن و حديث پدغه جامع كلماتو كښې داخل دى چه انما الخمر
او مسكردى بيان ئى مخته په كرا توتير سويده وقد تكلم ابن تيميّه
رحـمـه الـلـه عـليـه عـن الـحشيثة غيـر مرة فى فتا واه فقال
مـاخـلا صة هـذا الـحشيثة الـمـلـعونة هى وآكلو ها ومستحلها
الـمـوجبة لسـخـط الـلـه تـعالىٰ وسخط رسوله وسخط عبادة
الـمـؤمنين المعرضة صاجها لعقوبة الله تشتمل على ضرر فى
ديـن الـمرء وعقله وخلقه وطبعه وتفسد الامزجة حتى جعلت
خـلـقـا كثيـراً مـجانين وتورث من مهانة آكلها ود ناوة نفسه
وغيـر ذلك مـالا تـورث الـخـمـر ففيها من المفاسد ماليس فى
الـخمر فهى بـالتحريم اولى وقداجمع المسلمون على ان السكر
مـنهـا حـرام ومن الستحل ذلك وزعم آنه حلال فانه يستتاب
فـان تـاب والا قتـل مـرتدا لايصلى عليه ولا يدفن فى مقابر

(c) ketabton.com: The Digital Library

المسلمين وان القليل منها حرام ايضاً بالنصوص الدالة على تحريم الخمر (وتحريم كل مسكر) امام ابن تيميه ډير ځله په خپله فتاوی کښې دحشيشو بيان کړی ده ذهغه خلاصه داده چه دغه حشيش او ددوی خوړونکی او مستحل ټول ملعون دی او دغه حشيش موجب دخدای (جلّ جلاله) دغضب او د رسول اللهﷺ دغضب او دمؤ منانو دغضب دی اودغه حشيش د سړی دين ته ضرر رسوی اوعقل ته ئی ضرر رسوی او طبعيت ته ئی ضرر رسوي او دانسان صحت فاسده وی حتی ډير خلق ئی ليونيان کړي او دغه منشيات داسی شئی په ميراث ورکوی چه هغه شئی شراب ئی هم نه ورکوي مثلا خوراك خوار اوحقير او خوړونکی خسيس او ذليل وي او په دغه منشياتو کښې چه کوم مفاسد دی هغه په شرابو کښې هم نسته نولدې وجه دامنشيات په تحريم سره اولی اولائق دی او مسلمانانو اجماع کړی ده پردی باندی چه ددغو حشيشو نشه حرام ده او که چاء حلال وبلل چه دغه حلال دی هغه ذی تو به وکاږی پر دغه خپل گمان که ئی تو به وکښه خو فبيها والنعمة اوکه ئی نه وکښه هغه مرتدده قتل دی سی دجنازی لمونځ دی نه ورکوی او مسلمانانو په مقبره کښې دی نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفن کوی اولدغه نشی ځخه لرهم دغسی حرام ده لکه ډیر په واسطه

دهغو نصوصُ چه هغه دلالت پر تحریم دخمر کوی او پر تحریم دهر

مسکر۔

وقد تبعه تلمیذه الامام المحقق ابن القیم رحمه الله علیه

فقال فی کتابه (زادالمعاد) ماخلاصته ان الخمر یدخل فیها

کل مسکر مائعاً کان او جامدا عصیراً او مطبوخاً فیدخل

فیها لقمة الفسق والفجور ویعنی بها الحشیشة لان هذا کله

خمر بنص رسول الله صلی الله علیه وسلم الصریح الذی لامطعن فی سنده

ولا اجمال فی متنه اذ صح عنه قوله کل مسکر خمرو صح

عن اصحابه رضی الله عنهم الذین هم اعلم الائمة بخطابه

ومراده بأن الخمر ماخمر العقل علی آنه لولم یتناول لفظه

صلی الله علیه وسلم کل مسکر لکان القیاس الصحیح

الصریح الذی استوی فیه الاصل والفرع من کل وجه حاکما

بالتسویة۔ بین انواع المسکر فالتفرقه بین نوع ونوع تفریق

بین متماثلین۔ من جمیع الوجوه او دامام ابن تیمیه شاگرد امام

(c) ketabton.com: The Digital Library

محقق ابن القيم رحمه الله عليه په خپل کتاب زادالمعاد کښې ويلي دي خلاصه ئې داده چه په خمر کښې هر مسکر داخل ده نرم وی او که وچ وی عصير وی او که پوخ کړی سوی وی نوهغه دفسق او دفجور گوله هم پکښې داخله ده پدی سره زموږ چرس مراد دی ځکه داټول شراب دی په حديث درسول الله ﷺ سره هغه داسی صريح حديث ده چه نه ئې په سند کښې ترطعن او تهمت لاندی کس سته او نه ئې په متن کښې اجمال سته ځکه صحيح داقول له رسول الله ﷺ څخه نقل سويده **(کل مسکرخمر)** اوصحيح داقول له صحابه کرام رضی الله عنهم څخه نقل سويده **(الخمر ماخمر العقل)** اوصحابه کرام رضی الله عنهم هغه کسان دی چه تر ټول امت په خطاب او مراد درسول الله ﷺ شه پوهيدل او که بالفرض والتقدير درسول الله ﷺ دغه **کل مسکر** شامل نسی دغه حشيشو وغيره لره نوبيابه هغه قياس صحيح وصريح چه په هغه کښې اصل و فرع من کل وجه برابروی هغه به حاکم سی پر تسويه او برابر تيا داقسامو دمسکر نو په ميانځ داقسامو دمسکر کښې تفرقه کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

داتفرقه ده په میانځ دمتماثلین کښې من کل وجوه اوداباطیله ده ځکه
قیاس وائی ودیته چه په اصل کښې یو حکم وسی دیو علت په وجه
نوبیا چه هغه علت په فرع کښې موجود سی هغه داصل حکم
ورباندی کیږی حاصل ئی داده چه که چیری ددغو منشیاتو حرمت
چه په حدیث شریف سره نسی ثابت په قیاس سره له شك خلاص
ثابت ده **وقال صاحب (سبل السلام شرح بلوغ المرام) أنه**
یحرم ماأسکر من ای شئی وان لم یکن مشروباً کا الحشیشة
دسبل السلام شرح بلوغ المرام صاحب ویلی دی هغه شئی چه
مسکروی هغه که له هر شئی ځخه وی حرام ده کڅه هم مشروب نه
وي لکه حثیش **ونقل عن الحافظ ابن حجر ان من قال ان**
الحشیشة لاتسکروانماهي مخدر مکابر فانها تحدث ماتحد ثه
الخمر من الطرب والنشوة له حافظ ابن حجر ځخه نقل سویده
هغه څوك چه وای حثیش مسکرندي یعنی نشه او مستی نه لری بلکه
مخدر دی یعنی سستی او کهالی صرف لری دغه دعوه بلا دلیله ده
ځکه لدغو چرسو هغه څه پشی ږی کم څه چه له شرابو پیشی ږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هغه عبارة له خونداوله خوشحالي ځخه ده۔

﴿و نقل عن ابن بيطار من الاطباء﴾

ان الحشيشة التى توجد فى مصر مسكرة جداً اذا تناول الانسان منها قدر درهم او درهمين وقبائح خصالها موجودة فى الافيون وفيه زيادة مضار له ابن بيطار طبيب ځخه نقل راغلى ده وائى هغه حثيش چه په مصر كښنى پيدا كيږى هغه ډير مسكردى هغه وخت چه انسان يودرهم يادوه درهم ځينى وخورى اوقبيح بدخصلتو نه ئى ډيردى بعض علماؤ يوسل شل ١٢٠ ۔ دينى او دونيا وى ضررونه شميرلى دى او هغه بدخصلتو نه ئى په افيونو كښنى موجود دى او افيون تر دوى زيات ضرر مندى وما قاله الشيخ الاسلام ابن تيمية وتلميذه ابن القيم رحمه الله عليه وغير هما من العلماء هوالحق الذى يسوق اليه الدليل وتطمئن به النفئس وأذقد تبين أن النصوص من الكتاب و السنة تناول الحشيش فهى تناول الافيون ايضاً الذى بين العلماء انه اكثر ضرراً ويترتب عليه من المفاسد مايزيد على مفاسد

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحشيش وتناول ايضاً سائر المخدرات التی حدثت ولم تكن معروفة من قبل اذهی كا الخمر من العنب مثلاً فی انها تخامر العقل وتغطيه وفيها ما فی هذه الخمر من مفاسد و مضار وتزيد عليها بمفا سدأخری كما فی الحشيش بل افظع واعظم كما هو مشاهد ومعلوم ضرره ولا يمكن ان تبيح الشريعة الاسلامية شياءً من المخدرات ومن قال بحل شئی منها فهو من الذين يفترون علی الله الكذب او يقولون علی الله مالا يعلمون هغه چه شيخ الاسلام ابن تيميه او دهغه شاگرد ابن القيم او نورو علماء له دوی ماسوی چه کم څه ويلی دی هغه حق ده داسی حق چه ددليل مطابق ده او دنفس اطمينان وربانديکيږی او پدی وخت کښی په تحقيق سره داشكاره سوه چه هغه نصوص له قرآن او حديث څخه چه حشيشو ته ورشا ميلږی هغه نصوص دغه رنگه افيونو ته هم ورشا ميلږی هغه افيون چه علما ئوئی بيان کړی ده چه تر حشيشو ډير ضرر منددی اوکم مفاسد.چه په افيونو مرتب دی هغه ترمفاسدو دحثيشوزيات دی اودغه رنگه دغه نصوص ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخدراتو ته ورشا میلږی هغه مخدرات چه ؤس پیدا سویدئ او مخته چاء نهٔ پیزندل ځکه دغه مخدرات لکه د انګورو شراب داسي دی په خمیره توب او پوټیدل دعقل کښې او هغه مفاسد اؤ مضار چه په شرابو کښې دی هغه مفاسد پدغه مخدراتو کښې موجود دی او پدی مخدراتو کښې داسې مفاسد دی چه هغه دحثیشو تر مفاسدوهم زیات دی بلکه پدی مخدراتو کښې ډیر بد اوډیر غټ مفاسد دی لکه څنګه چه هغه بالمشاهده دی او دهغو ضرر معلوم ده او دا امکان نهٔ لری چه شریعة اسلامیه دی یوشئی له مخدراتو مباح کړی اوهغه څوك چه یوشئی له دغو مخدراتو حلال بولی هغه له هغو کسانو ده چه پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندې دروغ تړی او یا پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندی قول کوی په هغه شئی چه دوی علم نهٔ په لری وقد سبق أن قلنا ان بعض علماء الحنفية قال ان من قال (بحل الحشيشة زنديق مبتدع) واذا كان من يقول بحل الحشيشة زنديقاً مبتدع فاالقائل بحل شئی من هذا المخدرات الحادثة التی هی اكثر ضرراً واكبر فساداً زنديق مبتدع ايضاً بل اولى بأن يكون كذلك دامخته مونږ ذکر کړو چه بعض عالمانو داحنافو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی دی هغه ځوك چه دحشیشو په حلت باندی قول کوی هغه زندیق اوبدعت کونکی ده نو هغه ځوك چه ددغو نویو مخدراتو په حلت باندی قول کوی چه دهغو ضرر تر حشیشو زیات ده اوفسادئی ترحشیشو غټ ده هغه هم زندیق مبتدع ده بلکه اولی وبهتره داده چه دغه کس دی زندیق مبتدع سی **وکیف تبیح الشریعة الاسلامیه شیاءً من هذه المخدرات التی یلحق ضررها البلیغ بالأمه افراداً وجماعات مادیاً وصحیاً وأدبیاً حیث ان مبنی الشریعة الاسلامیة علی جلب المصالح الخاصة اوالراجحة وعلی رده المفاسد والمضار کذلك** او څنګه به شریعت اسلامی یوشئی لدغو مخدراتو مباح کړی هغه مخدرات چه دهغه ضرر بلیغ دأمت په هر فرد او جماعت پوری پیوسته کیږی من حیث الماده او صحت و آداب ته نۀ ګوری چه دشریعت اسلامی بنیاد پر جلب دمصالحو خاصه ؤیارا حجه باندی ده او په رد دمفاسد واومضار باندی هم دغه رنګه ده یعنی په کم شئی کښی چه مصلحت خاصه او یارا جحه وی هغه ته شریعة اسلامی جواز ورکوی او په کم شئی کښی چه فساد او ضرروی هغه منع کوی **وکیف یحرم الله سبحانه تعالی العلیم الحکیم الخمر من العنب مثلاً کثیرها وقلیلها لمافیها من المفسدة ولان قلیلها داعٍ الی کثیرها**

(c) ketabton.com: The Digital Library

وذريعة اليه ويبيح من المخدرات مافيه هذه المفسدة ويزيد عليها بما هوا عظم منها واكثر ضرراً للبدن والعقل والدين والخلق والمزاج هذالحكم لايقوله الارجل جاهل بالدين اسلامي اوزنديق مبتدع كما سبق القول به فتعاطى هذه المخدراة على اى وجه من وجوه التعاطى من أكل اوشرب اوشم اواحتقان حرام باجماع الأمة اوځنګه اَللّٰه (جلّ جلاله) سبحانه دانګورو شراب مثلاً حرام کړی دی لږ اوډیر ځکه په دوی کښې فساد ده او لږئی داعی دډیروده او ذریعه وسبب دډیرودی او مخدرات دی مباح کړی هغه مخدرات چه په هغو کښې دغه فساد وی او ضرر دی وبدن وعقل ودین وطبعیت ته تر شرابوهم زیات وی دغه حکم یعنی چه شراب دی حرام وی او مخدرات دحلال وی نهٔ کوی مګر هغه څوك ئی کوی چه په دین اسلامی ناخبره وی اویازندیق مبتدع وی لکه څنګه سی داخبره مخته تیره سوه نوشمول ددغو مخدراتو په هره وجه دوجهو دشمول یعنی خوراك اوڅښناك بوئی دل اوڅخه ول حرام ده په اجماع دامة باندې۔

﴿ ان اعداء الاسلام يروجون الحشيش ﴾

وغيره من المخدرات بقصد اضعاف شباب الأمة الاسلاميه وضياع مالها ورجولتها وفتل شهامتها وافساد عقول رجالها

(c) ketabton.com: The Digital Library

حتـی تستـمـر فـی التأخر عن مصاف الامم المتقدمه ويتغلب عـليهـا الاجـانب ويقهر الاعداء ويستعمرون بلادهم كما تفعل اسـرائيـل مـن تـرويـج الـحشيش والافيون بين بلاد العربية بـقـصد هلاكها ولو ان الناسُ فهموا هذالحكم الشرعی ووعوه وعـمـلـوابـه واعـرضـوا عـن تـعـاطـی هذه المخدرات وتلك الـمسـكـراة لحفظنا على الأمة شبابها وقوتها وعزها وكرامتها وحـريتها واستقلالها الفقه على المذاهب الاربعه نمبر ۳۹، ج-۵ داسلام دشـمـنان حشيش او نور مخدراة پدی قصد رواجوی چه دأمت ځوانان ضعيف کړی او مـال ئـی ورضائع کړی اومـر دانيت ئی ورختم کړی او هيبـت وقوة ئی ورمات کړی او عـقـلـو نه ئی ورفاسد کړی حتی په آخير کښی دامـت متـقـدمـه لـه نـقش او قدم ځخه ئـی خطا کړی او بيـگـانه ورباندی غالبه کړی او دشـمن ورباندی قوی کړی اوښارونه ځـينی قبضه کړی لکه څنگه چـه اسـرائيليا نو حشيش او افيون په عربو ممالکو کښی روا جـول پـه قصد دهلاکت دعربو نو که چيری خلگ پـدی شرعی حکم باندی پوه سی او ويساتي او عمل ورباندی و کړی اولـدغـو مـخدراتو او مسکراتو ځخه اعراض و کړی نـودأمت ځوانان أوقوة وعـزت و کـرامـت وحـريت واستقلال به وساتی أكل الافيون وجلـد الـخشـخـاش حـرام لانه يفسد العقل والمزاج وينشئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الغفلة فتاوی شامي نورالهدی ص۴۱۶ دافیـونو او دخشخاش د پټو کی خوراك حرام ده ځکه عقل او طبعیت فاسده وی او غفلت پیدا کوی۔

والخلاصته ان جمیع المخدراة الحادثة

من قرون بعد القرون الستة الأولی حرام كالخمر لمخامر تها العقل وتغطیتها اياه وفيها مفاسد الخمر ومضاره وتزيد عليها فهی اكثر ضرراً واكبر فساداً من الخمر لانها تضر الأمة ضررا بليغاً وافراداً وجماعات مادياً وصحياً وأدبياً ولا شك بأن الشريعة الاسلامية تحرم المفاسد والمضار وتجيز مافيه مصالح حقيقة خالصة أوراجحةً واما مايز عمونه من مصالح ومنافع فهی وهمية خادعة حاصل ئی داده چه ټول هغه مخدرات چه له شپاړ پیړیو ورسته پیداسویدی حرام دی لکه شراب ځکه دغه مخدرات هم عقل خمیره کوی اوپو ټه وی او پدغه مخدراتو کښی هغه مفاسداومضار دی کم چه په شرابو کښی دی بلکه ضرر یه ترشرابو ډیرده او فسادیه دترشرابو غټ ده ځکه دغه مخدرات وأمة مسلمة ته ضرر بلیغ رسوی وهر فرداوجماعت ده من حیث الماده وصحت وأدب اوپدی کښی هیڅ شك نسته چه شریعة اسلامیه مفاسد او مضار حرامه وی او اجازه ور کوی وهغه شئی ته چه په هغه کښی حقیقةً مصلحت وی خالصاً اویاراجحاً او هغه څوك چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

داګمان کوی چه پدغه مخدرات کښی مصلحت او نفع ده هغه محض وهم او دوکه ده الفقه الاسلامی ص۵۵۱٦، ج-۷ مخته په کراتو اومراتو باندی داخبر ذکر سوه چه هر نشه دار شئی حرام ده اوخوراك یه هم حرام ده داقول دامام محمد رحمه الله علیه تعالیٰ ده اوداقول ټولو فقهاً رحمه الله علیه مفتی به ګرزولی ده۔

﴿ وحرمها محمد مطلقاً وبه یفتی ﴾

شامی ص۲۹۲، ج-٥ ، **والکل حرام عند محمد وبه یفتی ردالمحتاد** ص٤٥٦، ج-٦، اوداخبره هم مخته ذکر سوه چه حرمت داشیأ موقوف پر سیلان باندی نده لکه څنګه چه علامه حصکفی رحمه الله علیه لیکلی دی شامی ص٤٥٧، ج-٦، کتاب الاشربة **ویحرم أکل البنج والحشیشة والأفیون لانه مفسد للعقل ویسد عن ذکر الله وعن الصلوة** درالمختار علی هامش ردالمحتار ص۳۹٤، ج-٥، دبنګو او دچرسواودأ فیونو خوراك حرام ده ځکه دغه شیان مفسد عقل لره دی اوانسان دخدای (جلّ جلاله) له یاده اوله لمانځه څخه بنده وی **قال العلامة الحرار الیمنی رحمه الله علیه ولایجوز أکل البنج ولحشیش والافیون وذلك کله حرام الجوهرة النیرة** ص۲۷۰، ج-٤، ومثله فی خلاصة الفتاوی ص۲۰٥، ج-٤، کتاب الاشربة **قال العلامة شمس الدین**

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد بن عبدالله التمر تاشی رحمه الله علیه ویحرم أكل البنج والحشیشة والافیون لكن دون الحرمة الخمر تنویر الابصار علی صدر ردالمحتار ص ٤٥٧، ج-٦، كتاب الاشربة ومثله فی فتاوی قاضیخان علی حامش الهندیه ص ٢٣١، ج-٣، ومثله فی الفتاوی الكاملیة ص ٢٧٠ كتاب الاشربة فتاوی حقانیه ص ٤٣٥، ج-٦، بعض اهل علم لیكلی دی كه چاء دبهنگو اوحشیشو وغیره پر حلت باندی فتوی وكړه علامة ابن تیمیة هغه دحلال ویلو والاته كافر ویلی ده ترداسی حده چه نجم الدین زاهدی داسی سړی مباح القتل بنودلی ده درمختار علی هامش ردالمحتار ص ٢٩٥، ج-٥، الحلال والحرام ومثله فی الفتاوی محمودیه للمفتی محمود الحسن رحمه الله علیه وأما الاشربة المتخذة من الشعر أو الذرة او التفاح اوالعسل اذا اشتد وهو مطبوخ او غیر مطبوخ فانه یجوز شربه مادون السكر عندابی حنفیة وابی یوسف رحمه الله علیه وعند محمد حرام شربه قال الفقیه وبه نأخذ كذا فی الخلاصة علمگری ص ٤١٤، ج-٥، هغه اشربة چه له اوربشو یا له جوارو یاله عسلو اویاله سیبانو جوړ سوی وی هغه وخت چه سخت سی پخ كړ سوی او كه نوی پخ كړی سوی دهغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځیښناك جائز ده تر هغه وخته چه حد دسکر ته نهٔ وی رسیدلی په نزد دامام ابو حنفیة رحمه الله علیه او امام ابی یوسئف رحمه الله علیه او په نزد دامام محمد رحمه الله علیه باندی حرام ده فقیه رحمه الله علیه وائی چه دغه اخیری قول مفتی به ده **السکر من البنج ولبن الرمکة حرام بالا جماع کذافی** جواهر الاخلاطی علمگری ص ٤١٥، ج-٥،

دبنگواود مادیانی دشیدو نشه کول په اجماع سره حرام ده **ومع نهی ولی الامر عنه حرم قطعاً** درمختار ص٤٦٠، ج-٦، او له کوم شئی ځخه چه اولو الامر منع وکړی هغه قطعی حرام ده ځکه خو اتباع یه لازم ده

وعن ابی امامة رضی الله عنه

﴿قال قال رسول الله ﷺ﴾

لاتذهب اللیالی والایام حتی تشرب طائفة من امتی الخمر ویسمونها بغیر اسمها رواه ابن ماجه له ابی امامة رضی الله عنه ځخه روایت ده دی وائی چه رسول الله ﷺ وویل شپی او ورځی به نسئی تیری تر هغه وخته پوری چه زماله امته به یوه پارټی شراب ځیښنی اونامداره کړی بی وی په بل نامه سره یعنی ترقیامت مخته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـا بعض امتيان داسي نشي كوى چه هغه به عين شراب وى خولكن

صــرف نـوم بـى وربـدل كړى وي **يشــرب الــنـــاس مـن أمتـى**

الخمرويسمونها بغير اسمها رواه انسـئائى رحمه الله عليه هغه نوى نومان

چه په وس وخت كښى پر ايښى دى هغه لكه **افيون البيرة البوظة**

الـقات التنكة العرقى وغيره لـه مسـكرا توڅخه ځكه داثابته سوه

چـه هـر مسـكـر تـه خمر ويل كيږے يعنى كه عين خمر نسئى په معنى

دخمر كښى خو بالاتفاق دى والله اعلم بالصواب

المقصد الثالث فى اتجار المخدراة والمسكراة

دريم مقصد په تجارة دمخدراتو اومسكراتو كښى ده

دا مقصد مختلف فيه ده په مابين دعلماء رحمه الله عليه كښى امام ابو

حـنـفية رحـمـه الـلـه عليه تعالىٰ عليه وائى (خمر) عبارة ده له **عصير**

العنب الذى قذف بالزبد څخه لكه څنگه چه مخته ذكر سو ونورو

مسـكـراتو ته (خمر) حقيقة نۀ ويل كيږى نـود نورو مسكراتو حرمت

د(خـمر) تر حرمت كم ده حاصل ئى داده چه دنورو مسكراتو په قليل

خوراك باندى حد نۀ جارى كيږى تر څو چه سكر ته نوى رسيدلى او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شرابو کښې په قليل او کثير باندې حد جاري کيږي ځکه په شرابو کې علت دحرمت خمريت ده او په نورو مسکراتو کې علت دحرمت مسکريت ده چه سکرته نۀ وي رسيدلی حد نۀ پر جاري کيږي يعنې حرمت دخمر قطعي ده او مستحيل يه کافرده او بيع يه ناجائزه ده او دنورو مسکراتو حرمت ظني ده۔

او مستحيل يه کافرنده او بيع يه جائزه ده دليل پدې قول درسول الله ﷺ وائي (أدرؤو الحدود بالشبهات) حدود په شبهات سره ونړه وي يعنې په کم شئ کښې چه شبهه وي قطع او يقين په کښې نوی په هغه حد نسی جاري کيدای نو ددغو مسکراتو خرمت ظني ده قطع او يقنن نسته پکښې نوبيع يه داسې جائز ده لکه دسرقين سرقين کڅه هم نجس دی خوبيع يه جائز ده ځکه سرقين مال متقوم اومنتفع بها شرعاً دی او امام شافعي رحمه الله عليه وای چه خمر تخصيص تريو خاص مسکره پورې نۀ لری بلکه هر مسکر ته خمر ويل کيږي لکه څنگه چه زمونږ په اول اودويم مقصد کې پردې بحث وکونو چه خمر ورته وويل سؤو دخمر مستحيل خو کافر ده او حديه پر قليل خوراك او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کثیر باندی جاری کیږی او نفع وباندی حرام ده او بیع یه ناجائزه ده دنورو مسکراتو هم دغه حکم ده څکه هغه هم عین خمر دی اوداهل دمدنی منوری او داکثر حجازئین او محد ثینو هم داغسی رایه ده او دغه رنگه امام مالك رحمه الله علیه او امام احمد بن حنبل رحمه الله علیه هم داغسی وای او له احنافو رحمه الله علیه څخه

﴿ امام ابو یوسئف او امام محمد رحمه الله علیه ﴾

یه هم دوا ړه بیع دداسی مسکراتو ناجائزه بولی امام ابو حنیفة دبیع دجواز دا دلیل وائی۔

﴿ انه یقول هذا شراب مختلف فی اباحة شربه ﴾

بین العلماء رحمهم الله فیجوز بیعه کا المثلث وهذا لأنه لیس من ضرورة حرمة تناول حرمة البیع فان الدهن النجس لایحل تناوله ویجوزبیعه وکذلك بیع السرقین جائز وان کان تناوله حراماً والسرقین محرم العین ومع ذلك کان بیعه جائزاً فکذلك المنصف وما اشبه وبطلان بیع الخمر عرفناه بالنص الوارد فیه وما عرف بالنص لایلحق به

(c) ketabton.com: The Digital Library

الا مایکون فی معناه من کل وجه وهذه الاشربة لست فی

معنی الخمر من کل وجه بدلیل حکم الحد وحکم النجاسة

فجاز بیعها باعتبار الاصل مبسوط ۱۹، ج-۱۲ ، امام ابو حنیفة

رحمه الله علیه وائی چه له عصیر العنب ماسوی په داغه نورو اشربهٔ

ؤکښې دعلماء اختلاف ده په څیښلو کښې ددوی بعض وای چه

څیښل ئی جائز دی ترهغه وخته چه سکر ته نوی رسیدلی او بعض

وائی چه دقلیل او کثیر څیښل حرام دی لکه دعصیر العنب نولدی

وجه ئی بیع جائز ده لکه دمثلث چه بیع یه جائز ده مثلث هغه شرابوته

وای چه دانګورو له او بوئی جوړ کړی اوبیا یه په اور باندی جوش

کړی دوی حصی په اور باندی په جوش سره ختم کړی او یوه حصه

پاته سی هغه پاته حصی ته مثلث وای او دا خبره ثابته ده ځکه دا لازمه

نده چه تناول او شمول وشئی ته که حرام ؤنوبیع یه بی هم حرام وی

لکه مردار غوړی چه تناول ورته حرام ده مګر بیع یه جائزه ده اودغه

رنګه خوشای بیع یه جائزه ده او تناول ورته حرام ده او خوشای محرم

العین دی او سره لدی بیع یه جائزه ده او دغه رنګه منصف منصف

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه شرابو ته وائی چه دانګورو له ابو جوړ سوی وی بیا یه په اورسره
جوش کړی ترثلثین کم ختم سی نصف ته ورسیږی او که نوی
رسیدلی او هغه چه مشابهٔ وی لده سره لکه جمهوری ونقیع الزبیب
والفضیح والسکر او دخمر دبیع بطلان خو مونږ پیز ندلی ده په نص
سره هغه نص چه په خمر کښی نازل* سویده او هغه شئی چه په نص
سره وپیزندل سی په هغه پوری بل شی نه پیوسته کیږی مګر هغه شئی
پوری پیوسته کیږی چه هغه من کل وجوه دده په معنا سره وی اودغه
اشربه په معنی دخمر من کل وجه ندی په دلیل دحکم دحد او حکم
دنجاست یعنی پر دغو اشربه ؤحدنهٔ جاری کیږی او پر خمر حد
جاری کیږی او دغه اشربه نجس ندی او خمر نجئس دی نولدی وجه
ددغو اشربه ؤبیع جائز ده امام شافعی رحمه الله علیه او ملګری دبیع
دعدم جواز دا دلیل وای **عن انس رضی الله عنه قال لعن**
رسول الله صلی الله علیه وسلم فی الخمر عشرة عاصرها ومعتصرها
وشاربها وحاملها ومحمولة الیه وساقیها وبائعها وأكل ثمنها
والمشتری لها والمشتری له رواه الترمذی وابن ماجه ومشکوة شریف ۲۴۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه انـس رضـی تـعـالیٰ عنه څخه روایت ده دی وائی رسول اللهﷺ په

شرابو کښې پـر لسو شیانو لعنت ویلی ده پرجو ړه ونکی باندی دڅان

لپـاره وی او کـه دبل لپاره او پر هغه چا چه دجو ړه ولـو طلب یه کوی

دڅان لپاره یاد بل لپاره او پر څیښونـکی باندی اوپر باره ونکی باندی

اوپـر هـغـه چـا چـه ودتـه وربـاری ږی اوپـر او بیـدونـکـی بـاندی اوپر

خـر څیدونــکـی بــانـدی کڅه هــم وکیــل یــادلال وی اوپـر هـغــه

پیسوخو ړونـکـی بـانـدی هـغـه پیسی چه پدغه بیع سره موجودی سی

کڅه هـم داخو ړنـکی بائع نوی او پر اخیستونکی باندی د څیښلو لپاره

وی کـه دی تـجارة لپاره وی اوپر هغه چاچه دده لپاره اخیستل کیږی

ولا یـحـل لـلـمسلـم بیـع الـخمر ولا اکل ثمنها لان الله تعالیٰ

سـمــاهــا رجســاً فیـقـضی ذلك نجـاسة العین وفسـادالمـالیة

والتـقـوم کـمــا فــی الـمیتة والـدم ولـحـم الخنـزیـر وقد آمـر

بـالاجتـنــاب عـنهـا فاقتضی ذلك ان لایجوز للمسلم الاقتراب

منها علی جهة التمول بحال وفی الحدیث اووائی چه مسلمان ته

نـهٔ دخـمر بیع حلاله ده او نهٔ ئی دپیسو خوراك څکه اَللّٰه (جلّ جلاله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـردار ورتـه ويـلـی ده نـودا تقاضی دنجس العين کوی او دفسادالمالية

والتـقـوم يـعـنی نۀ مال ده او نۀ متقوم ده لکه مرداره او مسفوحه وينه او

خنـزيـر چـه نـجـس الـعين دی او فساد المالية والتقوم دی اوالله (جلَ

جلاله) آمرپه اجتناب کړی ده لدوی ځخه په **انما الخمر والميسر**

الاية کښی نـودا تـقاضی کوی چه و مسلمانان ته هر قسم نزديکت په

هـر حـال کښی پـر جهة تـمـول اود ميلان نـاجـائـز او نـارواده **وفـی**

الـحـديـث ان ابـا عـامر کان يهدی لرسول اللهﷺ راوية من

خـمـر کل عام فاهدی له فی العام التی حرمت فيه فقال عليه

السـلام ان الـلّـه قـدحـرم الخمر فلا حـاجة لی فی خمرك قال

خـذهـا وبـعـهـا وانـتـفـع بثمنها فی حاجتك فقال عليه الصلوة

والسـلام يـا ابـا عـامر ان الذی حرم شربها حرم بيعها واکل

ثـمنها ابـا عـامـر بـه هـر کـال ورسول اللهﷺ ته يوه راوية شراب هبه

کول۔

نـو پـه هـغـه کـال چـه شـراب حرام سوی وه هم ده ورسول اللهﷺ ته

شـراب هبيه کړو رسـول الـلـهﷺ ورته وويل شراب حرام سويدی زه

ستـاوشـرابـو تـه احتيـاج نـه لـرم ابـا عـامررضی الله عنه ورته وويل در

وائخله خرڅی کړه پـه پيسو يه خپل حـاجت پوره کړه رسول اللهﷺ

ورتـه وويـل ای ابـا عـامره رضی الله عنه دکوم شئی چه ښيښناك حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی دهغه بیعه هم حرام ده او روپیه هم حرامی دی۔

وسئل ابن عمر رضی الله عنه عن بیع الخمر واکل ثمنها فقال قاتل الله الهیود حرمت علیهم الشحوم فجملوها وباعوها واکلو ثمنها وان الذی حرم الشرب حرم بیعها واکل ثمنها وممن لعنه رسول صلی الله علیه وسلم فی الخمر بائعها ومشتریها

مبسوط ۲٤، ج-۲٤ له ابن عمررضی الله عنه الله عنه څخه سوال وسئو له بیع دشرابو اوله خوراك دپیسو دشرابو ده رضی الله عنه ورته وویل اَللّٰه (جلّ جلاله) لعنت کړیده پر یهودُ باندی وازگی پردوی باندی حرامی کړی دوی به وِلّی کړی بیابی خرڅی کړی روپیئی بی وخوړی او دکم شئی چه څیښناك حرام وی دهغه بیع هم حرام ده او دپیسو خوراك ئی هم حرام ده او له هغه چاء چه رسول الله صلی الله علیه وسلم لعنت پر ویلی ده په شرابو کښی خرڅیدونکی اواخیستونکی هم ده ان

الاتجار بالمخدرات بیعاً وشراً وتهریباً وتسویقاً امر حرام کحرمة تناول المخدرات لان الوسائل فی الشریعة تأخذ حکم المقاصد ویجب سدالذرائع الی المحرمات بمختلف الامکانات والطاقات لان التاجر یسهّل رواج المخدراة وتعاطیها فیکون الثمن حراماً والمال سحتاً والعمل ضلالاً والا تجاربها اعانةَ علی المعصیت والبیع باطیل قال الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالیٰ وتعاونو علی البر والتقوی ولا تعاونو علی الاثم والعدوان المائده ٥-٢، الفقه الاسلامی ص٥٥١٦، ج-٧، داقول مطلق ده تعلق په تریوه مذهبه پوری هم نده ورکړی حاصل ئی داده چه دمخدراتو تجارة یعنی خرڅول اخیستل په ګوریزی باندی وړل اوبل پر وړلو باندی باعث کول داسی حرام کار ده لکه دمخدراتو خوړل و څیښل او څکه ول ځکه په شریعت محمدیﷺ کښی اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُ وی او هغه شئی چه سبب او ذریعه وحراموته وی دهغه سبب بنده ول په مختلف طاقتو سره واجب ده ځکه تاجر رواج او شمول دمخدراتو اسانه کوی پر خلګو باندی نودغه پیسی حرامی دی او مال ئی حرام و مباح الاخذ ده او عمل ئی ګمراهی ده او تجارة ئی اعانة علی المعصیت ده اوبیع ئی باطلَ ده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی پر نیکی اوپر تقوی باندی معاونت سره کوی پر ګناه او پر دشمنی باندی معاونت مه سره کوی یعنی دغه تجارت خریداو فروخت معونت علی المعصیت ده اوسبب و ذریعه وخوراك وڅیښناك ته ده خوراك او څیښناك ئی حرام ده نودغه تجارة چه سبب دخوراك او څیښناك ده داهم حرام ده امام ابو یوسئف رحمه الله علیه و محمد رحمه الله علیه علیهما وائی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ان عين المسكراة محرمة التناول فلايجوز بيعه

كا الخمر وهذا لان البيع باعتبار صفت المالية والتقوم باعتبار كو نه منتفعاً به شرعاً ولا منفعة فی هذا لمشروب سوی الشرب واذاكان محرم الشرب شرعاً كان فاسدا لماليته والتقوم شرعاً فلايجوز بيعه كالخمر ولان صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم سوی فی الخمر بين البيع والشرب حين لعن بايعها ومشتريها كما لعن شاربها وهذا لان البيع يكون تسليطاً للمشتری علی الشرب عادة فاذا كان الشرب حراماً حرم البيع ايضاً وهذالمعنی موجود فی هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، دوی دواړه وای چه عين دمسكراتو ته شمول حرام ده نو بيعه يه هم حرامه ده لكه دشرابو او داخبره ثابته ده څكه بيع په اعتبار دصفت ماليت سره وی او تقوم ئی په اعتبار ددی سره وی چه منتفع به شرعاً وي اوپدغه مشروباتو كښی له څيښنلو ما سوی بل منفعت نسته او څيښنل ئی په شرع كښی حرام ده نو ماليت او تقوم ئی هم په شرع كښی فاسدده نوماليت او تقوم چه په شرع كښی فاسد سو نوبيع يه هم ناجائزه ده لكه دشرابو څكه خوبيع په اعتبار دماليت او انتفاع به شرعاً سره وی او صاحب الشرع ﷺ په شرابو كښی تفرقه نده كړی په ميانځ دبيع او دڅيښنلو كښی په هغه وخت كښی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لعنت ئی پروایو پرخر څیدونکی اواخستونکی یه داسی لعنت ویلی ده لکه پر څیښونکی باندی او داخبره ثابته ده ځکه په بیع سره مشتری مسلط کیږی پر څیښلو باندی نو څیښل چه حرام وی بیعه بی هم حرام وی اودغه معنی پدغو اشربه وُ کښی موجوده ده یعنی خوراك او څیښناك دټولو حرام ده نوبیع یه هم حرامه ده دایوه قاعده کلیه ده لپاره دفقهاء رحمه الله علیه چه دهرشی خوراك یا څیښناك حرام وی یا بل داسی دلهو او لعب شئی وی چه معصیت قائم پده پوری وی دهغه بیعه حرام ده لکه څنگه چه مونږ په پنځمه قاعده کښی ذکر کړو ځکه په دابیع سره مشتری مسلط کیږی پر خوراك او څیښناك دهغه شئی نوچه خوراك او څیښناك یه حرام وی بیع یه بی هم حرام وی لدی وجهه سی داعین معونت علی المعصیت ده **ویجوز بیع البربط والطبل والمزمار والدف والنرد وآشباه ذلك فی قول ابی حنفیة رحمه الله تعالیٰ علیه وعندهما لایجوز بیعها قبل الکسر الی قوله۔**

والفتوی علی قولهما

امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وائی چه دبربط بیع جائز ده بربط داسی شی ده لکه دو تاره فرق ئی داده چه کاسه ئی تر دوتاری غټه ده او دسته ئی تر دو تاری کوچنئی ده اودغه رنگه دډاله بیع جائز ده اودغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگه دنل بيع جائز ده او د دريا بيع جائز ده او د كلب و كرم بوړ بيع جائز ده او د اشباه ددوی بيع جائز ده او امام ابو يوسف رحمه الله عليه وامام محمد رحمه الله عليه وائی چه تر ماتيدو مخته ئی بيع نده جائز يعنی يوار دی مات كړی چه له آليت دسروډ څخه ووزی بيادی خرڅ كړی ددی عبارة په اخير كښی داقول ده چه فتوی پر قول دصاحبين ده **قال ابو حنيفة رحمه الله عليه يجوز بيع الاشربة المحرّمة كلها الا الخمر وعلى مستهلكها الضمان وقال ابو سف و محمد رحمهما الله لايجوز بيعها ولا يجب الضمان على مستهلكها كذافی** المحيط علمگری ص۱۱۶، ج۳، امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وای د ټولو حرامو اشربه بيع جائز ده ماسوی له شرابو او هغه څوك چه دغه اشربه په قصد هلاك كړی پر هغه ضمان يعنی تاوان سته او صاحبين وائی نۀ ئی بيع جائز ده او نۀ پر مستهلك باندی ضمان سته **وجاز بيع عصير العنب ممن يعلم آنه يتخذ خمراً لان المعصيت لاتقوم بعينه بل بعد تغيره وقيل يكره لاعانة على المعصيت ونقل المصنف عن السراج والمشكلات ان قوله ممن ای من كافرٍ اما بيعه من المسلم فيكره ومثله فی الجوهرة والباقانی وغيرهما زاد القهستانی معزيا للخانية آنه يكره بالاتفاق** درمختار ص۳۹۱، ج۶، دعصير العنب بيع خريد

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـروخـت پر هغه چاء باندی جائز ده چه هغه لدغه عصیر العنب څخه شراب جوړه وی ځـکـه معصیت خوقائم په ذات دعصیر العنب پوری نـده بـلـکـه ورستـه له تغیره پوری قائم ده او چاء ویلی دی چه دغه بیع مـکروه ده ځکه دا اعانة علی المعصیت ده ولو که معصیت پوری قائم نـهٔ وے او مـصـنف نقل له سراج والمشکلات څخه کړی ده چه دغه مـمـن څـخـه کافر مراد ده یعنی دغه عصیر العنب پر هغه کافر باندی خرخول چـه تـه په خبرئی چه دغه کافر شراب ځینی جوړه وی جائز ده اویـر هـغه مسلمان باندی خرخول نـاجـائـز ده چه ته په خبرئی چه شـراب ځینی جوړه وی دغـه رنـګـه نـورو کتابو هم پدغه اخیری طرز لیکلی دی۔

﴿اقول وهو خلاف اطلاق المتون﴾

وتـعـلـیـل الشـروح بمامروفیه انه لایظهر الاعلی قول من قال ان الـکـفـار غیـر مـخـاطبین بفروع الشریعة والاصح خطابهم وعـلـیـه فیـکـون اعـانة عـلـی الـمعصیت فلا فرق بین المسلم والـکا فرفی بیع العصیر منهما فتدبر ردالمحتار۳۹۱، ج۔٦، علامه ابـن عابدین رحمه الله علیه وای چه دغه قول یعنی چه پر کافر باندی خرخول جـائـز ده اویـر مسـلـمـان بـانـدی ناجائز ده داد متنو داطلاق مـخـالف ده ځـکـه متـنـونـو مطلق ناجائز۔ بللی ده اودشروحود تعلیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلاف ده چه اعانة على المعصيت ده يعني داقول هلته صحيح كبرى چه كفار مخاطب په فروعو دشريعت سره نسي اواصح داده چه كفار مخاطبين په فروعو دشريعت سره دي نود كافر او دمسلمان پدى بيع كښي هيڅ فرق نسته په دواړو كښي اعانة على المعصيت ده يعني لكه څنگه چه دعصير العنب خرڅيدل پر مسلمان باندى منع دي په هغه مسلمان چه ته په خبرئي چه شراب ځيني جوړه وى دغه رنگه پر كافر باندى هم منع دي پر هغه كافر چه شراب ځيني جوړه وى

بخلاف بيع الامر دممن يلوط به وبيع سلاح من اهل الفتنة لان المعصية تقوم بعينه حواله مذكوره ويكره تحريماً بيع السلاح من اهل الفتنة لانه اعانة على المعصيت آه ردالمحتار ص۲٦۸، ج-۳، لغړ زنى غلام پر هغه چاباندى خرڅول چه هغه لواطة ورسره كوى ناجائز ده ځكه معصيت قائم په ذات دده پورى ده او دغه رنگه سلاح پر اهل دفتنى خرڅول ناروا ده ځكه معصيت په ذات پورى قائم ده او په بل ځائى كښي واى چه سلاح خرڅول په اهل دفتنو باندى مكروه تحريمي ده ځكه دا اعانة على المعصيت ده **قال العلامة ابن نجيم رحمه الله عليه ان ماقامت المعصية بعينه يكره بيعه تحريماً آه** بحر الرائق ص۱٤۳، ج-٥ ، علامة ابن نحيم رحمه الله عليه واى چه هر هغه شئى چه معصيت پورى قائم وى په ذات

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شی پوری دهغه شئی بیع مکروه تحریمی ده وایضاً قال

االعلامة رحمه الله علیه نظیره بیع المزامیر یکره هنا ان

ماقامت المعصیت بعینه یکره بیعه والا فلا البحر الرائق بتغیریسر او

دغه رنگه علامة رحمه الله علیه وای چه مثال ئی نل و ډول وغیره دی

یعنی بیع ددغوشیانو مکروه تحریمی ده یعنی که پر هر شئی پوری

معصیت قائم وه دهغه بیع ناجائز ده او که معصیت پوری نهٔ وه قائم

دهغه بیع جائز ده ومثله فی تفقیح الحامدیه ۱۵۳، ج-۲، کتاب الاجاره فتاوی

حقانیه ٤٦، ج-٦، ان البیع الکرم ممن یتخذ الخمر من عینه جائز

لابأس به وکذ الارض ممن یغرس فیها کرما یتخذ من عینه

الخمر وهذا قول ابی حنیفة وهو القیاس وکره ذلك ابو

یوسف و محمد رحمهما الله استحساناً لان البیع العصیر

والعنب ممن یتخذ خمرا اعانة علی المعصیت وتمکین منها

وذلك حرام واذا امتنع البائع یتعذر علی المشتری اتخاذ

الخمر فکان فی البیع منه تهیج الفتنة وفی الامتناع تسئکینها

ومن اهراق خمرمسلم فلا ضمان علیه لان الخمر لیس بمال

متقوم فی حق المسلم واتلاف ما لیس بمال متقوم لایجب

الضمان کا تلاف المیتة وهذا لان الضمان انما یجب

جبر المادخل علی المتلف علیه من نقصان المالیة مبسوط ۳۲،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج-۱۲، دانگورو تاکان پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی جائز ده پروانه لری اودغه رنګه زمکه پر هغه چاخرڅول چه هغه دانګورو تاکان پر ایږدی اوبیاله تاکانو شراب جوړه وی جائز ده داقول دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه ده اوقیاس هم داده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه ئی مکروه بولی استحساناً ځکه دانګورو او به یا انګور پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی دا اعانة علی المعصیت ده او قدرة پر معصیت ده او داحرام ده ځکه خو اَللّه (جلّ جلاله) وای **ولا تعاونو علی الاثم والعدوان** چه خر څیدونکی دغه شیان نکړی پر خرڅ نو پر اخیستونکی باندی شراب جوړه ول سخت اوګران شو نود دغو شیانو په بیع کښی پرداسی سړی باندی فتنه انګیزی او پورته کیده دفتنی دی او په منع کښی ئی دفتنی ختمی ده دی او چاکه دمسلمان شراب توی کړل په هغه تاوان نسته ځکه شراب مال متقوم ندی په حق دمسلمان کښی کوم شئی چه مال متقوم نوی دهغه په تلفیدو سره تاوان هم نه لازمیږی لکه دمړزګی په تلفیدو کښی چه تاوان نسته ځکه دغه تاوان خو په عوض دهغه نقصان کښی لازمیږی کوم نقصان چه دمال ومالیته رسیدلی وی دمبسوط پر مذکور متن باندی یوڅه بحث کول پکار دی ترهغه مخته به یواریوبل متن نقل کړو بیا بحث پرو کړ وانشاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله۔

﴿ان الارباح التي يستفيد منها التجار والمتعاملون في المخدراة كلها سحت وحرام﴾

لمايأتي ١ـ قوله تعالىٰ ولاتأ كلوا اموالكم بينكم بالباطيل البقرة ١٨٨ وأكل المال بالباطيل يتناول جرائم السرقة والخيانة والظلم والغصب والقمار والعقود المحرمة من بيع وشراء ونحوهما من التجارات وكل الخدمات المبذولة في سبيل ارتكاب المعاصي والمنكرات وكل ما حرمه الشرع وان رضي به المالك ٢ الحديث النبوي صلى الله عليه وسلم وهو ماروواه ابن أبي شيبة عن ابن عباس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال ان الله اذا حرم شياءً حرم ثمنه فكل ماحرم الله الانتفاع به حرم الانتفاع بعوضه أو ثمنه بدليل ماروواه احمد ومسلم والنسائي عن ابن عباس والحميدي عن أبي هريرة في بيع الخمر ان الذي حرم شربها حرم بيعها وروى مسلم وغيره عن ابي سعيد الخدري ان النبي صلى الله عليه وسلم قال ان اللّٰه حرم الخمر فمن ادركته هذه الآية اى اية (انما الخمروالميسر) المائده ٩٠ وعنده منها شئى فلايشرب ولايبيع قال فاستقبل الناس بما كان عندهم منها طرق المدينة فسفكوها وروى ابو داود عن ابي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هريرة مرفوعاً ان الله حرم الخمر وثمنها وحرم الميتة وثمنها

وحرم الخنزير وثمنه الفقه الاسلامی ۵۵۱۸، ج-۷، هغه ګټي ونفعي چه تجاران ومعامله ګرچه کوي په مخدراتو کښي ټولي حرامي دي يولدي وجه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) وائي تاسو په خپل ميانځ کښي مالونه په باطل اوناحقه سره مخوري دباطل مال خوراك غلا وخيانت وظلم وغصب وقمار او حرام عقدونه مثلاً خر څيدل او اخيستل او نور دغسي عقدونه لکه اخيستل او خر څيدل کوم چه په تجارتو کښي کيږي او ټول هغه خدمتونه چه د ګناه او دمنکراتو په لار کښي کيږي او په هر هغه شئي کښي چه شريعت حرام کړي وي که ئي څه هم مالك په راضي وي دغو ټو لو ته ورشا مليږي نوځکه ددغو مخدراتو ګټه او تجارت حرام ده اوبل لدي وجه چه دنبي عليه الصلوة والسلام حديث مبارك ده هغه حديث ابن ابي شيبة له ابن عباس رضي الله تعالیٰ عنه ځخه روايت کړي ده هغه وائي رسول اِلله ﷺ وويل چه اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کم وخت يو شئي حرام کړي دهغه پيسي هم حرام وي يعني په هر هغه شئي باندي چه اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل حرام کړي دهغه شئي په عوض يا په پيسو باندي بيا نفع اخيستل هم حرام ده دمثال په تو ګه که يوسړی خر پريو ظالم او مردار خواره قصاب باندي خرڅ کړي او پدي هم خبروي چه دغه ئي دحلاليدو لپاره اخلي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

قصاب هم ورته وای چه دحلالید و لپاره ئی اخلم نودغه قصاب که په عوض کښې هر شئی ورکړی پیسی وی او که بل شئی وی پر هغه باندی دخره مالك نفع نسئی اخیستی ځکه خوپرخره باندی دخوراك نفع اخستل اَللّٰه (جلّ جلاله) حرام کړی ده په دلیل دهغه حدیث مبارك چه احمد ومسلم والنسائی له ابن عباس رضی الله تعالیٰ عنه ځخه روایت کړی ده او حمیدی له ابی هریرة رضی الله عنه ځخه روایت کړی ده په بیع دشرابو کښی هغه شئی چه دهغه څیښل حرام سویده دهغه بیع هم حرام ده او مسلم وغیره له ابی سعید خدری رحمه الله علیه ځخه روایت کړی ده چه نبی علیه الصلوة والسلام وویل اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب حرام کړی دی نو که چاته دغه ایات ورسیدو یعنی ایات دانما الخمر والمیسر اولده سره یوشی ؤله شرابو نوندی څیښی اوندی خرخوی ابی سعید خدری رضی الله عنه وائی چه خلګو راتګ وکو په شرابو سره کوم چه لدوی سره وه پرلارو دمدنی منوری اوتوی ئی چپه کړو اوابو داود روایت کړیده له ابی هریرة رضی الله عنه ځخه هغه ورسول اللهﷺ ته رسولی ده وای اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب حرام کړو او عوض دشرابوئی هم حرام کو او اَللّٰه (جلّ جلاله) مړزګه حرام کړی ده عوض دمړزګی ئی هم حرام کړی ده او اَللّٰه (جلّ جلاله) خنزیر حرام کړی ده او عوض دخنزیرئی هم حرام کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نودغه ايات اواحاديث مباركانو وتهولو مسلمانانو ته داسبق وركوى چه گټه او تجارة دټولو مخدراتو حرام اوناروا ده ولوكه نسواروى ځكه داټول يا مسكرات دى او يا مفترات دى دحرمت ذكر او اثبات ئى مخته ذكر سو۔

﴿ اعلم ان المكروه اذا اطلق فى كلامهم يرادبها التحريم ﴾

قال ابو يوسف قلت لابى حنيفة اذا قلت فى شئى أكرهه فمارألك فيه قال التحريم ردالمحتار ۱۵۰، ج-۱ ، پوه سه اى مخاطبه پردى باندى مكروه چه مطلق ذكر سى په كلام دفقهاء كښى مراد ځينى تحريم ده امام ابو يوسف رحمه الله تعالىٰ عليه واى چه ما وامام ابو حنيفة رحمه الله عليه ته وويل۔ كوم وخت چه ته داو وائى په يو شئى كښى چه زه دغه مكروه بولم لدى ستاخه مرادوى امام ابو حنيفة رحمه الله تعالىٰ عليه را ته وويل چه زما تحريم ځينى مقصد وى حاصل ئى داسو چه امام ابو يوسف رحمه الله عليه او امام محمد رحمه الله عليه ددغو مذكوروشيانو بيع حرام بولى كوم چه په مبسوط كښى ذكر سو۔

﴿ واذا كان فى مسئلة قياس واستحسان فاالعمل على الاستحسان ﴾

الافى مسائل معدودة مشهورة وايضاً قال الرملى رحمه الله عليه لو كان احدهما استحسان والاخر قياس الاصل تقديم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاستحسان الافيما استثنی کما قدمناه فيرجع اليه عندالتعارض ردالمحتار ۴۹، ج-۱ ، که په يو مسئله کښې قياس او استحسان دواړه ؤ عمل په استحسان باندې کول کيږي ماسوی له هغويو څو معدودو مشهورو مسئلو څخه اودغه رنګه امام رملي رحمه الله عليه ويلي دي وای که چيرې يو استحسان ؤ اوبل قياسٔ ؤ اصل تقديم داستحسان ده پر قياس باندې ماسوی له هغويو څو مسئلو څخه لکه څنګه چه مونږ مخته ذکر کړو په وخت دتعارض دقياس او استحسان کښې وهغه ته رجوع کوی۔

﴿وان خالف أبا حنيفة رحمه الله تعالیٰ عليه صاحباه فی ذلك﴾

فان كان اختلافهم اختلاف عصر و زمان كا القضاء بظاهر العدالة يأخذ بقول صاحبيه لتغير أحوال الناس وفی المزارعة والمعاملة ونحوهما يختارقولهما لاجتماع المتأخرين علی ذلك قاضيخان ۳، ج-۱ که امام ابو حنيفة رحمه الله تعالیٰ عليه په يو مسئلة مختلف فيها کښې له صاحبين سره مخالف ؤ نو دغه ددوی اختلاف که اختلاف دعصرو زمان ؤ نو نيول په قول ده صاحبين باندې کيږي او په کښتو ومعاملو کښې ددوی قول مختاره ده ځکه پر دی اجماع دمتاخرينو راغلی ده حاصل ئی داسو چه دمبسوط په متن کښې امام ابو حنيفة رحمه الله عليه قياس کوی او صاحبين ئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

استحسانا حرام بولی په وخت دتعارض دقیاس او استحسان کښې ترجیح استحسان ته ده پرقیاس باندی ماسوی له یو څو معدود ځایو اودغه رنګه په وخت داختلاف دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه کښې له صاحبین سره په مزارعاتو ومعاملاتو کښې ترجیح وقول دصاحبین ته ده دغه رنګه په هررسمی مفتی کښې لیکلی دی چه فتوی پر قول دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه ده په عباداتو کښې مطلقا او پر قول دامام محمد رحمه الله علیه ده په بیوعو کښې او پر قول دامام ابو یوسف رحمه الله علیه ده په قضاء وشهاداتو کښې اوپر قول دامام زفر رحمه الله علیه په اولس مسائلو مشهور وکښې نود مخدراتو او مسکراتو بیع مکروه تحریمی ده ځکه صاحبین ئی مکروه تحریمی بولی

ویجوز بیعها ای المسکرات ویضمن متلفها عند ابی حنیفة رحمه الله علیه خلافاً لهما فیهما لانه مال متقوم وما شهدت دلالت قطعیة بسقوط تقومها بخلاف آه قال ابن همام تحت هذ القول (لانه مال متقوم وما شهدت آه) اقول فیه نظر اما اولاً فلانهم صرحوا بان معنی تقوم المال اباحة الانتفاع به شرعاً وسیجئ التصریح عن قریب بان هذه الاشربة ممالا ینتفع بها بوجهه من الوجوه فکیف یتصور التقوم فیها واماثانیاً فلان الدلالت القطعیة انما تعتبر فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق وجوب الاعتقاد دون وجوب العمل ألاترى أن خبر الواحد من السنة يوجب العمل ولايوجب علم اليقين بل يوجب غلبة الظن على المذهب الصحيح المختار عند الجمهور كما تقرر فى علم الاصول وما نحن فيه من العمليات فينبغى ان يكتفى فيه بمجرد غلبة الظن كيف لاوقد اكتفى به فى الحكم بحرمة هذه الاشربة اذ هى ايضاً اجتهادية لاقطعية كما صرح به آنفا فتح القدير ۳۱، ج۹ امام ابو حنيفة رحمه الله عليه واى چه دمسكراتو بيع جائز ده اوپر تلف كونكى باندى تاوان سته اوصاحبين ئى ناجائز بولى دامام صاحب دليل داده واى چه دغه شيان مال متقوم دى او يو دلالت قطعي نده پيش سوى پر سقوط دتقوم ددوى باندى او علامه ابن همام صاحب فتح القدير دامام صاحب پرقول باندى اعتراض لرى واى يوخو فقهاؤ رحمه الله عليهم پر دى باندى تصريح كړى ده چه مال متقوم هغه ته واى چه په شرع كښى نفع اخستل باندى مباح وى اونز دى به دغه تصريح راسى **بان هذه الاشربة ممالا ينتفع بها بوجه من الوجوه** يعنى پدغه اشربه ؤباندى په يو وجه له وجوه نفع نهٔ اخستل كيږى نوبيابى څنگه سړى دتقوم تصور ووهى اوبل دلالت قطعى په حق دوجوب داعتقاد كښى معتبر ده نهٔ په حق دوجوب دعمل كښى

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه نـهٔ وینـی چـه خبـرواحد له احادیثو عمل واجبه وی او علم یقین نهٔ
واجبه وی بلکه غلبة الظن واجبه وی پر مذهب صحیح المختار باندی
په نز دد جمهورو لکه څنګه چـه دغـه خبره په علم اصولو کښې ثابته
سویده اوز مونږ بـحث په اعمالو کښې ده نـو باید په مجرد غلبة الظن
بـانـدی اکتـفا وسی او ولی به نهٔ وسی ځکه په حکم کښې په حرمت
ددغو اشربهٔ هم په غلبة الظن باندی اکتفا سویده دلالت قطعی نسته په
کښې علامه ابن همام رحمه الله علیه کڅه هم حنفی مذهبه ده لکن
پـه بعض ځایو کښې تفرد کړی وی ځـکـه بـعـض معاصرینو په طبقه
دمجتهدینو کښې حسـابلی ده او بعض له اهل ترجیح حسابلی ده لکه
پـدغـه ځائی کښې چـه تفرد کړی ده تـرجیـح یـه وقول دصاحبین ته
ورکړی ده حتـی تـرصاحبینو یه تجاوز کړی ده یـعـنی تفرد یه له تهولو
کړی ده ځکه صاحبین ددغو مسکراتو بیع ناجائزه بولی عدم جواز په
مـعـنـی دعـدم حـلـت اخـلـی نهٔ په معنی دعدم صحت یعنیٔ عقد دبیع
صـحیـح ده لـکـن حـرامه ده او ابن همام رحمه الله علیه عدم جواز په
مـعـنی دعدم صحت اخستی ده یعنی نفس عقد دبیع صحیح نده ځکه
ده رحـمـه الـلـه علیه دغه مسکرات له مالیته متقومه څخه ایستلی دی
لکه څنګه چـه امـام شـافعی رحمه الله علیه وغیره ایستلی دی داکڅه
هم ده دامام صاحـب پر قول اعتراض کړی ده خولکن داد ده رائی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ځکه جواب ئې نده ور کړی والله اعلم وعلمه اتم۔

﴿تطبیق په مابین داحنافو کښې﴾

دفقهائو رحمة الله تعالیٰ علیه له کتب داصراحة معلومیږی چه بیع دهغو شیانو چه معصیت قائم په هغه شئی پوری وی أو دهغو شیانو چه معصیت قائم په هغه شئی پوری نوی خولکن سبب او ذریعه لپاره دهغه شئی وی چه په هغه شئی پوری معصیت قائم وی اول لکه بیع دمسکراتو ومخدراتو او ډول وسرنا وچکه وغیره ځکه دا معصیت قائم پدوی پوری ده اودویم لکه بیعه دانگورو پرهغه چا باندی چه شراب ځینی جوړه وی هغه مسلمان وی او که کافروی دغه دواړه قسمه بیع داخله په اعانة علی المعصیت کښی ده په خاص بیع دمسکراتو کښی دامام شافعی رحمه الله تعالیٰ علیه مذهب داده چه بیع یه نده صحیح ځکه دامال متقوم نده داعین خمر دی لکه څنگه چه مخته ذکر سوو دعلامه ابن همام رحمه الله علیه اود محمد بن محمود صاحب العنایه رحمهم الله هم دغسئی رأیه ده اود نورو احنافو رحمه علیه تعالیٰ علیهم پدی کښی مختلف اقوال دی امام ابو یوسف رحمه الله علیه او امام محمد رحمه الله علیه یو ارقول په کراهیت سره کړی ده لکه پدی قول ددوی کښی **وکره ذلك ابو یوسف رحمه الله علیه ومحمد رحمه الله علیه استحساناً**

(c) ketabton.com: The Digital Library

لان البيع العصير والعنب ممن يتخذ خمرا اعانة على المعصيت وتمكين منها وذلك حرام الخ مبسوط ۳۲، ج-۱۲، اوبل واریه قول په عدم جواز سره کړی ده لکه پدی قول کښی ان عين المسكرات محرمة التناول فلايجوز بيعه كالخمر تردی ځای پوری لان البيع يكون تسليطاً للمشترى على الشرب عادةً فاذا كان الشرب حراماً حرم البيع ايضاً وهذه المعنى موجود فى هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، او بل داقول فقهاء یه دمطلق احنا فوله طرفه ذکر کوی یعنی دامام صاحب اود صاحبين پکښی اتفاق ده ان ماقامت المعصيت بعينه يكره بيعه تحريماً آه بحرالرائق ۱٤۳، ج-٥، دغه دری سره بيعی فی الجمله اعانة على المعصيت ده کځه هم په خپل میانځ کښی یوڅه فرق سره لری اوسره لدی چه یواریه قول په کراهیت مطلق کړی ده اوبل واریه په عدم جواز سره کړی ده اودریم قول یه په مکروه تحریمی سره کړی ده دغه رنګه امام ابو حنیفة رحمه الله علیه یوار قول په جواز باندی کړی ده لکه پدی قول کښی يجوز بيع الاشربة المحرمة كلها الا الخمر آه علمگری ۱۱٦، ج-۳، اوبل واریه په مکروه تحریمی سره کړی ده لکه په هغه قول متفق علیه کښی ان ماقامت المعصية بعينه يكره بيعه تحريماً آه بحرالرائق ۱٤۳، ج-٥، نوؤس دلته دصاحبين اقوال په خپل میانځ کښی

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره ټکردی او دامام صاحب رحمه الله علیه اقوال په خپل مینځ کښې سره ټکر دی دغه رنګه دصاحبین رحمه الله علیه اقوال دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له اقوالو سره ټکردی داحقر بنده په نظر باندیه تطبیق داسی کیږي فقهاء رحمة الله تعالیٰ علیهم په بیوع کښی دوه لفظ استعمالوی (یجوز) او (لا یجوز) یجوز په معنی د(یحل) اویجوز په معنی د(یصح) یجوز که په معنی دیحل سره سی بیاله حرمت اوکراهیت سره منافی ده او که په معنی دیصح سره سی صحت منافات له حلت او حرمت اوکراهیت سره نهٔ لری مثلاً صحیح به هم وی او حرام به هم وی صحیح به هم وی او مکروه به هم وی صحیح به وی نهٔ به حرام وی او نه به مکروه وی بلکه حلال به وی مگر هغه صحیح چه هم صحیح وی اوهم حلال وی هغه صحیح ته مقابل حرام ویل کیږی او هغه صحیح چه هم صحیح وی او هم حرام وی وهغه صحیح ته مقابل حلال ویل کیږی (او لا یجوز) کله په معنی د(لا یصح) سره وی او کله په معنی د(لا یحل) سره وی که په معنی د(لا یصح) سره وه نوبیا حلت او حرمت وکراهیت ورسره منافی دی ځکه دلا یصح خودا معنی ده چه نفس عقدیه نهٔ صحیح کیږی او حلت وحرمت وکراهیت خوافراد دیصح دی او دیصح دا معنی ده چه نفس عقدیه صحیح ده بیا به یا حرام وی یا به حلال وی مثلاً او که په

(c) ketabton.com: The Digital Library

معنی د (لایحل) سره وه بیاحلت ور سره منافی ده او حرمت وکراهیت منافات نهٔ ورسره لری بلکه حرمت ورسره عین ده څکه عدم تحلیل مرادف دتحریم ده نوؤس که دصاحبین واقوالوته نظر وسی هیڅ تکړ به نسی پکښی پیدا څکه لدوی دری قوله صادر سوی ؤ اول یه په لایجوز سره ؤ اوبل مکروه تحریمی ؤ اوبل مکروه مطلق هغه لایجوز په معنی دلایحل سره ده لایحل مرادف دیحرم ده دغه رنگه د (لایجوز) دکلام اخیر الفاظ هم دال پردی باندی دی چه هغه لایجوز چه په سر کښی ذکر ده هغه په معنی دلایحل سره ده هغه اخیر الفاظ دادی لان البیع یکون تسلیطاً للمشتری علی الشرب عادة فاذا کان الشرب حراماً حرم البیع ایضاً آه مبسوط ۱۸، ج-۱۲، یعنی په اخیر کښی لفظ دحرم ویلی ده او مکروه تحریمی وحرام په نزد دجمهور علماء سره عین دی دریم کلام یه مکروه مطلق ؤ اودا مختہ ذکر سو مکروه چه مطلق ذکر سی مراد څینی تحریم ده ردالمحتار ۱۵۰، ج-۱، نودتو لواقوالو مفادئی داسو چه دهر هغه شئی بیع چه په هغه کښی اعانة علی المعصیت وی دهغه بیع حرام ده ولوکی نفس عقد صحیح وی دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په یوه قول کښی چه (یجوز) ذکر ده او په بل قول کښی (مکروه تحریمی) ذکر ده (یجوز) په معنی دیصح سره ده له صحت سره حرمت منافی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـده يـعـنـى هـم صـحيـح ده او هـم حـرام نودا هغه يصح ده چه مقابل دحـلال وى او مـكـروه تـحريمى هم مقابل دحلال ده نود دواړو قولو مـفـاديه داسو چه په هر هغه شئ كښى چـه اعانة على المعصيت وى بيـع يه حرام ده نو دصاحبين رحمه الله عليه اقوال په خپل ميانځ كښى هـم متحد او متفق سواوله اقوالو دامام صاحب رحمه الله عليه سره هم متحد سو دغه رنګه دامام صاحب رحمه الله عليه اقوال په خپل ميانځ كښى هـم متـفق سو او له اقوالو دصاحبين سره هـم متفق سو ځكه د ټو لو قول داسو چه دداسى شيانو بيعه حرامه ده ولوكى نفس عقد صحيح ده لكه څنګه چه **علاء الـديـن حـصفكى رحمه الله عليه ويلى دى وصـح بيـع غير الخمر ممامر ومفاده صحة بيع الحشيشة والافيـون قلت وقد سئل ابن نجيم رحمه الله عليه عن بيع الـحشيشـه هل يـجوز؟ فكتب لايجوز فيحمل على أن مراده بـعـدم الـجواز عدم الحل قاله المصنف** درمـختار ص ٤٥٤، ج-٦، كتاب الاشربة واى مـخته تير سوچه له شرابو ماسوى دنورو شيانو بيعه صحيح ده مـفـادئـى داده چـه دچـر سو او افيونو بيعه صحيح ده او له ابن نجيم رحـمـه الله عليه څخه دچرسو دبيعى پوښتنه وسوه ده په جواب كښى لايـجـوز ورته وليكل واى زه وايم چه دده مراد په عدم جواز سره عدم حـل ده يـعنى حلاله نده بلكه حرامه ده (سوال) **بيع افيون وبنګ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح أست یا نهٔ وبرتقدیر اول حلال أست یا نهٔ

(جواب) این بیع صحیح أست ونافذ أست اما جلال نیست

مجموعة الفتاوی علی خلاصة الفتوی ۲۵، ج-۳ کتاب البیوع سوال دا فیونو او

دبنگو بیع صحیح ده او که نهٔ که صحیح وی حلاله ده او که نهٔ

جواب ددغه بیع صحیح او نافذه ده مگر حلاله نده ویجوز بیعها

آه (ای المسکرات) اقول المراد بالجواز مایترتب علیه

الثمرات مطلوبة لاما یقابل الحرمة سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر

۳۱، ج-۹، سعدی چلپی رحمه الله علیه پدی قول کښی ویجوز بیعها

وائی چه مراد په جواز سره هغه جواز ده چه ثمرات مطلوبه وربانذی

مرتب کیږی یعنی نفس عقدئی صحیح ده او مالك درقبی اود تصرف

سو پدغه بیعه سره هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده یعنی حرام وس

هم ده ان المسلم ممنوع عن التصرف فی الحرام اقول فینبغی

ان لایجوز بیعها لکن المراد بالجواز فی قوله ویجوز بیعها

لیس ما یقابل الحرمة بل ترتب الثمرات المطلوبة کما فی

البیع المکروه سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر ۳۲، ج-۹، مسلمان په

حرامو کښی له تصرف څخه منع ده سعدی رحمه الله علیه وای نو

مناسب داده چه ددغو شیانو بیعه نسئی جائز او مراد په جواز سره په

هغه قول کښی ویجوز بیعها هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده بل هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځینـی مـراد ده چـه ثـمـرات مطلوبه باندی مرتب کیږی لـکـه په بیع مکروه کښی ودغـه بیـع حرامی ته په شریعت کښی بیع فاسده او بیع مـکـروه او بیـع مـنهـی عـنـه وای له جهته دورود نهی له دغه بیع ځخه حـکـم دداسـی بیـع داده چه کول ئی حرام ده او فاعل ئی گناهگار ده که ئی بالفرض له دغه حرمة سره دابیع وکړه ثمرات مطلوبه ورباندی مرتب کیږی چـه هـغه عبارة له نفس عقد او ملك رقبه و ملك تصرف ځـخـه دی دابیـع مـقابل دباطیلی ده په بیع باطیله کښی نـهٔ نفس عقد صحیح کیږی او نهٔ ملك رقبه فائده کوی او نهٔ ملك تصرف والله اعلم بالصواب۔

﴿فائده دتطبیق داختلاف داده﴾

کـه دغه تطبیق نهٔ وکړ سـی او یـجـوز ولایجوز په خپله معنی متبا دره سـره سی نوبیا باید ټولـو فتـاویٰ ؤ پـر بیع دهغه شئی چه په هغه کښی اعـانة عـلـی الـمـعصیت وی حکم په لایجوز باندی کړی وای ځـکه دامـختـه ذکـر سوچه دمفتی دارسم ده چه په بیوعو او معاملا تو کښی دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه اود صاحبین اختلاف سره راسی فتوی بـه پـر قول دصاحبین کوی قـاضیخان ۳، ج۔۱، اوسـره لـدی چه بعضی فتـاویٰ وی دداسـی شـئی پـر بیع باندی حکم په لایجوز سره کوی او بـعـضـی یـه پـه یـجـوز سره کوی له تطبیق ورسته دامعلومه سوه چه نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اختلاف په مابين دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه او دابو يوسف رحمه الله عليه ومحمد رحمه الله عليه كښې سته او نه اختلاف په ميانځ دفتاوی و كښې سته يعنې نزاع دټولو لفظي ده هغه فتاویٰ وی چه په لايجوز سره حكم كوی هغه لايجوز په معنی دلايحل ده عدم تحليل مرادف دتحريم ده يعنی دابيعه حرامه ده ولو كه ئی نفش عقد صحيح وی او هغه فتاویٰ وی چه حكم په يجوز سره كوی هغه يجوز په معنی ديصح ده هغه يصح چه مقابل دحلال ده دحرام نده يعنی دابيعه حلاله نده بلكه حرامه ده ولو كه ئی نفس عقد صحيح وی نو دا تر لمر ظاهره سوه چه دترياقو اوا فيونو او چرسو اود ټولو مسكراتو او مفتراتو بيع فاسده او حرامه ده په مذهب داحنافو رحمهم الله دترياقو دبيع په بطلان باندی به انشاء الله په بحث دايجاری كښې دلائل ذكر كو هذا ما عندی والله اعلم وعلمه اتم واكمل **وقال رسول الله ﷺ**

ان الله اذا حرم شياءً حرم ثمنه اخرجه ابن همام فتح التحرير ٤٤، ج-٦،

او رسول الله ﷺ وائی اَللّٰه (جلّ جلاله) چه كم وخت يو شئی حرام كړی دهغه شئی عوض هم حرام وی۔

وقال رسول الله ﷺ ان الله تعالیٰ اذا حرم علی قوم أكل شئی حرم عليه ثمنه اخرجه مسلم اور رسول الله ﷺ وای اَللّٰه (جلّ جلاله) چه كوم وخت پريو قوم باندی ديو شئی خوراك حرام كړی نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شئی عوض هم حرام وی هغه عوض پیسی وی او که بل شی

وی وقال حسان بن ابی سنان مارأیت شیاءَ اهون من الورع

دع مایریبك الی مالایریبك رواه البخاری ۲۷۵، ج-۱-

حسان بن ابی سنان رحمه الله علیه وای ماتر پرهیزگاری اسانه شئی

نده لیدلی دفع کوه هغه شئی چه تا په شك کښې اچوی وهغه شئی ته

چه تا په شك کښې نهٔ اچوی رواه البخاری ۲۷۵، ج-۱-

وقدور دعن رسول الله صلی الله علیه وسلم احادیث کثیرة فی تحریم بیع

الخمور منها ماروی البخاری ومسلم عن جابررضی الله عنه

ان النبی صلی الله علیه وسلم قال ان الله حرم بیع الخمر والمتیة والخنزیر

والاصنام له رسول الله ﷺ ډیر حدیثونه دشرابو دبیع په حرمت کښې

نقل سویدی بعض له هغو هغه ده چه امام بخاری ومسلم رحمهما الله

له حضرت جابررضی الله عنه نقل کړی ده وای رسول الله ﷺ وویل

اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو او دمړزگی او دخنزیر او دبتانو بیع حرامه کړی

ده علت ئی داده چه پر دغو مذکور شیانو اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل

حرامه کړی ده نوځکه ئی بیع جرامه ده وورىة عنه أحادیث

کثیرة تفید أن ماحرم الله الانتفاع به حرم بیعه وأكل ثمنه

فیتناول التحریم بیع هذا المخدرات لمایترتب علی ترویجها

من المفاسد والمضاربین افراد الامت فهو كا المتسبب فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلا كها ودمارها بل أنه يقتل الانفس ويضيع الاموال فهى
وانّ كانت تجارة فى ظاهرها كما بظن بعض الناس لكنها
تجارة بأرواح الناس وفساد الشباب وضياع الاخلاق وهلاك
الامت له رسول اللهﷺ ډیر احادث منقول دی مفادئی داده اَللّٰه (جلّ
جلاله) چه هر هغه شئی حرام کړی وی دهغه شئی بیع یه هم حرامه
کړی ده اودعوض خوراك ئی هم حرام کړی ده نودا دمخدراتو دبیع
وحرمت ته هم ورشا ملیږی ځکه دمخدراتو په روا ځولو باندی دأمت
په افرادو کښی فسادونه او ضررونه مرتب کیږی نودغه بائع لکه
متسبب داسی ده په هلاکت او خرا بتیا ده افرادو دأمت کښی بلکه
نفسونه قتل کوی او مالونه ضائع کوی نوداکه څه هم په ظاهر کښی
تجارة ده لکه څنګه چه بعض خلګو داګمان کړی ده لکن په حقیقت
کښی دخلګو په روحو اود ځوانانو په فسادو او داخلاقو په ضائع کیدو
او دأمت په هلاکیدو باندی تجارت ده فلاشك فى حرمت
الاتجاربها ولانها تعين على المعصيت والله تعالىٰ قد نهانا
عن التعاون على الاثم والعدوان فقال الله تعالىٰ وتعاونوا
على البروالتقوى ولاتعاونو على الاثم والعدوان فالتجارت
فى هذه الاشياء لاشبهة فى حرمتها لدلالت القرآن الكريم
على تحريمها ولهذا قال جمهور العلماء بان هذه المخدرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاقيمة لها في حق المسلم فلا يجوز بيعها ولايضمن غاصبها ولا متلفها لان ذلك دليل عزتها وتحريمها دليل اهانتها وقدروی عن النبیﷺ أنه قال ان الذی حرم شربها حرم بيعها وأكل ثمنها الفقه على المذاهب الاربعه ٤٥، ج-٥-

نوشك په حرمت دتجارة دمخدراتو کښې نسته اوبل دغه بيع وخريد معونت پر گناه ده او حال داده چه اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ له معونت ځخه پر گناه او دشمنی باندی منع کړی يو اَللّٰه (جلّ جلاله) وای معونت پر نيکئی او تقوی باندی سره کوی پر گناه او دشمنی باندی مه سره کوی نويه حرمت دتجارة ددغو شيانو کښې هيڅ شك او شبهة نسته لجهة ددلالت دقرآن كريم پر تحريم ددغو شيانو باندی نوځکه جمهور علماء ويلی دی چه ددغو مخدراتو قيامت په حق دمسلمان کښې نسته نو نئی بيعه جائز ده او نه ضمان پر غاصب او تلف کونکی باندی سته ځکه قيامت او ضمان ئی دليل دعزت ده او حرمت ئی دليل دسپکتيا ده او له نبیﷺ ځخه روايت نقل سويده چه دكم شئی چه څيښل حرام وی دهغه بيعه هم حرام ده او عوض ئی هم حرام ده الفقه على المذاهب الاربعه ٤٥، ج-٥،

﴿او بعض هم عصر علماء﴾

دترياقو اوچر سووافيونو وغيره بيع جائز بولی قياس ئی پر سلاح باندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوی وای دغه افیون وغیره مثلاً داسی دی لکه سلاح دسلاح بیع جائز ده ځکه عقاب اوثواب پر استعمال دسلاح باندی مرتب کیږی مثلاً که دی په جهاد کښی استعمال کړه خدای(جلّ جلاله) ثواب درکوی او که دی پر مسلمانانونا حقه استعمال کړه اَللّٰه (جلّ جلاله) عذاب درکوی دغه افیون اوغیره هم داغسی دی مسلمان دی خرخوی او له استعماله دی ځان ساتی له هغودلائلو ماسوی چه مو نږ پر حرمت دبیع دمسکراتو باندی ذکر کړل ودغو علمائو ته **اول داجواب** ورکوؤ دا نۀ منو چه بیع دسلاح مطلقاً جائز ده اوعقاب ئی منجصر په استعمال کښی ده ځکه بیع سلاح پر هغه چا باندی چه هغه برسری عداوت وی له مسلمانانو سره ناجائز او خرامه ده ځکه داعانة علی المعصیت ده ولو که ئی استعمال بائع نده کړی او ناحقه استعمال ئی پر مسلمانانو خو عین معصیت ده په شریعت مطهره کښی لکه څنګه چه معصیت منع او حرام ده دغه رنګه اعانة علی المعصیت هم منع او حرام ده دغه بحث مخته په مراتوتیر سویده علامه ابن عابدین رحمه الله علیه دانګو روخرخول پر هغه کافر باندی چه شراب ځینی جوړه وی حرام بللی ده اوپر مسلمانانو باندی خو په اتفاق سره حرام ده هغه مسلمان چه خمر ځینی جوړه وی نوافیون وغیره به بیا څنګه جائز سی پر کفارو باندی ځکه انګورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

رستـه لـه تبـدیـلـه دماهیة حرام شئی ځینی جوړیږی او افیـون وغیره په خپـلـه حـرام دی او سـره لـدی عبـدالـرحـمن جزیری رحمه الله علیه لیـکـلی دی چه اسرائیل هر وخت داکوشش کوی چه دمخدراتو مواد پـه عـربی مملکتو کښی رواج کړی ددوی دهـلاکت لپاره نوبیا خود مـخـدراتو خرڅول پـر کـفـارو بـانـدی عین دسلاح خرڅول دی پر دشمنانو باندی او سلاح خرڅول پـر دشمنانو داسلام باندی په اتفاق دفـقهـاء بـانـدی حـرام او اعـانة عـلی المعضیت ده اودویـم داجواب ورکـوؤ چـه ددغـه مسـکـراتو قیاس پر سلاح باندی نهٔ صحیح کیږی ځـکه سلاح مال متقوم ده او مبـاح الاصـل ده قطع نظر له استعماله او بعد له استعمال ثواب او عقاب دواړه پر مرتـب کیږی او مسکرات مال دی خولکن غیر متقوم دی ځکه مال متقوم هغه ته وای چه په شریعت کښی چـه نـفـع اخستـل ور بـاندی مباح وی او پر مسکرات ومفتراتو بـانـدی نفع اخستل حرامه ده لکه څنګه چـه مـخته ذکر سواو بعد له استعماله عقاب او ثواب دواړه نهٔ پر مرتـب کیږی بلکه یوازی عقاب پـر مرتب کیږی نـودا قیـاس مـع الـفـارق ده او بـعض هـم عصر علماء رحـمـه الـلـه عـلیه ئی پر سرقین قیاسه وی وای خوشائی محرم التناوله دی اوسـره لـدی بیـعـه ئی جائزه ده نومسکرات هـم محرم التناوله دی بـایـد بیـعه ئی جائزه سی مو نږ داجـواب ورکـوؤ چـه دغه بیا قیاس مع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الفارق ده څکه سرقین مال متقوم ده یعنی منتفع به شرعاً ده مثلا اور په بلول یا په زمکه کښې شندل دز مکې دقوت لپاره داجائز دی او په بیع کښې اعانة علی لمعصیت نسته او مسکرات خومال غیر متقوم دی لکه څنګه چه ذکر سو یعنی غیر منتفع به شرعاً دی او په بیع کښې اعانة علی المعصیت ده نولدی وجهی یه قیاس پر سرقینو نهٔ صحیح کیږی او بل دغه سرقین که دخوراك لپاره انسان واخلی یا یه دخوراك لپاره خرڅ کړی نوبیا دوی بیع هم حرامه ده او پیسی یه حرامی دی څکه دایوه قاعده وه دمبسوط مخته هم ذکر سوه چه په بیع سره تسلط دمشتری راځی پر مبیعه باندی او دامبیعه که په عرف او عادت کښې دهرشی لپاره اخستل کیده وهغه شئی ته کتل کیږی که هغه شئی حلال ؤ بیعه ددغی مبیعی هم حلاله ده او که هغه شئی حرام ؤنو بیعه هم حرامه ده مثلاً خاوره پاکه او حلاله ده اوبیع عادتاً دبناء لپاره کیږی بناء یو حلال او جائز کار ده نو بیعه یه هم حلاله ده او دغه رنګه سرقین حرام اومرداردی مګر بیع عادتاً داور بلولو اودزمکې دپاشلو لپاره کیږی اودادواړه حلال دی نوبیعه یه هم حلاله ده او مسکرات مثلاً حرام دی او بیعه عادتاً دخوراك او څیښناك لپاره کیږی خوراك او څیښناك ئی حرام ده نوبیعه یه هم حرامه ده او بالفرض والتقدیر که خاوره یاسرقین دخوراك لپاره خرڅ سی خوراك ئی حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نـوبيـعه يه هم حرامه ده اويامسكرات ددوائی لپاره خرخ سی دوائی
په كول جائز ده نو بيا پدغه وخت كښې بيع هم جائز ده او دغه رنگه
انـگـور مثلاً حـلال دی بيـع يه عادتاً دخوراك لپاره كيږی خوراك ئی
حلال ده نوبيعه يه هم حلاله ده او كه بالفرض دشراب جوړه ولو لپاره
خرخ سی نـوبيـا يـه بيـعـه حـرامـه او فـاسـده ده پدی قاعده سره هغه
تـوهـمـات دفـعـه سؤوچه بعض متوهمينُ به دا توهم كاوه چه خاوره
اوسرقين وتيل نجس وغيرهم دی تر دی قول لاندی سی **قال رسول
الـلـهﷺ ان الـلّٰه اذا حرم شيئاً حرم ثمنه** يـعنی رسول اللهﷺ
ويـلـی دی اَلـلّٰـه (جلّ جلاله) چه كم وخت يو شئی حرام كړی دهغه
عـوض هـم حـرامــه وی اوتـر دی قـول دی لاندی سی **قـال رسـول
الـلـهﷺ ان الـلّٰـه تـعـالـیٰ اذا حـرم علی قوم أكل شئی حرم
عـليهـم ثمنه** اخرجه مسلم يـعـنـی رسـول الـلـهﷺ ويلی دی اَللّٰه (جلّ
جـلالـه) تـعـالـیٰ چـه كـم وخت ديوشئی خوراك په يو قوم حرام كړی
دهـغـه عـوض هـم حـرامــه وی اوبـعـض متوهمين داتوهم كوی چه
مسـكـرات دی تردغه قول لاندی سی **قـال الـلـه تعالیٰ (خلق لكم
مــافـی الارض جميعـاً)** نوداټول تـوهـمـات دفـع سـو وتفصيل تـه
ضرورت نه لری والله الموفق والمعين

(c) ketabton.com: The Digital Library

(المقصد الرابع فی الربح الناتج من التجارة المخدراة)

څلورم مقصد په ګټه دتجارت دمسکراتو کښې ده لقد علم ان بیع هذه المخدراة حرام فیکون الثمن الناتج من هذه التجارة حراماً لقوله تعالیٰ (ولاتأکلوا اموالکم بینکم بالباطل) ای لایاخذ ولایتبادل بعضکم مال بعض بالباطل وذلك من وجهین الاول اخذه علی وجه الظلم والسلب والسرقة والنهب والخیانت والتدلیس وماجری مجری ذلك الثانی اخذه من جهت محظورة کاخذه بلعب القمار اوبطریق غیر شرعی کالعقود المحرمة کما فی المعاملة بالرباء و بیع ما حرم الله الانتفاع به کاالخمر المتناولة للمخدرات المذکورة فان هذا کله حرام مثل السرقة سواء بسواء وان کان بطیبة النفس من مالکه دا معلومه سوه چه بیع ددغو مخدراتو حرامه ده نوهغه پیسی چه پدغه تجارت سره ئی انسان وګټی هغه هم حرامی دی لجهة ددی قول د اَللّٰه (جلّ جلاله) ولاتأکلو اموالکم بینکم باطل یعنی تا سی خپل مالونه په خپل میانځ کښی په ناحقه مه سره خوری یعنی مئی اخلی او مئی بعضی له بعضو سره خپل مال په ناحقه بدلوی اودغه اخستل اوبدلیدل په ناحقه سره له دو وجهو کیږی یو اخستل دی په طریقه دظلم او دغصب او دغلا او د لوټماری

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خیانت او دودیعت یعنی فریب وچل ودوکه اونور دغسی شیان او دویم اخستل دی په یو محظور او ممنوع وجه سره لکه په قیمار سره اخستل او یا په بله غیر شرعی طریقه سره لکه حرام عقدونه لکه دسود په معامله کښی او بیع دهغو شیانو چه پر هغو باندی اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخیستل په شرع کښی حرامه کړی وی لکه شراب هغه شراب چه ودغه مخدراتو ته هم ور شامیلیږی ځکه دغه ټول حرام دی او لکه غلا په غلا باندی یعنی یوسړی له بله ځخه وزنی یا کیلی یا عددی شئی غلا کړی او هغه بل بیا لده ځخه هغه رنگه شی هغو نه مقدار غلا کړی که ئی څه هم مالك په راضی وی خولکن دا خوراك او تبدیل په باطیل سره ده او بل لجهة دهغو حدیثو چه هغه دلالت پر حرمت دثمنو دهغه شئی کوی چه پر هغه باندی نفع اخستل په شرع کښی حرامه وی لکه داقول **درسول الله** ﷺ **ان الله اذا حرم شیاءً حرم ثمنه** رواه ابن شیبة عن ابن عباس و **قد جاء فی الکتاب زادالمعاد مانصه قال جمهور الفقهاء أنه اذا بیع العنب لمن یعصره خمرا حرم أكل ثمنه بخلاف ما اذا بیع لمن یأكله وكذلك السلاح اذا بیع لمن یقاتل به مسلماً حرم أكل ثمنه واذا بیع لمن یغزبه فی سبیل الله فثنمه من الطیبات وكذلك ثیاب الحریر اذا بیعت لمن یلبسها ممن یحرم علیه لبسه**

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرم أكل ثمنها بخلاف بيعها ممن يحل له لبسها آه واذ كانت الاعيان التي يحل الانتفاع بها اذا بيعت لمن يستعملها في معصيت الله على رائي الجمهور الفقهاء وهو الحق يحرم ثمنها لدلالت ماذكرنا من الأدلة وغيرها عليه كان ثمن العين التي لايحل الانتفاع بها كاالمخدرات حراماً من باب أولى رسول الله ﷺ وای اَللّٰه (جلّ جلاله) چه يو شئي حرام کړی دهغه عوض هم حرامه وی روایت ئی ابن شيبة له ابن عباس رضی الله عنه ځخه کړيده انګورچه په هغه چاء خرڅ کړی چه هغه شراب ځينی جوړه وی دهغو انګورو پيسی حرامی دی او چه په هغه چاء ئی خرڅ کړی چه هغه ئی خوری بيا پروانهٔ لری او دغه رنګه سلاح چه پر هغه چا خر څ کړی چه هغه مسلمان په وژنی دهغی وسليح عوض حرام ده او چه پر هغه چاء ئی خر څه کړی چه هغه جهاد په کوی نوبيا يه عوض طيب او حلال ده اودغه رنګه وريښمنه جامه چه پرهغه چاء خر څه کړی چه هغه ئی اغوندی او غو ستل يه وی پر حرام نوبيا يه پيسی حرامی دی او چه پر هغه چائی خرڅه کړی چه وهغه ته ئی اغوستل جائز وی بيا عوض هم جائز ده نو چه دهغواعيانو او ذواتو چه پر هغو نفع اخستل جائز او حلال وی هغه پر داسی چاء خر ځول چه هغه ئی په معصيت الله کښی استعمالوی عوض ئی ناجائز او حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر مذهب دجمهور ؤ فقهاء اوهغه حق هم ده لجهة دهغو دلائلو چه موبږ ذکر کړو وغیره نودهغوا عیانو وذواتو چه دوی په خپله حرام وی ده هغو عوض په طریقه اولی سره حرام ده۔

﴿واذا کان ثمن هذه المخدرات حراماً کان خبیثاً﴾

وکان انفاقه فی القربات کالصدقات وبناء المسجد وحج بیت الله الحرام غیر مقبول ای لایثاب المنفق علیه نوهر کله چه پیسی ددغو مخدراتو حرامی سوی نوخبیث دی طیب نهٔ دی نودغه پیسی په ثوابی شیانو کښی نفقه کول لکه خیرات کول او مسجد په جوړه ول اوحج په کول غیر مقبولی دی یعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) پردغو قرباتو باندی ثواب نهٔ ورکوی فقد روی مسلم عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله ﷺ ان الله طیب لایقبل الّا طیباً وان الله تعالیٰ امرا المؤمنین بما آمر به المرسلین فقال الله تعالیٰ یاایها الرسول کلومن الطیبات واعملوا صالحاً الایة وقال الله تعالیٰ یاایها الذین آمنو کلو من الطیبات مارزقناکم وشکروا الله ان کنتم ایاه تعبدون ثم ذکر الرجل یطیل اسفر أشعث أغبر یمدیده الی السماء یا رب یا رب ومطعمه حرام و مشربه حرام و ملبسه حرام وغذی بالحرام فانی یستجاب لذلك؟ امام مسلم رحمه الله علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه ابـی هریرة رضی الله عنه څخه روایت کړی ده وائی رسول الله ﷺ ویلی دی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) طیب ده طیب مال قبلوی خبیث نهٔ قبلوی او اَلـلّٰه (جـلّ جلالـه) مـؤمـنـان پـه هـغـه شـئـی امر کوی په کم شئی چه رسولان امر کړی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای رسولانو خوراك له طیبا تـو څـخه کوی یعنی له پاکو او حلالو شیانو څخه او صالح عمل کوی او په بل ایات کښی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای کسانو مؤمنانو خـوراك لـه پاك او طیب هغه رزق څخه کوی کم چه مونږ درکړی ده او د اَللّٰه (جلّ جلاله) شـکـر اداء کوی که چیری تا سی خاص داَللّٰه (جلّ جلاله) عبـادت کـوی بیـا رسـول الله ﷺ هغه سړی ذکر کړ چه وږد سـفرئی کړی وی او ببـر سـرئـی وی او په خاور وخړ پـڑوی اولاسونه داسـمان طرفته کشوی او دیارب یارب ناری وهی او خوراك ئی حرام وی او څیښناك ئـی حـرام وی او جـامـهٔ ئـی حرام وی اولوی سوی پـه حـرامـو وی نـوزه ددغـه سـوال قبلوم یعنی اَللّٰه (جـلّ جلاله) وای دداسی سړی سـوال نـه قبـلـوم خبیـث او طیب چه پدغه ایا تو کښی ذکر دی **ویـحـرم علیه الخبائث آه کلو من الطیبات** الایة مفسرین کرام وای چـه هـر ضـارشئی په خبیث کښی داخـل ده اوهـر نـافع په طیب کښی داخل ده **وقـد جـاء فـی الـحـدیـث الـذی رواه احمد فی مسـنـده عـن ابـن مسعـود رضی الله عنه أن رسول الله ﷺ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـال والـذی نـفسـی بیـده لایکسب عبد مالاً من حرام فینفق منـه فیبـارك لـه فیه ولا یتصدق فیقبل منه ولا یترکه خلف ظهـره الاکـان زاده فی النار ان الله لایمحو السیئی بالسیئی ولـکـن یمحو السیئی بالحسن ان الخبیث لایمحوالخبیث او په حدیث شریف کښی راغـلی دی هغهٔ حدیث چه احمد په خپل مسند کښی لـه ابـن مسعود رضـی الـلـه عـنـه څـخه نقل کړیده چـه رسول الـلهﷺ ویلی دی زماد قسم په هغه ذات وی چه زما نفس دده په لاس کښی ده یـو بنده به دحرام مال کسب نهٔ وکړی چـه بیا له هغه زکات ورکړی او اَلـلّٰـه (جلّ جلاله) دته برکت پکښی ورواچـوی او نهٔ به له حـرامـو صدقه وخیرات وکړی چـه اَلـلّٰـه (جـلّ جلاله) ئی ځینی قبول کړی او نـه به ئی ترشا پریږ دی مـګر تو شهٔ به ئی په اور کښی وی الله بدی په بدی باندی نهٔ محوکوی بلکه الله بدی په نیکئی باندی نیستی کـوی خبیـث خبیـث نسئـی نیستـی کـولـیوروی عـن ابـی هـریرةرضی الله عنه عن النبیﷺ وسلم قال من کسب مالاً حـراماً فتـصـدق بـه لـم یـکـن له آجر وکان اجره یعنی اثمه وعقوبته علیه ابـی هریرةرضی الله عنه له رسول اللهﷺ څخه نقل کـوی وائی که چاء دحرام مال کسب اوکاروبار کا وه اوبیا په خیرات ځیـنی وکو دهغه اجر نسته او ګناه وعذاب ئی پرده باندی ده وما فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مراسل القاسم بن مخيرة قال رسول الله ﷺ مااصاب مالاً من مأثم فوصل به رحمه اوتصدق به اونفقه فى سبيل الله جمع ذلك جميعاً ثم قذف به فى نار جهنم . وائى رسول الله ﷺ ويلى دى كچاء په غير شرعى طريقه سره مال حاصل كو اوبيا يه وصل رحمى په و كړه او يا يه خيرات ځينى وكواويا يه دخداى په لار كښنى نفقه ځينى وكړه داټول را جمع كيږى په اور ددوزخ كښنى غور زيږى وروى عن النبى ﷺ آنه قال انه اذا خرج الحاج بالنفقة الخبيثة فوضع رجله فى الغدز اى الركاب وقال لبيك ناداه ملك من السماء لا لبيك ولا سعديك وحجك مردود عليك له رسول الله ﷺ څخه روايت سويده واى حاجى چه په حرام نفقه سره را ووزى دحج لپاره او پښه په رقاب كښنى كښيږدى او ووائى لبيك يعنى په خدمت ولا ړيم تالره يو ملكه له اسمان څخه اواز وكړى وائى لا لبيك يعنى په خدمت نئى ولاړ وخپل رب ته ولا سعديك اوندى نيك بختى او خوشحالى وى تالره او حج دى مردود ده پر تا باندى يعنى غير مقبول ده فهذه الاحاديث التى يشد بعضها بعضاً تدل علىٰ آنه لايقبل الله صدقة ولا حجة ولا قربة اخرى من القربات من مال حرام من أجل ذلك نص علماء الحنيفة على أن الانفاق على الحج من الحرام حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغـه احاديث چه بعضى دبعضو تائيد كوى دلالت كوى پردى باندى
چـه اَلـلّٰـه (جـلّ جـلالـه) لـه حرام مال څخه نه صدقه قبلوى او نهٔ حج
قبـلـوى او نـه بـل ثوابى او خيراتى كار قبلوى نولدى وجه علماء احنافو
تصريح كړى ده پـر دى باندى چه په حرام مال باندى حج كول حرام
ده ونستطع أن نلخص ما ذكر ناه فيما يأتى مونږ طلب دتوفيق
كـؤ چه هغه شيان چه مونږ ذكر كړو چه دهغو خلاصه بيان كړو اولاً
تـحـريـم تـعـاطـى الـحثيـش والأفيـون والقـات وغيرهـا من
المخدرات المسكراة والمفتراة
ثانياً تحريم الاتجار فيها واتخاذها حرفة تدر الربح
ثـالثـاً حرمة تهريبها ومساعدة التجار على رواجها والتدليس
عليهم رابعاً حرمت زراعتها لاتخاذ المادة المخدرة لتعا طيها
او الاتـجـاربهـا خـامسـاً ان الـربح الناتج من الاتجار فى هذه
الـمـواد حرام خبيث وان انفاقه فى الطاعات غير مقبول الفقه
عـلى المذاهب الاربعه ٤٢، ج-٥، خلاصه ئې داده اول دچر سو او افيونو اود
ټولـو مـخـدراتـو كـه مسـكروى او كـه مفتروى خوراك او څيښناك او
څكيدن حـرام ده دويـم ددغـو مـخـدراتو تجارت اودځان د ګټې لپاره
كسب جو ړول حـرام ده دريـم لـه تـجارا نوسره په ګريزى او كرايه و
مـزدورى سره وړل ددغـو مـخـدراتو حرام ده څلورم ددغـو مـخـدراتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل کرل هغه دخپل خوراك او څکیدن لپاره وی او که دتجارة لپاره وی حرام ده پنځم هغه ګټه چه ددغو مخدراتو په تجارة کښی یعنی په خریداو فروخت کښی حاصله کړی هغه پیسی وی او که بل شئی وی حرام ده دهغو نفقه کول په طاعاتو کښی غیر مقبول ده حرام پردوه قسم دی یو قسم هغه حرام دی چه دانسان په ملك کښی نهٔ راځی مثلاً لکه مال دسرقی اودغصب او هغه پیسی چه په بیوع باطیله ؤ باندی یه ځانته حاصلی کړی وی دغسی مال دانسان ملك نه ګرزئی پدی باندی انسان غنی نهٔ بلل کیږی یعنی پدی باندی پر انسان نهٔ حج فرضیږی او نهٔ زکوٰة او بل قسم هغه حرام دی چه د انسان ملك ګرزئی لکه ثمن او مثمن دبیوعو فاسده ؤ او دسود وغیره مثلاً پدی باندی انسان غنی بلل کیږی او حج پر پرضیږی اوز کوة پر فرضیږی او دغه رنګه سړی حج په و کړی یاز کوة ځینی ور کړی فرض په سا قطیږی خولکن قبلیږی نهٔ ګټه او تجارة ددغو مخدراتو له دغه اخیره قسم ځخه ده ځکه دامو نږذ کر کړو چه ددغو مسکراتو بیعه فاسده ده هغه ثمنی ئې حرامی دی پدغه حرمت سره یعنی چه حج پرفر ضیږی اوز کوة پرفر ضیږی مثلاً او په اداء سره یه هغه فرض هم ځینی ساقطیږی خولکن قبلیږی نهٔ۔

ویجتهد فی تحصیل نفقة حلال فانه لایقبل بالنفقة الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

کماورد فی الحدیث مع انه یسقط الفرض عنه معها بحر الرائق ۳۰۹، ج-۲، تحت قوله هو زیارة مخصوص الخ وکذا فی الشامی ۱۹۱، ج-۲، علمگری ۲۳۰، ج-۱، فتاوی رحمیه ۳۷، ج-۸، فتح القدیر ۳۱۹، ج-۲، یعنی دحلال نفقی کوشش دکوی ځکه په حرام نفقه سره نهٔ قبلیږی لکه څنگه چه به حدیث شریف کښی هم دغسی راغلی دی که څه هم فرض په نسا قطیږی او قبلیږی نهٔ ځکه داسقاط دفرضو اود عدم قبول په میانځ کښی منافات نسته لکه څنگه چه ابن همام رحمه الله علیه ویلی دی ولا تنافی بین سقوطه وعدم قبوله فلایثاب لعدم القبول ولا یعاقب فی الاخرة عقاب تارك الحج فتح القدیر ۳۱۹، ج-۲،

﴿المقصد الخامس فی ذراعت المخدراة﴾

پنځم مقصد په کشت دمخدراتو کښی ده دمسکرات و مفتراتو کشت په اتفاق سره حرام ده دمختینو مقاصد و ځخه دکشت حرمت په واضحه توگه سره و هر چا ته معلو میږی وتفصیل ته ضرورة نهٔ لری نو لهذا په یوخو محدود دلائلو اکتفاء کؤ ځکه مشت نمونه خرواراست۔

﴿اتفق الائمة علی تحریم ذراعة الحثیش والخشخاش﴾

لاستخراج المادة المخدرة منهما لتعاطیها او الاتجارفیها

(c) ketabton.com: The Digital Library

وحرمت ذراعتها من وجوه -

﴿ اولاً ماروى ﴾

عن ابن عباس رضى الله عنهما ان رسول الله ﷺ قال (ان من حبس العنب ايام القطاف حتى يبعه ممن يتخذه خمرا فقد تقحم النار) فهذا دليل على حرمت ذراعتها بطريق دلالت النص ژول اما مان پر حرمت دكشت دچرسو او دخشخا شو متفق دی ځکه پدی کښت سره مخدره مواد حاصلیږی هغه مواد دخپل ځان دخوراك اودڅکیدن لپاره وی او که دتجارة لپاره وی او دكشت حرمت له ډیرو وجهو ده او له وجهه هغه ده چه له ابن عباسؓ رضی الله عنه څخه روایت سویده وائی چه رسول الله ﷺ وویل کچاء انګور د رسداو دپختیا په وخت کښی بند کړو نهٔ ئی خرڅول ددی لپاره چه بیابی پر هغه چاء خرڅ کړی چه هغه شراب ځینی جوړه وی نو هغه سړی خپل ځان په شدة او مشقت سره په اور دجهنم کښی واچاوه نو دغه حدیث دلالت پر دی باندی کوی چه کشت دهغو مخدراتو چه هغه یا عین شراب دی او یا په حکم دشرابو کښی دی بناءً علی اختلاف المذهبین حرام ده ځکه چه پاکه او حلاله میوه ایښودل حرامه ده پدی نیت چه بیا یه پر هغه چاء خرڅه کړی چه هغه شراب ځینی جوړه وی او رسول الله ﷺ هغه وعید ورته بیان کړی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

نودهغو حرامو او مضر موادو کرل به بیا څنګه نسی حرام چه دهغو ضرر و نقصان وهرچاته ترلمر شکاره ده او وهغه کرونکی ته به بیا هغه وعید څنګه نسی راجع کم چه ؤس ذکر سو۔

﴿ثانیاً﴾

ان زراعة هذه المخدراة اعانة على المعصیت وهی تعاطی المخدراة والاتجار فیها والا عانة على المعصیت معصیت

دویم وجهه دحرمت داده چه ددغو مخدراتو کشت اعانة على المعصیت ده هغه معصیت او ګناه چه هغه خوراك او څکیدن او تجارة دمخدراتو ده او دګناه په کار کښی کومك او مدد کول ګناه ده نو دمخدراتو کشت او فصل کرل هم ګناه او حرام ده۔

﴿ثالثاً﴾

ان زراعتها لهذا الغرض رضأمن الزارع بتعاطی الناس لها واتجارهم فیها والرضاء بالمعصیت معصیت وذلك لان انكار المنكر بالقلب الذی هو عبارة عن كراهیة القلب وبغضه المنكر فرض على كل مسلم فی كل حال بل وردفی صحیح مسلم عن رسول الله ﷺ ان من لم ینكر المنكر بقلبه (بالمعنى الذی بینا) لیس عنده من الایمان حبة خردل

دریمه وجهه دحرمت داده چه د مخدراتو کشت ددی غرض لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرل چه خوراك څکیدن او تجارة ده لدی دامعلو میږی چه دغه کرونکی پدغه خوراك او څکیدن او تجارت دخلګو باندی راضی ده اورضاء په ګناه باندی ګناه ده او ذاخبره ثابته ده ځکه له منکر شئی ځخه په زړه باندی انکار په هر حال کښی پر هر مسلمان باندی فرض ده انکار دمنکر لدی عبارة ده چه له منکر ځخه به په زړه باندی کرهه او بغض کوی بلکه له رسول اللهﷺ ځخه په صحیح مسلم کښی نقل سویده که چاء له منکر شئی ځخه په زړه باندی انکار نهٔ کا وه له هغه سره دیوه نخود ددانی په مقدار ایمان نسته **وفیه مخالفة لولی الامر الذی نهی عنها بالقوانین التی وضعت لذلك لوجوب طاعة ولی الامر فیما لیس بمعصیة لله ولرسوله باجماع المسلمین** الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٠، ج-٥ ، او بل دمخدراتو په کرلو کښی دآمیر مخالفت ده هغه آمیر چه مخدرات ئی بند کړی وی په هغه قانون باندی چه دمخدراتو دبندیدو لپاره ئی ایښی وی او اطاعت دآمیر واجب ده په اجماع دمسلمانانو په هغه شئی کښی چه په هغه کښی دالله (جلّ جلاله) او دالله (جلّ جلاله) درسول ګناه او نافرمانی نهٔ وی الفقه علی المذاهب الاربعه لکه رسول اللهﷺ چه وائی **لاطاعت للمخلوق فی معصیة الخالق** یعنی په کوم شئی کښی چه انسان دالله (جلّ جلاله) په معصیت او ګناه کښی واقع کیږی په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شئی کښی دمخلوق اتباع او اطاعت نسته هغه مخلوق آمیروی او که موراو پلاروی او که پیراو استادوی که هرڅوك وی زراعة الحشیش والخشخاش والقات وتصنیع الافیون والکوکابین والهروین ان کل مایودی الی حرام فهو حرام وکل مایعین علی المعصیت فهو معصیت فتکون زراعة الحثیش وغیرها واستخراج المواد المخدرة العنایة بها حفظاً وتعلیماً وتهریباً ونقلاً من مکان الی آخر امراً حراماً فی شرع الله ودینه للأسباب التالیة دغه بیان په کشت دچرسو او دخشخاشو او دالقات کښی ده اویه جوړه ولو دافیونو او دکوکابینو او دهریوینو کښی ده القات هغه وا ښه ته وائی چه له پاڼو یه پان جوړیږی حاصل ئی داده چه هر هغه شئی کښی چه اعانة علی المعصیت وی هغه معصیت ده نودچرسو وغیره ؤکشت او دمخدره موادو جوړه ول او غم خوردنی په کول مثلاً ساتل او وربنودل او زده کول او یا په کریټ او کاټن کښی بنده ول ځکه په بعضی نسخو کښی دتعلیماً پرځائی تعلیباً راغلی ده او په ګریزی باندی وړل او له یوه مکان څخه بل مکان ته نقل کول دادخدای(جلّ جلاله) په شرع او په دین کښی یو حرام کار ده ددغورا روانو اسبابو په وجهه

۱ ـ ان زراعة مایؤ دی الی الحرام یعد رضاً صریحاً من

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـزراع بتـعـاطـى الـنـاس لـه واتـجـارهـم فيـه والـرضـاء بالمنكر أو المعصية يعد منكراً وعصياناً

٢- تبيـن مـمـاذكـر أن كـل مـافيـه اعـانة عـلى المعصيت يعد معصيت كما أن الزراعة لوسائل المخدرات معصيت

٣- روى ابـو داود فى سنة عن ابن عباس رضى الله عنه ان رسـول الـلـه ﷺ قال ان من حبس العنب أيام القطاف حتى يبيـعـه مـمـن يتخذه خمراً فقد تقحم النار، وهذا دليل صريح عـلـى حـرمة زراعة الـحثيش والقات وكل مايؤدى لاستخراج عصارة الافيون والهروين والكوكابين وغير ذلك الفقه الاسلامى ٥٥١٧، ج-٧، پـدى ځـائـى كښى نـور دلائـل هـم ذكـر دى خـود ټولو حاصل هغه ده كم چه په مختة عبارة كښى ذكر سونو لدى وجهى يه ترجمه هم نه ذكر كوؤ اكتفاء په هغه مختنى ترجمه باندى كؤو،

﴿ داسوال دى څوك نهٔ كوى ﴾

چـه دانـگـورو كشـت دى هـم حـرام سـى ځكه خوله هغو هم شراب جوړيږى لـدى وجهـى چـه دامـختـه ذكـر سـو چـه په بيغه سره تسلط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمشتری راځی په مبیعه باندی نو هغه مبیعه عادةً که دهرشئی لپاره اخستل کیده وخرڅیده وهغه شئی ته کتل کیږی که هغه شئی حرام ؤ دغه بیعه هم حرامه ده او که هغه شئی حلال ؤ دغه بیعه هم حلاله ده نودلته هم دغه قاعده ده انګورعادتاً دخوراك لپاره کرل کیږی خوراك ئی حلال ده نوکرل ئی هم حلال او جائز ده او بالفرض که په نیت او قصد دخموریّت وکرل سی بیا یه کرل حرام ده او مسکرات عادتاً دخوراك او څکیدن لپاره کرل کیږی خوراك او څکیدن ئی حرام ده نوکشت ئی هم حرام ده نوذا معلومه سوه چه دانګورو قیاس پر مخدراتو نسئی کیدلی والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد السادس فی اجارة المخدراة ﴾

شپږم مقصد په اجاره دمخدراتو کښې ده په اجاره دمسکراتو ومفتراتو کښې عین هغه بحث ده کم چه په بیع دمسکراتو ومفتراتو کښې مونږ ذکر کړو ځکه اجاره عین بیع ده صرف دافرق یه ده چه بیع

﴿ **عقد علی الاعیان بعوض** اواجاره **عقد علی المنافع بعوض** ﴾

تکمله فتح التقدیر ۱۴۵، ج-۷، البدائع ۱۷۴، ج-٤، تبیین الحقائق ۱۰۵، ج-۵،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغيرها نـولـدى وجـه هغه بحث مكمل دوباره نه ذكر كوؤ هغه بايد په غـور وكتـل سى لكن يو څو مهـمـى خبـرى ذكـر كوؤ يوه اجاره على الـمـعـصـيـت ده او يـوه اجاره پر اعانة على المعصيت ده په اجاره على المعصيت كښې نفس عقد نهٔ صحيح كيږى او په اجاره دمعونت على المعصيت كښې نـفـس عـقد صحيح ده خولكن حرام ده يعنى اجاره فـاسده ده او په اول كښې نـفـس عـقـد ځكه نهٔ صحيح كيږى چـه په اجاره كښې داشـرط ده چه معقود عليه به مباح وى شرعاً او معصيت خو مبـاح نـده بلكه حرام ده **الشـرط الثـالـث ان تكون المنفعة مبـاحة لـغيـر ضـرورة وان تكون مقصودة فلا تصح الاجارة عـلى ضرب شخص او فعل حرام كالنياحة كمالا تصح اجارة الـدار لتـكـون مـحلاً لـلبـاغيـات او بيـع الخمر او للقمـار او نـحوذلك ممالا يحل** الـفـقـه على المذاهب الاربعه ۱۰۶، ج-۳، دريم شرط داده چـه دغـه مـنـفـعـت به مباح وى بغير له حالته اضطرارى ځخه او مـقصود به وى دسړى پـر وهـلو باندى اجاره نهٔ صحيح كيږى او دغه رنگه پر فعل حرام باندى نهٔ صحيح كيږى لكه نياحة مثلاً يعنى يو چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته پیسی ور کړی چـه ته راسه زما پرځائی زما پر مړی باندی چیغاری وبغاری وهه او سرو گریبان شکوه دغه مزدوری نهٔ صحیح کیږی لکه څنگه چـه سرای ورکول په اجاره باندی نهٔ صحیح کیږی وهغه ځأته چه دباغیانو ځائی ومرکز ځینی جوره وی او یادشرابو خرید وفروخت په کښی کـوی اویا قیمار په کښی کـوی او یا بل داسی کار په کښی کـوی چـه هـغـه پـه شریعت کښی ناروا وي **ویـجـوز الـعقد علی المنافع المباحة ۔**

﴿اما المنافع المحرمة کما عرفنا فلا تجوز الاجارة علیها﴾ لانهـا مـحـرمة فـلا یـجـوز اخـذ الـعوض علیها کالمیتة والدم وذلك بـاتـفـاق العلماء الفقه الاسلامی۷۵۹، ج۔٤، عـقـد دمزدوری پر مبـاحـو مـنـافـعـو بـانـدی جـائـز ده او پر حرامو منافعو باندی مزدوری اخستل نده جائز ځکه هغه خو حرام دی او پر حرامو مزدوری اخستل نـارواده لـکه پر مړزگـه او مسـفـوحة ویـنـه باندی چه عوض اخستل نـارواده او پـر دی خبره باندی ټول عـلـماء متفق دی۔ **قـال العلامة الـمـرغیـنـانی رحمه الله علیه ولا یجوز الاستجار علی الغناء**

(c) ketabton.com: The Digital Library

والنوح وكذا سائر الملاهی لانه استیجار علی المعصیت والمعصیت لاتستحق بالعقد الهدایه ۳۰۱، ج-۳، علامه مرغینانی رحمه الله علیه وای چه أجرة اخستل پر سرود او پر چیغارو وبغارو اوپر ډول ودو تاره وغیره باندی ناروا ده ځکه دا أجرت اخستل دی پر گناه باندی او گناه په عقد سره نه مستحق کیږی ځکه په عقد داجاری سره تسلیم دمعقود علیه مستحق کیږی شرعاً او دانده جائز چه عقد داجاری دی پر سړی داسی شئی حق کړی چه په هغه دی گنهگار کیږی لدی وجه نده جائز چه دمعصیت اضافت شرع ته ونهٔ سی قال العلامة ابو البرکات النسفی رحمه الله علیه ولایجوز علی الغناء والنوح والملاهی کنزالدقائق ۳٦٤ کتاب الاجارة ومثله فی ردالمحتار ۵۵، ج-٦، مطلب فی استیجار علی المعاصی الفتاوی حقانیه ۲۵۷، ج-٦، ان تکون المنفعة المعقود علیها مباحة شرعاً آه الفقه الاسلامی ۷٤٤، ج-٤، داقول اتفاقی ده یعنی په اتفاق دعلماء باندی داعقد باطیل ده او بل اجاره پر اعانة علی المعصیت ده پدی کبنی بیا هغه اختلاف ده کم چه په بیع کبنی ذکر سوو حاصل ئی داده چه بعد التطبیق له

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـوالـو داحـنـافـو څـخه هم له فساد او له حرمت څخه په يو آن كښې

نسئى خالى كيدائى يـجـوز للشخص عندابى حنيفة رحمه الله

عـليـه ان يـؤجـر نفسه أوسيارته اودابته بأجر لتعمر كنيسة

اولـحـمـل خـمـر ذمـى لالعصرها لان لامعصية فى الفعل عينه

لان عـقـد الاجـارـة عـلـى الـحمل ليس بمعصية ولا سبب لها

وانـمـا تـحـصـل الـمـعصية باختيار الشارب وقد يكون حملها

لـلاراقة أوالتـخـليـل امـا عـصـرهـا بـقـصـد الخمرية كمعاصر

الـخـمـور فـى بـلادنـا أوفى امريكا مثلاً من مسلم فيحـرم لان

الـمعصية فى الفعل عينه وأجاز ابو حنيفة أيضاً اجارة بيت

لاتـخـاذه كـنيسة أوبيـع الـخمر فيه فى بلاد غالب أهلها اهل

الـذمة لأن الاجـارة تقع على منفعة البيت ولهذا تـجب الأجرة

بـمجرد تسليم ولا معصية فيه وانما المعصية بفعل المستأجر

وهـو مـختار فيه ولا تجوز تلك الاجارة فى بلاد غالب اهلها

اهـل الاسـلا م لان أهـل الـذمة لايـمـكّنون من اتـخاذ الكـنائس

واظهار بيع الـخمورو ونـحوذلك فى الاصح.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وقال الصاحبان والائمة الثلاثة لاينبغى كل تلك الاجاراة

وهى مكروهة لأنها اعانة على المعصيت ولأنه عليه الصلواة

والسلام لعن فى الخمر عشرة وعدّمنها۔ (حاملها)

واعتبر أبو حنيفة الحديث محمولاً على الحمل المقرون

بقصد المعصية وعلى كل حال فر أى أبى حنيفة قياس

ورأى الصاحبين استحسان وهو المعول عليه فى كثير امن

الفتاوى الفقه الاسلامى ٢٦٨ه، ج۔٤، امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وائى

چه سړى په خپله يا په موټر باندى يا په حيوان باندى دكفارو دعبادت

خانى په جوړلو كښى او يالـه ذمى سره دشرابو په وړه ولو كښى

مزدورى وكړى دا جائز ده نهٔ دشرابو په جوړه ولو كښى يعنى دشرابو

په جوړولوباندى مزدورى اخستل ناجائز ده ځكه په نفس فعل دوړلو

كښى خو گناه نسته ځكه دغه عقد دا جارى پر وړلو باندى خو نهٔ

گناه ده او نهٔ سبب لپاره دگناه ده ځكه وړل خوئى كله دتو يه ولو لپاره

او كله دسر كه كيدلو لپاره هم وى او معصيت خو په اختيار

دخيبنونكى كښى ده لكن مسلمان چه په قصد دشرابو جوړه وى لكه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه جوړه ونکی چه زمونږ په وطنو کښې جوړه وی او یا یه په امریکا کښې جوړه وی مثلاً هغه حرام ده ځکه پدغه نفس فعل کښې معصیت او گناه ده اودغه رنگه امام ابو حنیفة رحمه الله علیه جائز کړی ده کوټه په کرایه ورکول وکافرته چه هغه عبادت خانه ځینی جوړه کړی اویا شراب په کښې خرڅ کړی په هغه وطنو کښې چه غالبه اهل ئی اهل ذمه وی ځکه دغه اجارهٔ وکرایه خو پر منفعت دکوټې واقع کیږی نولدی وجه یه په نفس تسلیم سره أجرة واجبیږی او گناه خو یه په فعل دمستأجر کښې ده یعنی چه شراب خرڅول دی او یا کفری عبادت کول دی او هغه پدغه خپل فعل کښې اختیار مند ده اودغه اجاره نده جائز په هغه وطنو کښې چه غالبه اهل ئی اهل السلام وی ځکه اهل ذمه بیا دا قدرت نهٔ لری چه عبادت خانه جوړه کړی او یا شراب په ښکاره باندی خرڅ کړی او یا بل داغسی کاروکړی۔

او امام ابو یوسف رحمه الله علیه و محمد رحمه الله علیه سره له امانو ثلاثهٔ وائی دغه مذکوری اجاری ټولی مکروه دی ځکه دغه اعانة

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی المعصیت ده او بل رسول الله ﷺ په شرابو کبنی پر لسو کسانو
لعنت ویلی ده له هغو لسو ځخه یو و ړونکی ده او امام ابو حنیفة رحمه
الله علیه دغه حدیث حمل کړی ده پر هغه وړلو باندی چه په قصد
دمعصیت وی خو په هر حال رأی دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه
قیاس ده اورأی دصاحبین استحسان ده اودغه دصحابین رأی په ډیرو
فتاوی ؤ کبنی معول علیه ومرجع الیه ده یعنی مفتی به ده۔

قال الزیلعی علی هذا الخلاف لواجره ای الکافر دابته لینقل علیها الخمر اواجره بنفسه لیرعی له الخنازیر یطیب له الاجر عندابی حنیفة رحمه الله علیه وعندهما یکره شامی

استنبولی کتاب الحظروالاباحة ۳٤٥، ج۔٥، وفی الخلاصة ۱٤۹، ج۔۳، کتاب الاجاره

زیلعی رحمه الله علیه وائی که چا کا فرته حیوان په کرایه ورکو ددی
لپاره چه شراب وربانداندیو سی او یا یه خپل ځان ور مزدور کو ددی
لپاره چه دهغه خنزیران وروییائی دغه مزدوری ورته جائز ده په نزد
دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه او په نزد دصاحبین باندی دغه
مزدوری مکروه ده اودامو نږ ذکر کړی دی چه مکره چه مطلق ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی مراد ځینی تحریم ده وکذالو اجر نفسه لیحمل له الخمر

یکره لان التصرف فی الخمر حرام قال رحمه الله علیه هکذا

اطلق لکن هذا قولهما واما علی قول ابی حنیفة رحمه الله

علیه لایکره احقر محمد شفیع دیو بندی رحمه الله علیه ددی عباره

ترجمه دتیز عبارة په شان ده اگرچه نفس عقد جائز هے مگر بوجه

اعانت علی المعصیت ایسے معاملات سے احتراز لازم هے بنده اصغر

حسین رحمه الله علیه عفی عنه امداد المفتین ص۷۱۷، ج-۲، ومثله فی عزیز

الفتاوی ص۶۳۸، ج-۱ ، لدی مذکور وعباراتو داصراحةً معلومیږی چه دتر

یاقو وهل په مزدوری باندی ناجائز ده په نزد دامام ابو حنیفة رحمه الله

علیه سره له صاحبین ځکه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له صاحبین

سره اختلاف په جوړه ونکی او نیبنځی ځونکی دشرابو کبنی نسته

یعنی دهغه کس مزدوری چه انگور په قصددشرابو باندی نیبنځی ځی

او یا شراب له بل شئی ځخه جوړه وی لکه څنگه چه دصاحبین په

نزد ناجائزه ده دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په نزدهم

ناجائزه ده نو ترياق وهل په نزد دټولو باندی ناجائزه ده ځکه دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهـل یـه عین جوړه ول دی نـودغـه وهـل عیـن مـعصیت سو او دعین معصیت په حرمت او ممانعت کښې ددوی اختلاف نسته او بالفرض والتـقـدیـر کـه دا وویـل سـی چـه دغه فعل دو هلویه معصیت نده بلکه اعـانة عـلـی الـمـعصیت ده او په اعانة علی المعصیت کښې دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له صاحبین سره اختلاف ده امام صاحب رحمه الـلـه عـلیـه یـه طرّف دجـواز نیـولـی ده او صـاحبینو یـه دعدم جواز اوکراهیت نیولی ده نودابه په جواب کښې ورته وویل سی چه دامام ابو حنـیـفة رحـمـه الـلـه تـعالیٰ علیه وجواز ته دی څوك نـهٔ گـوری ځکه دامخته مونږ ذکر کړو چه تعارض دقیاس او استحسان چه سره راسی استـحـسـان پر مقدم ده ردالمحتار ۴۹، ج-۱ ، یـه اعـانة عـلـی المعصیت کښې امـام ابـو حـنیـفة رحـمـه الـلـه عـلیـه قول په قیاس سره کوی او صـاحبیـن یـه په استحسان سره کوی اوبل دامو نږ ذکر کړو اختلاف دامـام ابـو حـنیفة رحمه الله علیه او دصاحبین رحمه الله علیه چه سره راسی اخذ په قول دصاحبین کول کیږی قاضیخان ۳، ج-۱ ، اوبل دامو نږ ذکر کړو پـه مـقـصـد دبیع دمسکراتو کښې چـه جـواز او فساد سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منافی نهٔ دی جائز دی هم وی او فاسد دی هم وی یعنی امام ابو حنیفة

رحمه الله علیه چه وداسی عقد ته جائز وای سره له جوازه دی

فاسدوی ځکه الفاسد من العقود ماکان مشروعاً بأصله دون

وصفه والباطیل مالیس بمشروعاً اصلا لابأصله ولا بوصفه

ردالمختار ص٤٦؛ ج-٦، فاسد عقد هغه ته وای چه من حیث الذات مشروع

او منعقد وی او من حیث الوصف باطیل وی او باطیل عقد هغه ته وای

چه نهٔ نفس ذات دعقد منعقد وی او نهٔ ئی وصف۔

حاصل دی بیان داسو چه دغه تریاق وهل په مزدوری باندی په صورة

دمعصیت کبنی یعنی چه دغه وهل یه معصیت سی نودغه عقدئی

باطیل او حرام ده په نزد دټولو احنافو باندی او که بالفرض والتقدیر

معصیت نسی اعانة علی المعصیت خوبالاتفاق ده نو په صورة داعانة

علی المعصیت کبنی هم دغه عقد فاسد اوحرام ده پرقول مفتی به

باندی داتقریر دمقصد له سره بیاتر دغه ځائی پر دی تقدیر ده چه

دعمل په مقابل کبنی نقدی پیسی ور کړی او چه دعمل په مقابل

کبنی یعنی په أجرة کبنی تریاق ور کړی لکه څنگه چه معمول ده په

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان کبنی بیا داحقر بنده په خیال راجح داده چه دغه اجاره

باطیله ده ځکه په أجرة کبنی داشرط ده چه مال به متقوم وی نوترياق

کڅه هم مال دی خو متقوم نۀ دی۔

﴿وأما شروط الأجرة فهی اولاً تكون الاجرة مالاً متقوماً معلوماً﴾

البدائع المصدر السابق ١٩٣، الفقه الاسلامی ٧٤٩، ج۔٤، یعنی دأجرة شرائط

دادی چه أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی والمال عند

الحنيفية كما عرفنا سابقاً مايميل اليه الطبع ويمكن اذخاره

لوقت الحاجة وبعبارة اخرى هوكل مايمكن ان يملكه

الانسان وينتفع به على وجه معتاد والاصح انه هو كل عين

ذات قيمت مادية بين الناس والمتقوم مايمكن اذ خاره مع

اباحته شرعاً وبعبارة اخرى هو ما كان محرزاً فعلاً ويجوز

الانتفاع به فى حالة الاختيار حاشيه ابن عابدين ٣، ج۔٤، الفقه الاسلامی

٤٥٨، ج۔٤، مال په نزد داحنافو لکه څنگه چه مونږ مخته وپيژندی هغه

ته وای چه طبعيت سليمه ميلان ورته کوی او ذخيره کيدل ئی دوقت

دحاجة لپاره ممکن وی او په بل عبارة مال هر هغه شئی ته وائی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددی امکان لری چه انسان ئی په ملك كښنی راولی او په معتاد وجه سره نفع ورباندی واخلی او ډیر صحیح داخبره ده چه مال هر هغه ذات ده چه خاوند دقیمت مادی وی په میانځ دخلګو کښنی اومتقوم هغه شئی ته وائی چه ذخیره کیدل ئی ممکن وی سره له اباحت شرعی او په بل عبارة متقوم هغه شئی ته وای چه بالفعل محرزوی یعنی ساتل کړی سوی وی او په حالت داختیار کښنی نفع ورباندی اخستل جائز وی او مسکرات ټول غیر منتفع به دی شرعاً لکه څنګه چه صاحب دهدائی ویلی دی **ان هذه الاشربة ممالا ينتفع بهابوجه من الوجوه فكيف يتصورالتقوم فيها الهدايه** فی فتح القدیر ۳۲، ج-۹، دغه اشربه له هغه قسم دی چه په یوه وجهه له وجهو نفعه نۀ ورباندی اخستل کیږی نوبیا به دتقوم تصور څنګه په دوی کښنی ووهل سی **وقال رسول الله ﷺ كل مسكرو مفتر حرام وقال رسول الله ﷺ اذا حرم شيأ حرم ثمنه وقال رسول الله ﷺ اذا حرم على قوم أكل شئى حرم عليهم ثمنه** اخرجه مسلم ددی حدیثو ترجمه مخته مکرره ذکر سویده حاصل ئی داده چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسکرات و مفترات حرام دی او دحرامو پیسی حرامی دی نو بیابه دتقوم تصور ځنگه انسان پکښې ووهی دغه رساله اکثره پر دی ولیکله سوه چه دغه حرام غیر مُنتفع به شرعاً دی واعادی ته یه ضرورة نسته نو هر کله چه دغه شرط ؤ په ایجاره کښې چه أجرة به مال متقوم وی او مسکرات ومفترات مطلقا متقوم نوؤ نو په أجرة کښې نسی ورکیدلی ځکه په انتفاء دشرط سره انتفاء دمشروط راځی او کم وخت چه په أجرة کښې نهٔ سوای ورکیدای نو اجاره باطیله ده ځکه أجرة شرط ده په ایجاره کښې نو بیا هغه قاعده ده چه په انتفاء دشرط سره انتفاء دمشروط راځی نو هر کله یه چه ایجاره باطیله سوه نوبیعه یه هم باطیله ده ځکه لکه ځنگه چه داشرط ؤ چه أجرة به مال متقوم وی په ایجاره کښې دغه رنگه داشرط ده چه مبیعه به مال متقوم وی په بیع کښې **وکون المبیع مالاً متقوماً مقدور التسلیم وسیجی ذکرها مشتتا** الهدایه الثالث حاشیه ۲۴، ج-۳، **وان یکون مالاً متقوماً شرعاً مقدور التسلیم فی الحال** أوفی تالی الحال کذافی الفتح القدیر علمگری ۳، ج-۳، یعنی مبیعه به مال متقوم وی یعنی منتفع به شرعا

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـه وی او مقدور التسلیم به وی په حال دعقد کښې یا په ورسته دعقد کښې او بـل هـر هـغـه شـئ چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کښې هـغـه صـلاحیـت دأجـرـة لری په اجاره کښې او هـر هـغـه شـئ چه صـلاحیـت دأجـرـة لری پـه اجـاره کښې دالازمــه نـده چـه هغـه بـه صـلاحیت دثمنیت لری په بیع کښې یـعـنـی أجرة دایجاری عام ده تر ثـمـنیـت دبیعی نو هر کله چه تریاقو وغیره من المسکرات والمفترات صـلاحیـت دأجـرة نه درلود په اجاره کښې نـو صـلاحیت دثمنیت په طـریقه اولی سره نهٔ لری په بیع کښې ځکه نفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره نوځکه یه بیعه هم باطیله ده **وما جاز ان یکون ثمنا فی البیـع جــاز ان یـکـون أجـرـة فـی الاجــارة لان الأجرة ثمن الـمـنـفـعة فیـعتبـر بثمن المبیع ومالا یصلح ثمناً یصلح أجرة ایضاً کالاعیان** الهدایه الثالث ۲۹۱، ج-۳-

دائـی دعـمـوم او دخـصـوص بیان ده یعنی هر هغه شئ چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کښې هـغه صلاحیت دأجرة لری په اجاره کښې ځکه أجرة ثمنی دمنفعة دی نومعتبر یږی په ثمنو دمبیعی باندی او هغه شـئ چه صلاحیت دثمنیت نهٔ لری په بیع کښې هـغه هم صلاحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دأجـرـة لرى په اجاره کښې لـکه اعيان ذوات وما صلح ان يکون

ثـمـنـاً فـى البيع کا النقود والمکيل والموزون صلح ان يکون

أجـرـة فـى الاجــارـة ومــالا يـصلـح ثمنـاً صلح أجرة ايضـاً

کـاالاعيـان مثل العبيد والثياب کذافى الکافى علمگرى ٤١٢، ج-٤،

حاصل ددواړو عبارتو يو ده۔

حـاصل دټول بـاب داده لکه څنگه چـه په بيع کښې دا شـرط ده چه

ثمن او مثمنى به دواړه مـال وى او متقوم به وى يعنى منتفع به شرعاً به

وى پـه حالت اختيارى کښې او مـعلوم به وى او مقدور التسليم به وى

دغـه رنـگـه په عقد داجارى کښى دا شـرط ده چـه أجـرة به مال وى

متـقـوم بـه وى مـعلوم به وى او مقدور التسليم به وى نوترياق کڅه هم

مـال دى خولکن نه متقوم دى او نۀ معلوم دى او نۀ مقدور التسليم دى

دعـدم مـعـلـومتيـا او دعدم مقدور التسليم وجهى بى انشاء الله په ائنده

مـقصد کښى ذکر کړو نـو چـه شـرط مـنتـفى سو مشروط هم منتفى

کيږى نـو اجـاره باطيله ده پدى دليل سره دعلامۀ ابن همام رحمه الله

عـليـه تـائيـدوسو چه په مقصد البيوع کښى ذکـر سـوچـه هغه ئى بيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

باطیله بلله او دغه رنگه پدی دلیل سره ئی اما مان اربعه یعنی امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وامام الشافعی رحمه الله علیه وامام مالك رحمه الله علیه وامام احمد بن حنبل رحمه الله علیه او محدثین او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه ټول ئی اجاره باطیله بولی او پدی کښی اختلاف نسته نوتریاق په مزدوری کښی ور کول ناجائز او نارروادی عقدئی باطیل ده والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿المقصد السابع فی اجارة المخدراة بالحصة﴾

اوم مقصد په مزدوری دمخدراتو کښی ده په حصه سره هر کله چه داثابته سوه چه په أجرة کښی مطلق تریاق ور کول ناجائز دی نو داخو په طریقهٔ اولی سره ناجائز دی۔

﴿چه په أجرة کښی تریاق ور کړی په حصه سره﴾

ځکه یو خونفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره او بل دوی وجهی دبطلان داجاری نوری په کښی پیدا سوئی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿اول وجهه داده﴾

چه تریاق په حصه سره په معنی کښې دقفیز طحّان دی قفیز طحّان منهی عنه ده هر هغه شئی چه په معنی کښې دقفیز طحّان وی هغه هم منهی عنه وی قفیز طحّان هغه ته وائی چه زرنده وال ته (آسیوان) دری گونی غنم مثلاً ورکړی چه دغه دری گونی وړه کړه بیا یوه گونی وړه ستادی یا یوه گونی غنم ورکړی چه دریمه حصه یا څلورمه حصه مثلاً بیا ستاده له قفیز طحّان څخه رسول الله ﷺ منع کړی ده **لانه ﷺ نهی عن عسب الفحل وعن قفیز الطحّان** رواه الدار قطنی عن ابی سعید خدری رضی الله عنه نیل الاوطار ۲۹۲، ج ۵، څکه رسول الله ﷺ منع کړیده دمنده له ختلو او له قفیز الطحّان څخه یعنی رسول الله دهغه مرداری نطفی په بدل کښې چه أجرة اخلی له هغه ئی منع کړیده لکه په ؤس وخت کښې چه غوا په پیسو باندی غوائی ته نیسی او له قفیز الطحّان څخه ئی منع کړی ده **صورة قفیز الطحّان أن یستاجر الرجل من آخر ثورا لیطحن له الحنطة علی ان یکون لصاحبها قفیز من دقیقها او یستاجر انسانا**

(c) ketabton.com: The Digital Library

لینطحن له الحنطة بنصف دقیقها او ثلثه أوما اشبه ذلك

فذلك فاسد علمگری٤٤٤، ج-٤، یعنی صورة دقفیز الطحّان داده چه یوسړی له بل سړی ځخه نر غوائیٔ کرایه کړی پر دی باندی چه زه به دغه غنم په زرنده کړم بیا به وتا ته یوه پیمانه وړه در کړم او یا انسان مزدور کړی پر دی باندی چه دغه غنم رازرنده کړه بیا به نیم وړه یا دریم حصه یا څلورمه حصه مثلاً در کړم دغه عقد فاسد ده ځکه علت منعی دقفیز الطحّان عدم قدرة دمستأجر یعنی دغنمو دمالك ده پر تسلیم دأجری په وخت دعقد کښنی ځکه په اجاره کښنی داشرط ده چه مستاجر یعنی دکار مالك به قادر وی پر تسیلم دأجرة په وخت دعقد کښنی نو په هر اجاره کښنی چه أجرة جزء وی له عمله دآجیره یعنی دمزدوره هغه فاسده ده ځکه یوخو عمل دآجیر په وخت دعقد کښنی وجود نهٔ لری اوبل هغه جزء دعمل دآجیر خوه حاصیلبزی په فعل دآجیر سره نهٔ دمستأجر نومستأجر قادر نهٔ بلل کیږی په قدرت دغیر سره چه آجیر ده نو حاصل ئی داسو چه مستأجر قادر نهٔ سو پر تسیلم دأجرة په وخت دعقد کښنی دغه عدم قدرت یه علت منعی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومن دفع الى حائك غزلاً ينسجه بالنصف فله أجر مثله

وكذا اذا استأجر حماراً يحمل عليه طعاماً بقفيز منه

فالاجارة فاسدة لانه جعل الاجر بعض ما يخرج من عمله

فيصير فى معنى قفيز الطحّان وقد نهى النبى عليه السلام

عنه وهو ان يستاجر ثورا ليطحن له حنطة بقفيز من دقيقه

هذا اصل كبير يعرف به فساد كثير من الاجاراة لاسيماً فى

ديارنا والمعنى فيه ان المستأجر عاجز عن تسليم الاجرة

وهو بعض المنسوج او المحمول وحصوله بفعل الاجير فلا

يعد هو قادر بقدرة غيره الهدايه ص٣٠٣، ج-٣، كه چاء وکنهی باب ته

يعنى اُو يُدُونكئ ته د ميږو دوړ يوځخه او يا دبزو داوز غنو ځخه او

بدلی تار ورکو چه لدغه کمبله مثلا راجوړه کړه بيا موسره نيمی ده او

يا يه وړی او وزغنی مثلا ور کړی چه لدغه تاريعنی ؤرته راجوړ کړه

په نيمائی باندی نودغه اجاره فاسده ده ودغه مزدورته به أجر مثل

ورکوی او دغه رنگه يو سړی خر کرايه کو چه زه پردغه باندی غنم

وړم زرنده کوم يه بيا له هغه وړو ځخه يوه کا سه مثلاً درکوم دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجاره هم فاسده ده ځکه دغه أجرة دآجیر دعمل جزء ده نو دغه په معنی دقفیز طحّان کښې گرزی او له قفیز الطحّان ځخه رسول الله منع کړیده هغه داده چه نرغوائیئ کرایه کړی چه زه غنم په وړه کوم بیاله هغه وړو ځخه دو نه مقدار مثلاً وړه درکوم او دایوه غټه قاعده ده پدی قاعده سره ډیر فسادونه په اجارو کښې په پیز ندل کیږی او بیا خاص کر زمونږ په علاقه کښې ددی علت داده چه مستأجر عاجزه ده له تسیلم دأجرة ځخه چه هغه بعض دهغه اُوبَدَلُ کړی سویده او یا بعض دهغه بار کړی سویده نو دغه مستأجر قادر نهٔ بلل کیږی په قدرت دغیر ومثله فی الفقه علی المذاهب الاربعه ص۱۲۸، ج-۳ او تریاق په حصه سره هم أجرة ده له عمل داجیره یعنی مستأجر قدرت پر تسیلم دأجرة نهٔ لری په وخت دعقد کښې دغه عدم قدرة یه علت منعی ده لکه په قفیز الطحّان کښې-

﴿دویم وجهه داده﴾

چه معلومیت دأجری شرط ده په ایجاره کښې لکه ځنگه چه داشرط وُ په اجرة کښې چه مال متقوم به وی او مقدور التسیلم به وی دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگه داشرط ده چه أجرة به معلوم وی۔

ان تكون الأجرة مالاً متقوماً معلوماً وهذا باتفاق العلماء ومحترزات هذا لشرط معروفة كمامر فی عقد البيع والاصل فی اشتراط العلم بالأجرة قول النبی صلی الله علیه وسلم (من استأجر اجيراً فليعلمه أجره) والعلم بالأجرة لايحصل الابا الاشارة والتعين او بالبيان تكمله فتح القدير ١٤٨، ج-٧، البدائع ١٩٢، ج-٥، الفقه الاسلامی ٧٤٩، ج-٤ ، يعنی أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی اودا په اتفاق دټولو علماء ده او ددی شرط محترزات معلوم دی لکه څنگه چه په عقد دبيع کښی تير سو او دليل په اشتراط دعلم کښی پر أجرة باندی درسول الله صلی الله علیه وسلم قول ده يعنی که چاء مزدور ودراوه مزدوری دی ور معلوم کړی او علم پر أجرة باندی نهٔ حاصيليږی مگر په اشاره او په تعين باندی او يا په بيان باندی ولو دفع سمسماً الی دهّان ليعصره علی ان يكون بعض الدهن له او شاة ليذبحها علی ان يكون بعض الحم له لايجوز كذافی خزانة المفتين الفتاوی الهنديه ٤٤٥، ج-٤، که چاء کنجدی وغوړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایستونکی ته ورکړی چه غوړی ځینی راوباسه بیا یوځه غوړی ستادی
او یا یه پسه ورکو چه دغه راحلال کړه بیا یو څه غو ښی ستادی دغه
عـقد ناجائز ده فلـو قـال له انفض لی هذه الشجرة هزماً ولك
سـدس مـا يـنـزل مـنهـا او ثـمنه او نـحوذلك فانه لايصح لان
الشـجـر يـختـلف فـى ذلك فـمنه مايسقط من ثمره بالهز كثير
ومـنـه مـايسـقـط قـليـل فيكون القدر الذى ينزل منه مجهول
وكـذا اذا قـال له اعصر هذا الزيتون او القرطم ولك جزء مما
يـخـرج مـنـه فـانـه لايـصـح لان القدر الذى يخرج من الذيت
مـجهـول وصـفـت الزيت الخارج بالعصر مجهولة اذ يمكن أن
يـكـون جيداً وأن يكون ردئياً ثخيناً اور قيقاً نقياً او مشوباً
بما ينقصه الـفـقه على المذاهب الاربعه ۱۳۲ ، ج-۳، یـعنی که چا مزدور ته
وویل چه دغه درخته راو ښنلوه دهغه میوی شپږمـه حصه یا اتمه حصه
یا بله حصه مثلاً بیا ستاده دانهٔ صحیح کیږی ځکه پدی کښی درختی
سـره مـختـلفه وی بعضی درختی ډیـره میـوه کوی او بعض درختی لږ
میوه کوی نو هغه اندازه یه نهٔ معلومیږی چه دغه درخته مثلاً خاص دو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مقدار میوه کوی او دغه رنگه که ئی مزدورته وویل چه دغه زیتون
راونیبښ څیځه او یادغه دعصفر تخم راونیبښ څیځه قرطم یوقسم
وابنه ده چه درنگیدلو رنگ ځینې جو ړی ږی او له غوټیو ځخه ئی
دوائی جوړیږی بیاله هغه ما حصل غوړو ځخه یو څه حصه ستاده دا
هم نهٔ صحیح کیږی ځکه هغه مقدار غوړی کم چه له زیتون او یا له
هغه تخم ځخه راوزی هغه ندی معلوم او صفت دغوړو هم نده معلوم
ځکه دا امکان لری چه ښه دی وی او دا امکان هم لری چه بد دی
وی او دغه رنگه کیدلی سی چه ټینگ دی وی او داهم کیدلی سی
چه نری دی وی او دغه رنگه داکیدلی سی چه صاف دی وی او داهم
کیدلی سی چه نهٔ دی وی صاف بلکه هغه شئی دی په ګډوی کم
شئی چه دوی ته تاوان ورسوی هغه تریاق چه په حصه سره په اجرة
کښنی ورکول کیږی هغه هم دغسی مجهول دی ځکه پنځم مَنُ یا
شپږم یا لسم مثلا دمزدوروی اوپر دی-
یوخدای (جلّ جلاله) علم لری چه دغه فصل شل منه کوی یادیرش
کوی نو چه له سره ئی محصل مجهول سو أجرة بی خامخا مجهول

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی اودغه معلومیت دأجرة په یوه طریقه سره هم نسی کیدای ځکه خوتهول مجهول دی بلکه معدوم دی معلومتیا یه نهٔ په اشاره اوتعین سره کیږی او نهٔ په بیان سره کیږی ځکه خوقلت او کثرت جیدت او ردئت ئی مستأجر ته نده معلوم نوبیا بی اجیر ته څنګه ور معلوم کړی لدغو وجهو چه هره یوه په یو شئی کښی موجو ده سی دهغه اجاره ناجائزه ده او تهولی چه پکښی موجودی سی لکه په تریاقو کښی نوبیا یه په طریقه اولی سره ناجائزه ده تهولی دفساد او دحرمت دری وجهی په تریاقو کښی پیدا سوی یوه په مختنی فصل کښی ذکر سوه چه عدم تقوم ده او دوی په صورة دحصی کښی پیدا سوی چه عدم مقدور التسلیم او عدم تعین ومعلومتیاده۔

﴿ بعض خلګ داسوال کوی ﴾

چه تریاق په حصه سره دی قیاس پر مزارعت سی ځکه مزارعت په معنی دقفیز الطحّان ده او سره لدی چه اجازه ور کړه سویده مونږ په یوځو وجهو جواب ور کوؤ۔

﴿ اوله وجهه ﴾

دا ده چه تریاق په حصه سره په مزارعت نسی قیاس کیدائی ځکه تریاق په حصه سره په دلالت النص سره ثابت دی هغه نص چه په قفیز الطحّان کښی وارد سویده او مزارعت په قیاس سره ثابت ده۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه تریاق په حصه سره من کل وجوه په معنی دقفیز الطحّان ده او
مزارعت من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده او من وجه په معنی
دمضاربت ده نو په مزارعت کښې دوې وجهې دی یوه دجواز او بله
دمنع پدی وجهه چه په معنی دقفیز الطحّان ده نو ممنوع ده ځکه
دقیاس داتقاضی ده چه منع دی سی او په دی وجه چه په معنی
دمضاربت ده نو جائز ده ځکه خو مضاربت جائز ده نو دخلګو
داحتیاج په وجه فقهاء کرامو مخالف القیاس جواز ورکو ودیته
استحسان وائی یعنی استحسان من وجه عمل په قیاس ده او من وجه
مخالف القیاس ده او په تریاقو کښې په حصه سره دغه وجهی نسته
بلکه من کل وجوه په معنی دقفیز الطحّان ده نوخودی قفیز الطحّان
ثابت په عبارة نص سره ده او هر هغه شئی چه په معنی دقفیز الطحّان
وی من کل وجوه هغه ثابت په دلالت النص سره ده لکه تریاق په
حصه سره او هر هغه شئی چه په معنی دقفیز الطحّان وی من وجه هغه
ثابت په قیاس سره ده لکه مزارعت نو هر هغه شئی چه ثابت په قیاس
سره سی هغه په استحسان سره متروک کیدلی سی او چه ثابت په
دلالت النص سره سی هغه په استحسان سره نسی متروک کیدلی
حاصل ئی داسو چه تریاق په حصه سره پر مزارعت نسی قیاس
کیدلی ځکه تریاق په حصه سره په قیاس سره ثابت ندی بلکه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلالت النص سره ثابت دی لکه ابن همام رحمه الله علیه چه وائی ان
المزارعت فاسدة عند أبی حنیفة رحمه الله علیه جائزة
عند صاحبیه وذکر الدلیل من الجانبین قال الان الفتوی
علی قولهما لحاجة الناس الیها والظهور تعامل الامة بها
والقیاس یترك بالتعامل کما فی الاستصناع آه ولا یقتضی
ذلك أن یطلق القیاس علی کل ما فی معنی قفیز الطحّان بل
انما یقتضی أن یطلقه علی المزارعة وهی فی معنی قفیز
الطحّان من وجه أی من حیث أنها استیجار ببعض مایخرج
من عمله کما ذکر فی دلیل أبی حنیفة رحمه الله علیه علی
فسادها وفی معنی المضاربة من وجه أی من حیث أنها عقد
شرکة بین المال والعمل کما ذکر فی دلیل الامامین علی
جوازها بخلاف مانحن فیه فانه فی معنی قفیز الطحّان من
کل وجه لانه استیٔجار محض لیس فیه شائبة المضاربة
فلهذا قیل انه ثابت بدلالة النص دون القیاس فتح القدیر ص۵۰،
ج-۸، حاصل ددی عبارة دمختنی تفصیل څخه په واضحه توگه
معلومیږی-

﴿ دویمه ﴾

وجهه داده چه تریاق په حصه سره پر مزارعة نسی قیاس کیدلی څکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـزارعة هم من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده نوقیاس داتقاضیٰ کوی چـه مـمـنـوع دی سـی خـولـکن دعرف په وجه خلاف القیاس جواز ورکـول سـویـده او دا دفقه قاعده کلیه ده چه هر هغه شئی چه خلاف الـقیـاس ثابت سی پر هغه شئی بیابل شئی نهٔ ور قیاسیږی مثلاً روژه په هیـره سره نهٔ ما تیږی داثـابتـه مـخـالف القیاس ده او روژه دخطاء نهٔ پر قیا سیږی چـه پـه خـطـاء دی هـم نسـی ما ته ماده ١٤ مـاثبـت علی خلاف القیاس فغیره لایقاس علیه معین القضاة والمفتین ٥ وکـذا فـی شرح المجلة اتاسی یـعـنـی هر هغه شئی چه خلاف القیاس ثابت سی پر هغه بیابل شئی نه قیاسیږی

﴿ دریمه وجهه داده ﴾

چـه تریاق په حصه سره پر مزارعة نسیٰ ورقیاس کیدلی ځکه که دغه فرض کړو چـه تـریـاق پـه حـصـه سره په معنی دقفیز الطحّان دی من وجـه لـکـه مـزارعة بیـاهـم جـواز نـهٔ لری ځکه یو خو مزراعة په خپله خـلاف الـقیاس ثابت ده بل شئی نهٔ ورباندی قیاسیږی لـکه مخته چه ذکـر سوو او بل قیاس دهر سړی او دهـر عـالـم کا رنده بلکه مجتهد غواړی بیـا به دهغه مجتهد قول دمقلد لپاره حجت وی یعنی دهر عالم رائـی او فکر خوحجت او دلیل نده اواصولین وای چه اجتهاد مطلق پر ځلور سـوه سـنه یا پر پنځه سوه سنه باندی ختم سویده تـرویح الجنان ٥٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـلكنهويؒ اودريم بالفرض که داسی کس هم پيداسی او فرضاً قياس په هـم صحيح کړی بيـا هـم دغـه قيـاس پـه عـرف او استـحسان سره نهٔ متروك کيږی ځـکـه فـقهـاء رحـمـه الله عليه چه کومه قائده وائی چه قيـاس او استـحسـان چـه سـره متـعارض سی عمل په استحسان کول کيږی قيـاس متروك کيږی هـغـه پـه استـحسـان او عـرف عام باندی متروك کيږی لکه په مزارعة کښی نهٔ په عرف خاص باندي او عرف چه عاميږی هـغه په رواج او اصطلاح ديوه ولايت يا ديوی صوبی يا ديوه ملك سره نهٔ عا ميږی لـکه عرف داهل بخاریٔ پر جواز دبيع وفاء بـانـدی بـلکه عرف چه عاميږی هـغـه په اصطلاح ديو ځومـلکو سره عاميږی لـکـه مـزارعة واستـصناع مثلاً نوترياق په حصه سره په أجرة کښی ورکـول دا په اصطلاح ديوه هلمنديا ديوه افغانستان سره عام نهٔ بلل کيږی چـه قيـاس پـه متـروك سی داخبره بايد په نظر کښی ونيوله سـی چـه دغـه اثبـات دعـدم جواز هـم بناء پر فرض باندی ده يعنی چه مونږئـی داسـی فرض کو لکه مزارعة لاهـم نهٔ صحيح کيږی او بناء پر تـحـقيق او حقيقت باندی خو بلکل ځوك پـر جواز باندی تلفظ نسی کـولـی حاصل دبحث دادی چه په يوه طريقه سره ترياق په حصه سره په أجرة کښی ورکول صحت نهٔ لری والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿المقصد الثامن فی اجارة المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم﴾

اتـم مقصد په اجاره مخدراتو کبنې ده پـه پیمانه او وزن معلوم سره په بعض ځایو کبنې داسې رواج وی چه أجیرته معلوم وزن ور کوی یعنی مـزدور تـه ووائـی چه ددغو تریاقو په وهلو باندی نیم من یا چهاریك یا من مثلاً در کوم دا ایجاره هم ناجائزه ده که څه هم پدی ایجاره کبنې أجرة معلوم ده دغه عدم جوازئی له دو وجهو ده۔

﴿ او له وجهه داده ﴾

چـه داهـم پـه مـعنـی دقـفیـز الـطـحّان ده ځکه پدی صورة کبنې هم مستأجر عاجز ده په وخت دعقد کبنې له تسلیم دأجری۔

﴿ دویمه وجهه داده ﴾

چـه داسـی صـورة شرکت فاسد ده بلکه باطیل ده **قـال المرغینانی رحـمـه الله علیه الشرکت فی الخارج بعد حصوله لانه ینعقد شـرکـت فـی الانتهـاء فما یقطع هذه الشرکة کان مفسد للعقد**

هدایه آخرین ۴۰۹، ج۔۴، المرغینانی رحمه الله علیه وائی چه شراکت په خارجی شئی کبنې یعنی په هغه شئی کبنې چه په کسب او عمل سره له ځکمی خارجیږی لکه حاصل دبز گری او یا شودی ده تریاقو ورسته لـه حـصـول دهـغـه خـارجی شئی ځخه وی ځکه ددغو شیانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرکت په آخیر کښې یعني ورسته له حصوله منعقد کیږي نو هر هغه

شئ چه دغه شرکت قطع کوي هغه مفسد عقد لره ده ددې مذکور

عبارة په تفصیل کښې صاحب الکفایة داسې لیکلي دي یعني **ینبغي**

ان لایشترط فیه مقدار معین لاحدهما اذیجوز ان لایخرج

من الارض الا ذلك القدر فلم تبق شرکت علی ذلك التقدیر

ومن شرطها بقا الشرکت فتح القدیر ۳۸۷، ج-۸ ، یعني دا مناسب ده

چه یو شریك ته له شریکانو څخه مقدار معین نکړي شرط ځکه دا

جائز ده چه ځمکه دي حاصل نه وکړي ماسوي له هغه مقدار معین

څخه نوپردي تقدیر خوشراکت نه سو پا ته ځکه خو ټول دیوه سوو او

بقاء دشراکت پکښې شرط ده **وان یکون الخارج شائعاً بینهما**

تحقیقاً لمعنی الشرکت فان شرطا لاحدهما قفزاناً مسماة فهی

باطیلة لان به تنقطع الشرکت لان الارض عساها لاتخرج

الاهذا القدر وصارکاشتراط دراهم معدودة لاحدهما في

المضاربة الهدایه ۴۱۰، ج-۴ ، **والشرکت فی الخارج عند حصوله**

فتفسدان شرط لاحدهما قفزان معینة او ما یخرج من موضع

معین لا نه وقت لایخرج الاذلك مجموع الانهر ۴۹۸، ج-۸، ایضاً ۹۰۰،

ج-۲ ، فتاوی رحمیه ۳۱۰، ج-۹، ددې ټولو عبارتو حاصل یو ده وترجمې ته

ضرورة نهٔ لري یعني تریاق په وزن معلوم سره وهل که ایجاره سې هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحت نهٔ لری ځکه یوخو په معنی دقفیز الطحان ده اوبله هغه مختنی وجه هم په کښنی سته چه أجرة به مال متقووی او که شراکت سی هم صحت نهٔ لری ځکه په هغه شیانو کښنی چه له ځمکی خارجیږی شراکت په اخیره ورځ تامیږی او که وزن معلوم په او له ورځ ورمعلوم کړی نوکیدلی سی چه ځمکه دی دغو نه مقدار وکړی لکه څنګه چه ودغه ملګری ته ورمعلوم کړیده نوشراکت قطع سواودشراکت قطع کول باطیل ده نوهرهغه شئی چه شراکت قطع کوی هغه باطیل ده چه هغه وزن معلوم ده خو په حقیقت کښنی دتریاقو وهل ایجاره ده شرکت نده۔

﴿زمونږ په منطقه کښنی﴾

دغنمو او داوربشو ریبل هم په دغه مذکوره طریقه سره وی یعنی پر ولاړ فصل باندی مالك او مزدور دا فیصله سره وکړی چه دغه کشت په پنځه یالس ګونی مثلاً درکوم او مزدور قناعت پر وکړی نو کم وخت چی لو وکړی بیا هغه معلوم ګونی ورکوی او دغه طریقه وسلسله هم ناجائزه ده۔ ځکه داهم په معنی دقفیز الطحّان ده او پر مزارعة نسی ورقیاس کیدلی په هغه دلائلو کم چه مخته ذکر سؤو حاصل دهغو داده چه مزارعة من وجه ایجاره ده او من وجه مضاربة وشراکت ده او لو ایجاره ده فقط نو لَو من کل وجوه په معنی دقفیز

(c) ketabton.com: The Digital Library

الطحّان ده او مزارعة من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده بیان یه مخته
په تفصیل سره ذکر سو حیله ددی غنمو په لَوُ کښی داده چه مالك
ورته ووائی پنځه گونی یالس گونی مثلاً ددغو غنمو پر لو باندی
درکوم او دا نکړی پکښی شرط چه ددغه لو له غنموئی درکوم بلکه
له هر وغنمو که می درکړو او مزدور به هم دغه شرط نه پر ږدی چه
خاص بی له دغو غنمو راکوی نوبیاه که ئی له دغو غنمو ورکړی
لاهم پروانلری او که ئی له نورو ور کړی خوفبیها والنعمة خولکن
زموئږ په علاقه کښی عرف پر دی باندی ده له هغو غنمو یه ورکوی
کم چه ورلو کړی کیځه هم اول ورځ نکړی سره شرط نو دا دفقه
قاعده ده **المعروف كالمشروط** یعنی کم شئی چه په عرف کښی
معروف سی هغه داسی ده لکه مشروط په شرط باندی نو تر ټولو ښه
خبره داده چه په نقدرو پو یه ورکړی بیا په هغه ریو باندی په اخیره
ورځ غنم ځینی اخلی او که نقدی ځنی اخلی خپله خو ښه یه ده په
قفیز الطحّان کښی فقهائو دغه حیله ذکر کړیده **والحیلة فی ذلك**
لمن اراد الجواز ان یشترط صاحب الحنطة قفیزاً من الدقیق
الجید ولم یقل من هذه الحنطة او یشترط ربع هذا الحنطة
من الدقیق الجید لان الدقیق اذا لم یکن مضافاً الی حنطة
بعینها یجب فی الذمة والأجر کما یجوز ان یکون مشار الیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يجوز انيكون ديناً فى الذمة ثم اذا جاز يجوز ان يعطيه ربع دقيق هذه الحنطة ان شاء كذافي المحيط علمگری ٤٤٤، ج-٤-

دهغه چاء لپاره چه اراده دجواز لری حيله ئی داده چه دغنمو مالك داشرط كړی چه يوقفيز ښه وړه دركوم ددغو غنمو پر ژرنده كولو باندی او دانه ووائی چه له دغو غنمو او يا داشرط كړی چه ددغو غنمو دڅلورمی حصی په مقدار ښه وړه دركوم څكه وړه چه ومعلومو غنموته مضاف نۀ كړی هغه په ذمه كښی واجبيږی او مزدوری لكه څنگه چه دا جائز ده چه مشار اليه سی دغه رنگه دا جائز ده چه دين او قرض سی په ذمه كښی نوهر كله چه داجائز سوه نوداهم جائز ده چه ددغو موجود غنمو څلورمه حصه وړه ور كړی كه ئی خوښه وه والله اعلم بالصواب-

﴿المقصد التاسع فى اكل التنباك وشرب الدخان﴾

نهم مقصد په بيان دنسوارو اودسگريټو اود چلم كښی ده پدی كښی دری خبری دی اول تنباكو څه شئی ده يعنی حقيقت او ماهيت ئی څه ده دويم تاريخ داشاعت د تنباكو اودريم بيان دحلت اودحرمت دتنباكو ددی مقصد ترجمه به په داسی طرز وكړو چه دمجموع عباراتو حاصل به پريوه ځائی وايونو به دغه بحث يو څه كوتاه سی حكيم محمد مومن په تحفة المؤمنين كښی په حقيقت داسی بيان

(c) ketabton.com: The Digital Library

كريده۔

﴿ ان التنباكو قسم من اقسام ماهيز هرج ﴾

جبلـى الذى يسمى ب قُلُومس لانه مشابه فِى الماهية بالقسم الثـالـث من قلومس وفى السمية تشبه ماهيز هرج فانه عرفوا الـقسم الثـالـث أن ورقـه كـورق الـكـرنب لكن اطول منه مع رطـوبة قـليـلة متشتة وبـذره أحمر مائل الى السواد والمؤيد الثـانـى ان الـحـكيـم بـقـراط قرر فى زمانه لدفع الوباء نباتا يـحـرق فـى خـندق بأطراف البلدة ليكون دخانه باعثاً لعدم وصـول الـوبـاء الـى البلدة وكان ذلك النبات قسما من اقسام الـقـلـومس وهذا الأثر موجود فى تنباكو انتهى ملخصا وقال الـلـقـانـى لا اعـلـم احـداً تكلم على خصوص هذا الدخان من الـطبـاء والـحـكماء الذين يعتمد على قولهم الا أن ما اخبر به الثـقـات والمعتبرون أنه يحدث شرب هذالدخان فى ابتداء ه بـعضاً من المنافع فى البدن حتى يد اوم عليه فحينئذٍ يحدث الـغشـاوـة فـى الـبـصـر والثقل فـى الاعضـاء والامسـاك فـى الهـاضـمـه وعـلـى هـذا الاريـب لأحـد مـن العقلاء فى تحـريمه مـطـلـقـاً انتهى مـلـخـصـاً وفـى مخزن الادوية ايضاً بعد ذكر اقسـامـه وانـواع الانـتـفـاع بـه أنـه حـار يابس معطش مجفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

مضر للقلب والدماغ مورث للسدود والخفقان وتكدرالحواس
مغلظ للدم ودخانه مصلح فساد الهواء الوبائی منق
للرطوبات الدماغية انتهی وفيه ايضاً فی حرف القاف
قُلُومُس بضم القاف واللام وسكون الواو وضم الميم فی
آخره سين مهملة لفظ يونانی بمعنی اذان الدب نبات منقسم
علی خمسة اقسام منها مَاهِيزَ هَرج بفتح الميم والألف
وكسرالهاء وفتح الراء المهلة بعد الزاء المعجمة معرب ماهی
زهره فارسی بمعنی سمّ السّمك لكونه قاتلاله انتهی معربا
ملتقطاً نقله ترويح الجنان شرح ٩ حاصل ئی داده چه تنباکو داسی شئی ده لکه
ماهيز هرج په شکل او په نفع وضرر کښی ماهيز هرج يو قسم وابنه
ده په عربی کښی سمّ سمك ورته وائی يعنی زهر دماهی وجهه
دتسمئی يه هم داده چه دماهيز هرج پاڼی چه وتکه وی او په او بو
کښی واچوی نوکم ماهيان چه وی په او بو کښی هغه نشه کوی
بالاخيرهٔ يه مړه کوی او دماهيز هرج نفع او ضرر مخته ذکر سو په
تنباکو کښی هم دغه اثر موجود ده او په تاريخ داشاعت کښی
ابراهيم القانی المالکی تلميذ عمر بن نجيم الحنفی صاحب
النهر الفائق شرح کنز الدقائق په عمدة المدير شرح جوهرة
التوحيد کښی ويلی دی -

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ قد حدث فی اوائل القرن الحادی عشر ﴾

وقبيلة بمدة قليلة شرب دخان شئی يعبر عنه الناس بعبارات مختلفة فبعضهم يقوله التنباك ومنهم من يعبر بالنتن بالتائين الفوقانتين وبعضهم يتفوه بطابغی وشرمة بطيغا وقال العلامة الزاهد محمد بن أحمد بن عبدالرحمن انه ظهر فی بلا دنا شئی مسمی بتنبكه فی السنة الخامسة بعدالالف وهی أوراق شجرة مسماة بطبقا وقد ابتلی الله المسلمين بتد خينه وشرب الدخان منه انتهی حاصل ما قال اللقانی وفی كتاب الأشربة من الدرالمختار شرح تنوير الابصار قال شيخنا النجم الغزی والنتن الذی حدث وكان حدوثه بدمشق فی سنة خمسة عشر بعد الألف يدعی شاربه انه لايسكر وان سلم فانه مفتروهو حرام الحديث اخرجه احمد فی مسنده عن أم مسلمة قالت نهی رسول الله صلی الله عليه وسلم عن كل مسكرو مفتر قال وليس من الكبائر تناوله المرة والمرتين ومع نهی ولی الأمر عنه حرم قطعاً علی أن استعماله ربما أضر بالبدن نعم الاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر انتهی بحروفه وفی رسالة الشيخ محمد عبدالباقی الرومی المكی الحنفی المسماة بالحسام القاصم قدابدع

(c) ketabton.com: The Digital Library

النصارى من أهل القرن الحادى عشر منتناً كريهة الريح والمنظر ونوعوا هيئات شربه كما سول لهم الشيطان وأملى لهم وشيعوه فى بلدان الاسلام حتى أهل الحرمين فأول من جلبه الى البر الرومى النصارى وأول من حدثه بأرض المغرب اليهود وأول من أخرجه ببلاد السودان المجوس ثم شاع ببلاد الاسلام وعمت به الفتن المتنوعة وترتبت عليه الأضرار الدينية والعقلية والبدنية والمالية والعرضية انتهى كلامه وقيل ان بدوشيوعه فى ايران كان فى عهد الشاه عباس الثانى وفى الهند فى آخر عهد السلطان أكبر وا وائل عهد جهانگير يعنى په يولسم صدى كښى يه اشاعت سويده په جهان كښى او په اباحة وحرمت وكراهيت كښى مختلف اقوال دى هغه علماء چه حرام او مكروه يه بولى دهغوله جملى څخه

﴿ حسن بن عمار بن على ابوالاخلاص المصرى الحنفى الشرنبلانى مؤلف نور الايضاح ﴾

ده هغه واى فانه سألنى بعض العظماء عن شرب الدخان الذى حدث فى هذا الزمان فقلت أن الذى يستعمل شرباً ويصل الى الجوف اما غذاء او دواء الغذائية فيه منتفية والدواء ان ظن به فلايدام عليه لانعكاسه الضد وهو لايجوز وان لم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يكن غذاءً ولا دواءً فهو نوع من العبث وأنه لايجوز وهذا مع قطع النظر عن الأمور الخارجية كاتلاف المال بشراء ه بمالا يرضاه اهل الصلاح والرشد وغيره كأذيته بنتن فمه كل من قابله وقد منع اكل الثوم والبصل من حضور المساجد بنص الحديث واحراق من يمر على غفلة بنارشاربه شيطان بيده شعلة نار خصوصاً عندالغروب والفجر و جمعهم متقابلون بهذه النصيحة وقلت ويمنع من بيع الدخان وشربه- وشاربه فى الصوم لاشك يفطر- ويلزمه التكفير لوظن نافعا- كذارافعا شهوات بطن فقرروا- وقد يشتمله قوله عزوجل ويحرم عليهم الخبائث انتهى- وقال ابن العماد الحنفى الدمشقى فى هدية يكره الاقتداء فى الصلوة بمن هو معروف بأكل الرباء او شئى من المحرمات او باصرار على شئى من البدع المكروهة كالدخان المبتدع فى هذا الزمن انتهى-

سئل عن الشرب العلامة الفاضل القاضى محمد بن أحمد بن عبدالرحمن فقال انه لمن غش الشيطان وتزينيه للناس الذين يلعب بهم وتلبيسه عليه لانهم يظنون فيه الدواء الأمراض مع أنه يتولد فى أجوافهم وبطونهم من تكاثف

(c) ketabton.com: The Digital Library

الدخان ودرن وعكر ويورث الأمراض فى آخر الأمر بدليل قول جالينوس الحكيم حيث قال اجتنبوا من الثلاثة الغبار والرائحة الكريهة المنتنة والدخان وان تكرار الدخان يسود الشئى المقابل به فيتولد منه الحرارة ثم يوجب مرض الباطن انتهى ملخصاً وفى الوسيلة الأحمد يه شرح الطريقة المحمدية للشيخ رجب بن أحمد الحنفى فى آخر المبحث الثالث من مباحث الاسراف عندقول المصنف ومن الاسراف ماصرف الى المعاصى والمناهى الخ ومن الاسراف الذى صرف الى المعاصى والمناهى شراء الدخان وشربه الذى ظهر فى هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان وابتلى به كافة الأنام من الخواص والعوام فانهم يشترون بثمن غالٍ فيدخل فى الاسراف المحرم مع نتن رائحة وأذيته للذين يتبعون النبى عليه السلام وقدجاء فى الحديث

(كل مؤذٍ فى النار)

اى كل من آذى الناس فى الدنيا يعذبه الله بنار الاخرة انتهى ولذا قال رسول الله ﷺ من أكل من هذه الشجرة المنتنة فلا يقربن مسجد نالأن الملائكة تتأذى مما تتأذى منه الانس واسم الاشارة الواقعة فيه اشارة الى جنس ماله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رائحة كريهة وقد ثبت فى صحيح مسلم أن النبى صلى الله عليه وسلم كان اذا
وجد من رجل ريح البصل والثوم أمر به فأخرج الى البقيع
ولهذا قال الفقهاء كل من وجد وفيه رائحة كريهة يستأذى به
الانسان يلزم اخراجه ولو بجرمن يده أو رجله دون لحيته
وشعر رأسه فعلى هذا يلزم اخراج كثير من الأئمة
والمؤذنين من المسجد والجامع فى هذا الزمان لوجود
الرائحة الكريهة فيهم بسبب مداو متهم على استعمال الدخان
الكريه الرائحة بل انهم اذا استعملوه عند دخول المسجد
والجامع يكون الكراهة فى حقهم أشد وقال جالينوس
اجتنبوا ثلاثة عليكم بأربعة ولا حاجة لكم الى الطب
اجتنبوا الدخان والغبار والنتن وعليكم بالدسم والحلو
والطيب والحمام وقال ابن سينالو لا الدخان والقتام أى
الغبار لعاش ابن آدم ألف عام وقد كتب بعض المالكية فى
الديار الحجازية جواباً عن سؤال يتعلق بالدخان وهو أن
استعمال الدخان حرام كأصله لأن أصله الخشب والنار
لكونه أجزاء من الخشب ممزوجة بأجزاء النار فهو من حيث
أجزاء النارية التى فيه يحرم استعماله لقوله تعالىٰ ان الذى
يأكُلُونَ اموال اليتامى ظُلماً انما يأكُلون فى بطونهم ناراً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدل النص على حرمة النار فيحرم الدخان الحاصل منها
وأيضاً أنه تعالىٰ جعل الدخان مما يعذب حيث قال فارتقب
يوم تأتي السماء بدخانٍ مبين يغش الناس هذا عذاب أليم.
والمراد بالدخان في هذه الآية حقيقة الدخان على قول
وعلى هذا لقول يكون النظم الكريم صريحاً في كون الدخان
عذاباً أليماً وما به التعذيب يحرم استعماله فان الفقهاء
قداتفقوا على وجوب الفرار من محل العذاب كبطن محسر
فانه من التحسير على لفظ اسم الفاعل وانٍ أهلك الله فيه
اصحاب الفيل فاذا وجب الفرار من محل العذاب فوجو به
مما به العذاب أولى وأحرى ثم ان المستعملين له تراهم
يخرجو نه من أنو فهم وحلوقهم وفيه تشبيه باهل النار
وبالذين يهلكون في اخرالزمان من الاشرار كما جاء في
الحديث أن يكون في آخر الزمان دخان يملأ الأرض يقيم
على الناس اربعين صباحاً أما المؤمن فيصير منه كهئية
الزكام واماالكافر فيخرج من منخريه وأذنيه وعينيه حتى
يكون رأس أحدهم كالرأس الخيذ. أي المشوى فلا ينبغي
للمؤمن أن يتشبه باهل العذاب ولا أن يستعمل ماهو من نوع
العذاب وماهو من ملابسات اهل العذاب وقد ذكر في نصاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاحتساب وغيره من الرسائل التختم بالحديد والصفر والرصاص حرام على النساء والرجال جميعاً لما جاء في الحديث أنه من حلية اهل النار انتهى كلامه وفي موضع آخر من الوسيلة أما الدخان الذي ظهر في هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان ابتلي به كافة الأنام من الخواص والعوام فقد فصّلناه في المبحث الثالث من الاسراف مما لا مزيد عليه انتهى.

وفي مجالس الابرار في المجلس الثلاثين بعد بحث الطويل والحق الذي عليه التعويل أن الفعل الاختياري الصادر عن المكلف ان لم يترتب عليه فائدة دينية أو دنيوية فهو دائر بين العبث واللعب واللهو ولم يفرق بين هذه الثلاثة في كتب اللغة ولابد من الفرق لعطف بعضها على بعض في القرآن وهو على ماذكره بعض الفحول وكان حقيقا بالقبول أن العبث الذي ليس فيه لذة ولا فائدة وأما الذي فيه لذة بلا فائدة فهو لعب ومثله اللهو الا أن فيه زيادة حظ النفس بحيث يشغل به عمايهمه والكل حرام لأنها لم تذكر في القرآن الا على طريق الذم فلما علم حرمة اللعب واللهو والعبث حرم استعمال ذلك الدخان لدخوله اما في اللعب أو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهو أو العبث بل هو بالعبث أنسب لخلوه عن اللذة التى
فى اللهو واللعب اللهم الا أن يستلذه نفوس بعض المسلمين
له بتسويل شيطانى فحينئذٍ يخل فى اللعب أو اللهو لكن
لايكون فيه شئى من الفائدة أصلا لامن الفائدة الدينية وهو
الظاهر ولامن الفائدة الدنيوية لأنه لا يصلح شئى من الغذاء
أو الدواء أصلا بل هو مضر لاطباق الأطباء على أن مطلق
الدخان مضر وذكر فى القانون أن جميع أصناف الدخان
مجفف بجوهره الأرضى وفيه نارية يسيرة قال بعض
الفضلاء فاذا كان مجففا للرطوبات البدنية فيؤدى الى
حصول أمراض كثيرة فلا يجوز استعماله لوجوب صيانة
النفس عن الضرر وقد ذكر فى نصاب الاحتساب أن
استعمال المضر حرام وقال الأسعد الرومى فى آخير البحث
ثم ان لنا فى معرفة حرمة الاشياء واباحتها وجهاً حسناً
يرجع الى الاصول وهو أن الحق فى الاشياء قبل البعثة أن
يكون فيها حكم وبعد البعثة اختلف العلماء فيه على ثلاثة
اقوال الأول أنها متصفة بالحرمة الامادل دليل الشرع على
اباحته والثانى أنها متصفة بالا باحة الامادل دليل الشرع
على حرمته والثالث وهو الصحيح أن يكون فيه تفصيل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهـو أن الـمـضـار متـصـفة بـالـحـرمة بـمعغى ان الاصل فيها الـحـرمة وان المنافع متصفة با الاباحة لقوله تعالىٰ هو الذى خـلـق لـكـم مـا فـى الارض جـمـيـعـاً. فـانـه ذكره فى معرض الامتـنـان ولا يكون الامتنان الا بالنافع المباح فكأنه قال هو الـذى خـلـق لأجـل نـفـعـكـم جـميع ما فى الارض من المنافع لتـنـفـعـوا بها وعلى هذالقول الثالث الصحيح يخرج حكم هذا الدخان ايضاً فانه لوكان نافعاً لكان الاصل فيه الاباحة لكن قـد ثبـت بأخبار الحذاق من الاطباء أنه مضر ولو فى الاجل فيكون الاصل فيه الحرمة بل لو وقع الشك فيه لغلب جانب الـحـرمة كـما هو القاعدة الشرعية فانه عليه الصلوة والسلام قـال الـحـلال بيـن والـحـرام بين وبينهما متشبهات لايعلمهن كثير من الناس فمن اتقى الشبهات فقدأستبرء لدينه وعرضه ومـن وقـع فـى الشبهات وقع فى الحرام كالراعى يرعى حول الـحـمـى يـوشك ان يـقـع فـيـه واختـلـف الـعلماء فى حكم هذه الشبهـات فـذهـب بـعـضهـم الى حرمتها لأنه ﷺ قد أخبر فى هـذا الـحديث بأن من ترك ما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف أمـره يـكـون ديـنـه سالماً مما يفسده أوينقصه ونفسه ناجياً مـمـا يعيبه ويلام عليه ومن لم يتركه بل فعل يقع فى الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهذا الدخان مما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف حقيقة أمره فمن تركه ولم يتعمله يكون دينه سالماً من الفساد أو النقصان ناجياً من العيب واللوم بين الأنام ومن لم يتركه بل استعمله يقع فى الحرام وذهب بعضهم الى كراهتها لما جاء فى حديث آخر أنه عليه السلام قال ألأمور ثلاثة أمرتبين لك رشده فاتبعه وأمر تبين لك عيبه فاجتنبه وأمر اختلف فيه.

فدع مايريبك الى مالا يريبك ولا شك أن أمر الدخان مما أراب وأوقع فى الاضطرار وأقل مراتبه الكراهة وصح على ما ذكره الهلالى فى مختصر الاحياء انه عليه السلام كان يكره الطعام المسخن ويقول ان الله لم يطعمنا ناراً. فهذا الدخان أولى بالكراهة لا نه مختلط باجزاء نارية كما مر فلو لم يكن فى استعماله الاتسويد الثياب والابدان وكراهة الرائحة لكفى زاجر اللعاقل عن استعماله بل لو لم يكن فى استعماله الا احياء السنة الكفّار الذين اخرجوه واظهروه فى بلاد الاسلام توصلا الى اضرار أهل الاسلام لكان باعثاً للعاقل على اجتنابه ومانعاً عن ارتكابه انتهى كلامه.

وفى التبيان سل العلامة محمد جان السندى الحنفى بن

(c) ketabton.com: The Digital Library

العلامة عبداللطيف بن المخدوم عثمان عن شرب الدخان
فأجاب مع افتاء أبيه وجده انه مكروه كراهة التحريم بل
حرام والاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر وشاربه فاسق
مبدع يغير ويسقط عنه العدالة لقواعد المذهب ورواياته
وكتب أصاب فى الجواب أوفى ما أجاب اولا ارتياب فى ما
أجاب فى التحرير نحوسبع وسبعين من فضلاء ذلك الوقت
ولا أعرف الى الآن وهو سنة ثمان وتسعين بعد الألف
والمائة أن يتفوه بباحة شرب الدخان أويشر به من
الفضلاء والصلحاء والأعيان بيد أن يشربه السوقية والفسقة
والملامتيه انتهى ملخصاً دغه رنگه پر كراهيت او حرمت باندى
ډيرو شيخانو قول كړى ده چه دهغوله عبا راتو څخه يو مستقل كتاب
جوړيږى نو لهذا مونږ دهغو په نومونو باندى اكتفاء كؤو شيخ ۱ـ وجيه
الدين الحنفى رحمه الله عليه وتلميذه سيد ۲ـ صبغت الله
البدوجى رحمه الله عليه وشيخ ۳ـ عبدالغنى الصديقى
الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ٤ـ حسن الحسينى رحمه الله
عليه وشيخ ٥ـ عبداللطيف الهندى رحمه الله عليه وشيخ ٦ـ
يار محمد الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ۷ـ حبيب الله رحمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله عليه و شيخ ٨ـ مفتي مكة مكرمة محمد عبدالعظيم
الحنفي رحمه الله عليه وشيخ ٩ـ عمر بن عبدالرحيم
البصرى الشافعي رحمه الله عليه وشيخ ١٠ـ أحمد بن عثمان
الصديقي رحمه الله عليه وشيخ ١١ـ محمد على بن علان
الشافعي رحمه الله عليه ومفتي ١٢ـ محمد بن سعد الدين
رحمه الله عليه وشيخ ١٣ـ محمد بن على الحنفي رحمه الله
عليه قاضي المدينة المنورة ومفتي ١٤ـ زبيد ابراهيم بن
جمعان رحمه الله عليه وشيخ ١٥ـ ابو بكر الأهدل رحمه الله
عليه الشافعي وشيخ ١٦ـ محمد بن الصديق الخاص الحنفي
رحمه الله عليه والشيخ ١٧ـ سالم السنهوري المالكي رحمه الله
عليه وشيخ ١٨ـ البرهان اللقاني رحمه الله عليه وشيخ ١٩ـ
خالد بن أحمد المغربي الجعفري المالكي رحمه الله عليه
وقاضي ٢٠ـ محمد بن عبدالرحمن المالكي رحمه الله عليه
وشيخ ٢١ـ ابى الغيث القشاش المالكي رحمه الله عليه والشيخ
٢٢ـ صالح البلقيني الشافعي رحمه الله عليه وشيخ ٢٣ـ محمد
بن محمد المالكي رحمه الله عليه ومفتي ٢٤ـ مصطفى الكردى

(c) ketabton.com: The Digital Library

العمادی رحمه الله علیه وشیخ ۲۵ عبدالرحمن رحمه الله علیه وشیخ ۲۶ عمر آفندی رحمه الله علیه وامام ۲۷ مکة عیسی بن عمر رحمه الله علیه والقاضی ۲۸ محمد بن أحمد بن عبدالرحمن المالکی رحمه الله علیه وشیخ ۲۹ محمد عبدالباقی الرومی الحنفی رحمه الله علیه ونجم الدین ۳۰ بن بدر الدین رحمه الله علیه وشیخ ۳۱ عامر الشافعی رحمه الله علیه وشیخ ۳۲ منصور بن یونس رحمه الله علیه وشیخ ۳۳ سلیمان بن یحی رحمه الله علیه وشیخ ۳۴ عبدالخالق رحمه الله علیه وغیرهم من العلماء الهندوالسند والعرب وغیرها دغو علماء کرامو مختلف دلائل پر حرمت او کراهیت باندی ذکر کړیدی حاصل ئی داده۔

﴿ل بعض وائی﴾

چه سګریټ وچلم و نسوار حرام دی ځکه چه نهٔ غذاء ده او نهٔ دواء نوهر هغه شئی چه نهٔ غذاء وی او نهٔ دواء دهغه خوراك و څیښناك عبث ده او عبث حرام ده۔

اوبل چه نهٔ غذاء ده او نهٔ دواء حرام ده ځکه حرمة دشئی کله له جهة دفساد دغذاء وی لکه مچ او خاوره او کله له جهة دخبث طبعی وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چنګبنه او شمشتی او کیله له جهة دنجاست څخه وی لکه شراب وغیره او کله له جهة داحترام څخه وی لکه انسان اودغه مذکور شیان حرام دی له جهة دفساد دغذاء اودعبث پر حرمت باندی دغه قول دالله (جلّ جلاله) وای- **أفحسبتم أنما خلقناكم عبثاً**- يعنی ایاتاسو ګمان کوی چه مونږ تاسو د عبثیاتو لپاره پیدا کړی یاست اودا قول درسول الله ﷺ وای- **كل شئي من لهو الدنيا باطيل الاثلاثة انتصالك بقوسك وتأديبك فرسك وملاعبتك أهلك فانهن من الحق- وفی رواية كل لعب المؤمن حرام** رواه الحاكم وقال صحيح الاسناد-

﴿۲- او بعض علماء وائی﴾

چه دغه مذکورشیان حرام دی دمضرت په وجه ځکه هر مضر حرام وی لکه څنګه چه صاحب محیط السرخسی دخټی پر خوراك پر حرمت حکم کړیده دضرر په وجه باندی اودغه مذکور شیان مضر دی په اتفاق داطباء باندی او-

﴿۳- او بعض علماء وائی﴾

چه دغه مذکور شیان مفتر او مخدر دی عقل لره او هر هغه شئی چه مفتروی هغه حرام ده په نقل سره چه هغه قول دأم سلمة رضی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنها ده نهی رسول الله عن کل مسکرو مفتر أخرجه أحمد فی مسنده وابـو داود فی سننه والمراد بـالمفتر کل شئی یورث الفتور والخدر فی الاطـراف کـمـا یـحـصـل فـی بـعـض انـواع القنب وهو دون الاسکار وقریب منه فی الانتشار وهما سوا سیان فی کونهما موجبین للحرمة

﴿ ٤ـ او بعض علماء وائی ﴾

چـه حرمت یه په وجه دمشابهت ده له کفارو سره او له اهل النارُ سره ځـکه له حذیفةرضی الله عنه څخه په حدیث مرفوع کښې روایت ده چه دقیامت له علامو څخه یو علامه وتل ددوګ دی یعنی دزمکی مخ به دوګ ونیسی څلویښت ورځی اوشپې به ولاړوی دهر کافر په پوزه اوغوږو اودبـره بـانـدی به ننوزی اودا ایات مبارك ئی وواېو یوم تأتی السماء بدخان مبین یغشی الناس هذا عذاب ألیم اودغه رنګه اهـل النار چه اور ته داخل سی په خولو او پوزو باندی بی دوګ ننوزی دبـدن تـر مـنـفـذوبه یه وزی نوسګریټیان او چلمیان هم دغسی دی چه تـرحـلـقو او پو زویه دوګ وزی نو تشبیه یه له کفارو سره که حرامه نهٔ وه مکروه خو یقیناً ده لکه څنګه چه رسول الله ﷺ داوسپنی اوسروپ له ګوتمی څخه منع کړی ده وای چه دا داهل النار ګینه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ او بعض علماء وای

چه مذکورشیان مکروه دی دبدبوی په وجه باندی قیاس ئی پر پیاز او وږه باندی کړیده رسول الله ﷺ ویلی دی که چاء پیاز او وږه وخوړلو هغه دزمونږ ومسجد ته نهٔ راځی ځکه هر هغه شئی چه انسان ته ضرر رسوی او انسان ځنی تنګی ږی له هغه شئی ځخه ملائکه هم تنګی ږی نو دغه مذکورشیان مکروه دی دبدبوی په وجه باندی چه انسانانو او ملائکهٔ ته ضرر رسوی

٦ـ او بعض علماء وائی

چه مذکورشیان حرام دی دخباثت په وجه باندی ځکه اَللّٰه (جلّ جلاله) وایٔ یحل لهم الطیبات ویحرم علیهم الخبائث او خبیث هغه شی ته وای چه طبیعت سلیمه نفرت ځینی کوی او له دغو مذکورشیانو ځخه طبیعت سلیمه نفرت کوی نو په خبائث کښی داخل دی او خبیث حرام ده لکه څنګه چه ذکر سو

۷ـ او بعض علماء وای

چه مذکورشیان حرام دی لدی وجه چه فاسقان پریو ځائی کیږی لکه پر نورو حرامو شیانو باندی او پر هر هغه شئی باندی چه فاسقان رایو ځائی کیږی هغه ممنوع ده په شریعت کښی ځکه دغه شئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بالآخره سبب اوذریعه دنور وفسادو گرزئی

﴿۸ـ او بعض علماء وای﴾

چه مذکورشیان حرام دی لدی وجه چه دایو عامه بلا ده او شامله فتنه ده ټول جهان په اخته ده ددی عام فتنی په وجه باید پر حرمت حکم وسی لکه څنګه چه په شرح تمر تاشي وغیره کښی ذکر دی چه له شمس الائمة الکردری څخه سوال وسود بنگو دحرمت او دحلت په حقله ده په جواب کښی ورته وویل **مانقل عن ابی حنیفة رحمه الله علیه وأصحابه شئی فی حله وحرمته لکن لماعمت بلیته وشملت الأماکن فتنته أختار ائمة ماوراء النهر بأسرهم تحریمه وأفتوا بتأدیب باعته وزجر آکلته**

﴿۹ـ او بعض علماء وائی﴾

چه مذکور شیان حرام دی لدی وجه چه عقل فاسده وی او انسان دخدای (جلّ جلاله) له ذکره او له لمانځه څخه باسی او هر هغه شئی چه دغه زنګه وی هغه حرام ده نودی حرام دی

﴿۱۰ـ او بعض علماء وائی﴾

چه سگریټ او چلم حرام دی لدی وجه چه دوگ الة دعذاب ده اَللّٰه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلاله) په خپل کتاب کښې په ځایود عذاب کښې ذکر کړېدې يوم تأتي السماء بدخان مبين الاية وقال تعالیٰ وظل من يحموم لا بارد ولا كريم وقال تعالیٰ يرسل عليكم شواظ من نار ونحاس وقال تعالیٰ انطلقوا الى ظل ذى ثلاث شعب لا ظليل ولا يغنى من اللهب، والظل والنحاس واليحموم هو الدخان وقال تعالیٰ فى حق قوم يونس لما آمنوا كشفنا عنهم عذاب الخزى فى الحياة الدنيا. وكان ذلك الدخان ومايكون كذلك فاستعماله على وجه يكون هيئة العذاب حرام ألا ترى الى ما اخرجه أبو داود وغيره عن بريدة رضى الله عنه جاء رجل الى رسول الله ﷺ وعليه خاتم من حديد فقال مالى أرى عليك حلية أهل النار ثم جاء وعليه خاتم من صفر فقال مالى أجد منك رائحة الاصنام فقال يا رسول الله من أى شئى اتخذه؟ قال اتخذه من ورق. ومن ثم شرح بعض الفقهاء بأن استعمال الحديد اكثر اثماً من استعمال الذهب والصفر لكونه الة لعذاب الفجرة فاذا كان الحديد هذا مع أن مافيه نوع زينة فما بالك بالدخان المعدّ لعذاب الدنيا والاخرة حاصل ئى داسو چه استعمال دآلى دعذاب پر داسى طريقه باندى چه هيئة ئى داسى وى لكه هئية داهل عذاب حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿۱ـ او بعض علماء وائی﴾

چه مذکور شیان حرام دی دضرر په وجه باندی ونورو مسلمانانو ته یعنی کم وخت چه دغیر عادی انسان ومخ ته استعمالوی نو هغه نفرت ځینی کوی او مخ ځینی اړه وی نو چه انسان ځینی په عذا بیږی ملائکة هم ځینی په عذا بیږی او عذاب ورکول وبل چا ته حرام ده لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چه وائی **والذین یؤذون المؤمنین والمؤمنات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتاناً واثماً مبیناً وقال رسول الله ﷺ کل مؤذٍ فی النار** ـ

﴿۲ـ او بعض علماء وائی﴾

چه مذکورشیان حرام دی داسراف په وجه باندی یعنی ډیری ډیری پیسی پر ورکوی پر داسی شئی باندی چه پر هغه نهٔ دونیوی فائده مرتبه ده او نهٔ اخروی او دا اسراف ده اسراف حرام ده په نص سره

﴿۳ـ او بعض علماء وائی﴾

چه سگریټ وچلم حرام دی لدی وجه چه په دوی سره دوگ داخلیږی وبدن ته اودوگ له اوره پیدا کیږی داور خوراك حرام ده لکه دگرمی ډوډی په حق کښی چه رسول الله ﷺ وائی **ان الله ما أطعمنا النار** یا ـ **ان الله لم یطعمنا ناراً** ـ یعنی رسول الله ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگرمی ډوډۍ خوراك مكروه او ناجائز بولي داور په وجه باندی نوسګریټ او چلم به څنګه ناجائز نهٔ وبلل سی داور په وجه باندی

﴿٤لـه او بعض علماء وای﴾

چه سګریټ حرام دی لدی وجه چه په سګریټ سره مشابهت راځی له شیطان سره ځکه داثابته ده چه داور څوکی په لاس کښې اخیستل داشیطانی فعل ده نوسګریټی هم دغسی فعل کوی لکه شیطان چه شعلة داور ئی په لاس کښې اخستـه وی بیاخاص کر په سهار اوپه ما ښام کښې اوتشبیه له شیطان سره ممنوع ده په نصوص صریحه ؤباندی لکه څنګه چه خوراك او څیښناك په چپه لاس سره ممنوع ده او تګ کول په یوهٔ چوټه کښې او او به څیښنل په ولاړه باندی او حاجة ته کښې نستل په سایه اولمر څیکی کښې اولاس پر ډیډو نیول وغير ذلك من الأفعال الشيطانية

﴿٥لـه او بعض علماء وائی﴾

چه سګریټ حرام دی لدی وجه چه او لو الإمر منع ځینی کړیده او منع داولو الأمر موجب دحرمت ده په مسلمانانو باندی **وفی ما ذکر النابلسی وغیره بأمر المراد من أولی الامر العلماء علی الاصح کماذکره العینی فی الرمز شرح الکنز** اوچه اولو الأمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

علماء سي لکه عيني رحمه الله عليه چه وائي بياخويه حرمت ترلمر واضح ده او که سلاطين سي هم حرمت په ثابت سو ځکه امير المؤمنين ملا محمد عمر مجاهد رحمه الله عليه هم منع ځيني کړيده

﴿٦٦ او بعض علماء وائي﴾

چه مذکور شيان حرام دي لدي وجه چه اجماع دمسلمانانو په پر حرمت باندي راغلي ده او اجماع حجة ده له حججِ شرعيه ځخه

﴿وقال شيخ ٦٧ عبدالحي الکنهوي رحمه الله عليه﴾

في رسالته ترهيب اعتياد مجاورة هذه الرائحة الكريهة موجبة لحرمان زيارة النبي ﷺ البتة وقد سمعت من أثق بخبره يحكي أن رجلاً كان يكثر التنباك فرأى يوما في المنام رسول الله ﷺ وحوله اصحابه فأراد في المنام ان يقرب منه ويتشرف بقربه فمنعه الأصحاب وقالوا هذا شارب الدخان فلما استيقظ الرجل تاب من صنعه ومثل هذه الحكاية على تقدير صدقها لايستغرب وقوعها فلتحفظ والله اعلم شيخ عبدالحی الکنوی رحمه الله عليه په زجر الرّيان عن شرب الدخان کښي واي چه دسگريټو اودچلم مجاورة اوعادت موجب دحرمان دزيارت النبيﷺ گرزي خامخا واي ماله يو معتمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړی ځخه او ریدلی دی چه هغه قصه کوله چه یو سړی تنباکو ډیر
څکول بیا یه یوه ورځ رسول اللهﷺ په خوب ولید چه صحابه کرام
رضی الله عنه شاوخوا پر ناست ؤنوده اراده و کړه چه رسول اللهﷺ
ته ورنزدی سی او په نزدیکت ئی شرافت حاصل کړی صحابه کرامو
منع کو او ویل چه دا دوګ څکونکی ده نوکوم وخت چه راو یښ سو
له خپله کسب ئی توبه و کښه اوداسی حکایات پر تقدیر دصدق ئی
وقوع نادره نده یادئی وساته او په بل ځائی کښی شیخ رحمه الله
لیکلی دی۔

﴿ ١٨ـ قد ثبت بالأدلة الواضحة والبراهين الساطعة ﴾

أن شرب الدخان لايخلو عن اثم أی اثم فانه ان كان حراماً
فهو كبيرة اتفاقاً ولو مرة واحدة يفسق به مرتكبه وترد
شهادته وان كان مكروها تحريماً فهو ايضاً كبيرة على
المذهب الراجح لكنها دون كبيرة ارتكاب الحرام الواضح
وان كان مكروهاً تنزيهاً فهو وان كان صغيرة كما أنه كذلك
على تقدير الكراهة التحريمة عند جماعة لكنه بالاصرار
والاعتياد يكون كبيرة وبالجملة فمد او مته والاصرار عليه
لايخلو عن ارتكاب كبيرة أعاذنا الله منها ومن امثالها واما
القول بالا باحة المطلقة الخالية عن مطلق الكراهية فقل من

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهب اليها وقول محكوم عليه بالشذوذ من جملة الاقوال

الغير المعتمد عليها يعني په واضحه دلائلو سره ثابته ده چه دسگريټ او چلم څكول له گناه ندي خالي هره گناه كه وي څكه كچيري حرام سي نو گناه كبيره ده اتفاقاً كڅه هم يو وار وي فعل كونكي يه فاسق ده او شهادت ئي مردود ده او كه مكروه تحريمي سي نو هم گناه كبيره ده پر مذهب راجح باندي لكن دواضح حرامو تر گناه كمه ده او كه مكروه تنزيهي سي نوبيا كڅه هم گناه صغيره ده خولكن په هميشه توب او عادت سره كبيره گرزئي حاصل ئي دادي چه هميشه توب درباندي كول له گناه كبيري څخه نه خالي كيږي اَللّٰه (جلّ جلاله) دي لدوي او ددوي له مثله ومونږ ته پناه را كړي اوهغه قول په اباحت سره چه خالي وي له مطلق كراهيت څخه وهغه ته ډير كم تگ سويده او هغه قول محكوم عليه په شذوذ او په ندرت سره ده او هغه له جملي داقوال غير معتمد عليها څخه ده او شيخ عبدالحئي الكنوي رحمه الله عليه ډير داسي خوبو نه له صاحب النصيحة څخه نقل كړيدي چه هغه پر بدي دسگريټو اودچلم دلالت كوي

۱۹ ذكر صاحب النصيحة كثيراً من المنامات

الدالة على أنه من المستقبحات وقد تكلم به الموتى بعد

حصول الاحياء فمن ذلك ما وقع في بلدة بروج سنة أربعين

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعد الألف ان رجلاً كان شارباً للدخان وكان اسمه
محمودمات فاشتغل أقربائه بالتجهيز والتكفين اذ أحياء الله
تعالىٰ وتكلم فقال أين يذهبون بأخي وكان اخوه مريضاً
لكن يدور فى البيت فمات فى الساعة وسألوه عن حاله
فقال جاءنى رجلان مهيبان فذهبابى الى موضع مفروش
بفراش أخضر فاذا أنا برجال ونساء يقرأون القرآن واذا
أنا بجماعت من أقربائى فقلت لهم أنا جائع فجاء واحد منهم
بطبق مملوء بانواع الثمار فأكلت ثم عطشت فقلت لهم أنا
عطشان فجاء واحد منهم بقدح مملوء بدم فقال لى اشرب
فقلت والله أشربه فتركتهم وقمت باكياً متحيراً فاذا أنا
برجل على صورة العرب فقال لم تبكى؟ فقلت انى ضللت
طريق بيتى فقال أذهب بك الى بيتك وأمرك أن أمر الناس
أن يتركو اشرب الدخان وأن يتميزوا بين الكافرين
والمسلمين فى اللباس فقلت له ياسيدى ان لم يقبلوا قولى
فقال بلّغ وما على الرسول الاالبلاغ صاحب النصيحة ذكر
کړيدی چه په سنه ۱۰۴۰ يوزر څلويشت کښې دبروج په ښار کښې
يوه واقعه پيښه سوه هغه داوه چه يو سړی وه نوم ئی محمود ؤ سګريټی
او چلمی وه دا مړ سو قريبان ئی په تجهيز او تکفين باندی مشغول سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نا څاپه اَللّٰه (جلّ جلاله) دغه مړی ژوندی کو او خبری یه شروع
کړی او ویویل چه زما وررور موځه کړیده هغه مریض ؤ صرف په کور
کښی گرزیدو بیابیرته دستی مړسو خلگو پوښتنه ځینی وکړه یعنی
حال ئی ځینی طلب کو ده ورته وویل دوهٔ ویریدو نکی کسان راغلو
زه یه ویو شنه فرش کړی ځائی ته بوتلم چه ناڅاپه له نارینه ؤاو ښځو
سره ملاقی سوم پداسی حال کښی چه دوی قرآن وایو او نا څاپه
ملاقی سوم له یو ټولی دقریبانو سره ماورته وویل چه زه وژه یم
یوراولاړسو یوه مجمع یه راوړه چه له قسم قسم میؤوڅکه وه ماخوراك
ځینی وکوبیازه تږی سوم ماورته وویل دوی ته چه زه تږی سوم بیایوه
راتگ وکو په یوه پیاله سره چه له وینوڅکه وه وما ته ئی وویل چه
وڅیښه ماورته وویل قسم په خدای کی وڅیښم نودوی می پر ښنوو
اوزه ولاړسوم چغی می وهلی او حیران ؤم چه ناڅاپه له یوه عربی
شکل سړی سره ملاقی سوم هغه راته‌وویل چه ولی ژاړی ماور ته
وویل دکورلار راځخه ورکه ده هغه راته وویل چه کورته به دی زه
بوزم او په یو شئی دأمر کوم چه په هغه شئی بیاخلگ امر کړه هغه
داده چه خلگوته ووایه چه دوگ مه ځه کوی او دکافرا نوو مسلمانانو
په جامهٔ کښی فرق سره وکړی دی وای ماورته وویل که خلگو نهٔ
ومنله ده راته وویل چه تی وره سوه په رسول یعنی پرلیږونکی صرف

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول دی وحکی ان رجلاً شریفاً کان یشرب الدخان فرأی النبیﷺ فی المنام فقال له انت شریف وتشرب الدخان - هذا العجیب حکایت دی چه یو شریف سړی سګریټ یا چلم څکاوه رسول اللهﷺ ئی په خوب ولید ورته ویویل چه ته شریف سړی ئی او دوګ څکوی وحکی ان رجلاً عالماً کان یشرب الدخان فرائی صدیقه فی المنام النبیﷺ فقال له قل لصدیقك انك تدرس وتشرب الدخان الخبیث یعنی حکایت ده چه یو عالم سړی وه دوګ ئی څکاوه دده اشنائی رسول اللهﷺ په خوب ولید ورته ویویل چه خپل اشنائی ته ووایه چه ته درس کوی او خبیث دوګ هم څکوی وحکی انه وقع فی بروج سنة ألف وتسعة وثلاثین قحط شدید فرأت فی المنام امراة صالحة السید کمال الدین حسینی فقالت له یاسیدی متی یرفع عنا هذا القحط فقال تسألنی عن رفع القحط ولم یترك الناس شرب الدخان -

حکایت ده چه په بروج شهر کښی په سنه ۱۰۳۹ یوزر نهد یرش کښی قحطی او تنګی راغله پر خلګو باندې یوی صالحی ښځی سید کمال الدین په خوب کښی ولید ورته ویویل ای سیده دغه بلاء به څه وخت خدای (جلّ جلاله) له مونږ څخه یور ته کړی سید صاحب ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویـل تـه لـه ماڅخه دقحطی دپورته کیدو سوال کوی او خلګ دوګ
څکیدن نـۀ پر یږدی وحـکـی رؤیة کثیـر من الصلحاء النبی صلی الله علیه وسلم
وجـماعت من الاولیاء أنهم یمنعون عنه یعنی ډیرو صالحانو
او اولیاء النبی صلی الله علیه وسلم لیدلی ده چه دوی یه منع کړیدی څینی وحکی
صـاحـب الـنـصیـحة عـن نفسه أنه رأی فی المنام کان شاباً
حسـنـاً ملیحا یقول له ثلاثة لهم عذاب شدید الزانی وشارب
الـدخـان ومثـل هـذه الـحکایات کثیرو نظیرها شهیر صاحب
النصیحة دخپـل ځـانـه حـکایت کوی چه ده یو شائسته خوبصورته
ځوان په خوب کښې ولیـد هـغه ورته وویل چه دریو کسانو ته سخت
عـذاب ده یـوه زانی او بل دوګ څکونـکـی دریـم ئـی نده ذکر کړی
صـاحـب نصیحة هغه څوك ده چـه پـه کتاب النصیحة کښی ئی دغه
خـوبو نه رایو ځائی کړیدی وقـد حـکی محدث الهندولی الله بن
عبدالـرحیـم الـدهـلـوی فـی رسـالته الدرالثمین فی مبشرات
الـنبـی الأمیـن عـن والـده آنـه قـال کـان رجل من أصحابنا
لایـعتـاد شـرب التـنباك ولکنه قد هیّأ القدرة لأضیاف فرأی
الـنبـی صلی الله علیه وسلم فـی الـنـوم أو فـی الیقظة لا أدری ای ذلك کـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقبلا اليه ثم اعرض عنه وخرج من ذلك المكان قال فدنوت اليه فقلت يا رسول الله فقال فى بيتك القدرة ونحن نكرهها۔

محدث الهندولى الله بن عبدالرحيم الدهلوى په خپله رسالة الدرالثمين فى ميشرات النبى الأمين كښې له خپله پلاره حكايت كوى واى هغه وويل چه زمونږله ملګرو څخه يوسړى ؤ چه دتنباكو څكول ئى عادت نۀ ؤ مګريوه ورځ ئى دميلمانو لپاره چلم تيار كړى ؤ رسول الله ﷺ ئى وليد په خوب كښې يا په ويښو خبرنيم چه په كوم يوه كښې ليدلى وه چه هغه ﷺ ورته راتلونكى وه بيايه اعراض ځينى وكو او لدغه مكان څخه بير ته ووتى دعبدالرحيم دهلوى ملګرى وائى چه ور نزدى سوم ورته وميويل يا رسول الله ولى ولاړى ده ﷺ راته وويل چه ستا په كور كښې چلم ده او مونږ نفرت ځينى كوؤ وحكى أيضاً عن والده أنه كان رجلان من الصالحين أحدهما عالم عابد والآخر عابد ليس بعالم فرآيا النبى ﷺ فى ساعة واحدة على صورة واحدة وكأنه أذن للعابد أن يدخل فى مجلس ولم يأذن للعالم فسأل العابد بعض القوم عن ذلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

فقال هويمرن التنباك والنبی صلی الله علیه وسلم یکرهه فلما کان الغد دخل
العابد علی العالم فوجده یبکی لما رأی اللیلة فأخبره عن
السبب فتاب من ساعة ثم رآیا النبی صلی الله علیه وسلم من اللیلة الآتیة
علی صورة واحدة کأنّه أذن للعالم وقرّبه منه او دغه رنگه
محدث الهندله خپله پلاره حکایت کوی چه دوه صالحان کسان وه
یو عالم عابد وؤ اوبل صرف عابدؤ دواړو رسول الله صلی الله علیه وسلم په یوه ساعت
کښی پریوه صورة باندی ولید گواکی وعابد ته رسول الله صلی الله علیه وسلم اجازه
ورکړه دغه عابد له بعض ملگرو وځخه دمجلس پوښتنه وکړه چه
دغه عالم ئی ولی منع کو هغو ورته وویل چه دئی دتنباکو عملی ده او
رسول الله صلی الله علیه وسلم نفرت ځینی کوی نوهر کله چه سهار سو عابد وعالم
ته ورغلی عالم چیغی وهلی دشپی دلیدو پر قیصه باندی نو عابدو په
سبب باندی خبر کنو یعنی عالِمَ ته دتنباکو په وجه باندی منع سوی
هغه دستی تو به ځینی وکښه بیا دواړو په راروانه شپه باندی رسول
الله صلی الله علیه وسلم په خوب ولید پریوه طریقه باندی نووعالم ته ئی اجازه ور کړه
او ځانته ئی ورنزدیکو فان قلت هذه الحکایات والمنامات لاتفید
شیأ من الأحکام من الحلال والحرام لما قال علی القاری

(c) ketabton.com: The Digital Library

المكی فی رسالة المقدمة السالمة فی خوف الخاتمه لااعتماد على رؤية المنام فی حق غير الانبياء عليه الصلوة والسلام فلو فرض أن أحد رأى النبی ﷺ وأمره بفعل شئی او ترکه على خلاف قواعد الاسلام فليس له القيام بذلك الأمر باجماع العلماء الأعلام انتهى ملخصا وقال على القاری ايضاً فی الحرز الثمين شرح الحصن الحصين ان الأحكام المنامية والأحوال الكشفية لااعتبار لها فی الامور الشرعية انتهی ملتقطا يعنی که ته سوال و کړی چه دغه حکايات او خوبونه خويوشئی له احکامو نۀ فائده کوی چه هغه عبارة ده له حلال او حرام څخه يعنی په خوب باندی خو نۀ حرمت ثا بتيږی او نۀ حلت له جهة دهغه چه علی قاری رحمه الله عليه په خپله رسالة مقدمة السالمة فی خوف الخاتمه کښی ويلی دی چه له انبياء ؑ ما سوئ دبل چاء و خوب ته اعتبار نسته بالفرض که يو څوك رسول الله ﷺ په خوب ووينی اوپر فعل دشئی يا پر ترك دشئی پر خلاف دقواعد داسلام باندی آمر کړئ په اجماع دعلماء باندی ثابته ده چه په دغه سړی باندی ددغه آمر برپای کيدل او قائميدل نسته او دغه رنگه علی قاری په حرزثمين

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرح الحصن الحصين كښې ويلي دي چه دخوبو واحكامو ته او
دكشف واحوالو ته په امور شرعية كښې اعتبار نسته **قلت هب أن**
منام غير النبي ﷺ لايثبت شيأ من الحلة والحرمة لكنه يقع
مؤيداً لما ثبت بالأدلة فهذه الحكايات والمنامات ان لم تثبت
باستقلالها قبح الدخان لكن لاريب في جعلها مؤيدة لما دل
عليه البرهان لاسيما رؤيامن رأى النبي ﷺ أنهٔ يكرهه
ويستقبحه فانه ان شاء الله لرؤ ياحق لحديث من رأى فقد
رأى الحق ويؤيده قول العارف ابن جمرة الاندلسي المالكي
في بهجة النفوس شرح مختصر صحيح البخاري من رأى
النبي ﷺ في صورة حسنة فذلك حسن في دين الرأى من
جهة الدين وان كان في جوارحه شين او نقص فذلك خلل
في الرائي من جهة الدين وكذلك يقال في كلامه في النوم
انه يعرض على سنته فماوا فقها فهو حق وما خالفها فالخلل
في سمع الرائي فرؤيا الذات الكريمة حق والخلل انما هو في
السمع الرائي وبصره وهذا خير ما سمعت في ذلك انتهى زما
په فكر لفظ دهب سهود قلم ده پر دى ځائى لفظ دنم يعنى دنسلم ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل دجواب دادی دامنم چه په خوبو دغیر انبیاء حلت او حرمت نهٔ
ثابتیږی خولکن تائید دهغه واقع کیږی چه هغه په دلیل سره ثابت
سوی وی نودغه قصی او خوبو نه کڅه هم بالاستقلال پدوی سره
بندی ددوگ نهٔ ثابتیږی خولکن پدی کښی هیڅ شك نسته چه دوی
تائید واقع کیږی دهغه شئی لپاره چه پر هغه دلیل دلالت کوی
بیاخاص کر دهغه چاء خوب چه هغه رسول الله ﷺ په خوب لیدلی
وی او هغه ﷺ کره او نفرت ځینی کوی نودغه انشاء الله حق خوب
ده لجهة ددی حدیث شریف **من رائی فقد رأی الحق** یعني که
چاء رسول الله ﷺ په خوب ولید نو په تحقیق سره هغه حق ولید یعنی
دغه لیدل ئی حق او یقینی ده ددی خبری تائید دعارف ابن أبی جمرة
الأندلسی المالکی قول کوی په بهجة النفوس شرح مختصر صحیح
البخاری کښی داهغه کس ده چه نوم ئی عبدالله بن أبی جمرة ده دده
په حق کښی ابن کثیر وائی **کان قوّالاً بالحق أمّارا بالمعروف**
مات سنه ٦١٥ بمصر او صاحب التبصیر دده په حق کښی وای **کان**
عالماً عابداً شهیر الذکر وذکره عبدالوهاب الشعرانی فی
طبقات الاولیاء وأرخّ وفاته سنة ٦٥٥ هغه قول ئی داده وای که چاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول اللهﷺ په حسن صورة او ښاسته صورة باندی په خوب کښی ولید نودغه حسن او ښائست په دین دلیدونکی کښی ده او که چاء په بدصورة ولید نودغه بدی په دین دلیدونکی کښی ده اودغه رنګه ویل کیږی په کلام درسول اللهﷺ کښی یعنی که ئی چاته خبری و کړی هغه خبری پر سنتود ده باندی عار ضیږی که له سنتود ده سره برابری وی نودغه خبری حق دی او که مخالفی وی نودغه خلل او نقصان په أوریدو دلیدونکی کښی ده نولیدل دذات کریمه حق ده او ثابت ده او خلل و نقصان په أوریدو دلیدنکی کښی او په سترګو دلیدنکی کښی ده او دا خبره ترټول هغو خبر و بهتره ده کم چه ما په دغه موضع کښی أوریدلی دی۔

نو دغه خوبو نه اوقصی کم چه دسګریټو او دچلم په حق کښی لیدل سویدی نودغه باید عرض سی پرسنت او شریعت درسول اللهﷺ باندی که چیری ورسره موافق او برابر وه نودغه خوبو نه حق او ثابت دی او که بالفرض ورسره مخالف وه نودغه خلل او نقصان بیا په لیدو أو أوریدو دلیدنکی کښی ده او حال داده چه یوکس به په سنت او شریعت کښی داسی قول نکړی پیش چه هغه به پرحلت اوپر جواز

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو و چلم وغیرهما دلالت و کړی وفی نسیم الریاض شرح شفاء عیاض للشهاب أحمد الخفاجی الحنفی سل النووی عمن رأه فی منامه یأمره بأمر هل یجب به أم لا؟ فاجاب بأ نه ان لم یخالف الشرع وکان له خاصة فی نفس ینبغی العمل به وانما لم یجب لأن النائم لایضبط ماقیل له وربما لم یفهمه أویکون اشارة تحتاج الی التأویل انتهی او په نسیم الریاض شرح شفاء عیاض کښی شهاب احمد خفاجی حنفی ذکر کړیدی چه له نووی رحمه الله تعالیٰ علیه څخه سوال وسوله هغه شئی څخه چه په خوب ئی انسان ووینی او آمر سی په یو امر بانِدی ددغه امر قیام باندی واجب ده که نه؟ نو ده جواب ورکو پدی سره چه دغه امر که مخالف له شرع نهٔ وه او مختص ترده پوری وه مناسب داده چه عمل ورباندی و کړی خولکن دغه عمل ورباندی واجب نده ځکه چه بیده یاد دهغه نسی کولی چه ورته وویل سی اوډیر ځله ئی فهمه ولی نسی او یا اشاره وی وتأویل ته احتیاج لری۔ نولدی متنه هم دغه معلوم سوه چه پدغه خوبو باید عمل وسی۔ دغه دلائل چه علماء کرام ذکر کړیدی پر حرمت او کراهیة

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو او دچلم باندی پدغو دلائل کښې په اکثرو باندی۔

حرمت او کراهیت دنسوارو

داحقر بنده په نظر په طریقه اولی سره ثابتیږی ځکه نسوار هم تنباکو دی خولکن تنباکوئی تر سګریټو او چلم زوره وردی او چینه هم په ګډه ده نوضرر او فتورئی تر سګریټو زیات ده او ضرر وفتورئی تر ټولو هغه چاته ښه معلومیږی چه استعمال ئی کړی او په عادت نهٔ وی او په منشیاتو کښې اول وهلهٔ معتبر ده یعنی ترعات مخته چه استعمال کړی که مسکروه بیاهغه شئی ترپای مسکر بلل کیږی او که مفتروه بیاترپای مفتر بلل کیږی یعنی په اول وار که هر شی وه بیاهغه شئی بلل کیږی او له عادت ورسته که یوسړی نشه و کړی او نسی نشه نودیته اعتبار نسته یعنی که یو داسی سړی شراب یاتریاق وخوری چه هغه په عادت وی اونشه یه نهٔ کړی او یا یو نسواری سړی نسوار وکړی او په بدن کښې ستی نسی پیدا نولدی دانهٔ معلومیږی چه دغه مذکور شیان بالذات مسکراو مفتر ندی بلکه دغه شیان بالذات مسکراو مفتر دی خولکن دغه وصف دمسکریت او مفتریت په ددغه سړی په حق کښې زائل سویده په سبب دعادت ددغه سړی حاصل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکلام داسو چه نسوار حرام دی۔

په سبب دمفتریت او مضرت دنفس او مضرت دغیر او عبثیت او خبثیت او اسرافیت او بدبوئی او فسادیت دعقل او دغه ټول شیان حرام او مکروه دی یعنی نسوار مفترهم دی او مضر هم دی او عبث هم دی او خبیث هم دی او اسراف هم ده او بدبوئی هم دی او مفسد عقل لره هم دی اوددغو ټولو شیانو حرمت وکراهیت مخته په تفصیل سره ذکر سو او علماء کراموا رحمه الله علیه پر حرمت او کراهیت دسگریټو او چلم و نسوار تقریباً نولس دلائل ذکر کړیدی پدی کښنی بعض دلائل دونه قوی دی چه دخدشی او دنقص تصور په کښنی وهل له عقله دعا قله لری خبره ده خوداحقر بنده په نظر له دغو دلائلو ماسوی یوبل دلیل هم ورځی هغه داده لکه څنگه چه ددی رسالی په سر کښنی په څلورمه قاعده کښنی مونږ ذکر کړو چه اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُوی یعنی که مقصد او مسبَبُ فرض ؤ دهغه سبب او وسیلة هم فرض ده او که مقصد او مسبَبُ واجب ؤ دهغه سبب او وسیله واجب ده اودسنت وسیله سنت ده او که مقصد او مسبب حرام او منهی عنه ؤ دهغه سبب او وسیله هم حرام او منهی عنه ده مثلاد پره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ښځی سره خلوة کول ممنوع او حرام ده ځکه دغه خلوة سبب او

وسیله دز ناء ده زناء حرام ده نو سبب ئی هم حرام ده چه خلوة ده که

څه هم دغه خلوة بالذات صحیح ده تفصیل ئی په څلورمه قاعده

کښی وګوری نو سګریټ او نسوار هم سبب او وسیله دناجائز ده نو

ناجائز دی سګریټ یوازی پدی وجه وسیله او سبب دحرامو ده چه

سګریټی دسګریټو په وجه دده ناسته او ولاړه دچرسی سره پیدا کیږی

ځکه عادت دخلګو پردی راغلی ده چه کم سړی چه سګریټ نه

څکوی هغه دچرسی سره ناسته او ولاړه دنشی په وجه نۀ کوی او نۀ

ئی دنشی پروخت ورسره کوی اونۀ ئی چرسی دداسی سړی مخته

څکوی چه هغه دی دسګریټو نشئی نوی نودغه سګریټی بالآخره

پدغه راشه درشه له چرسی سره چرسی کیږی ځکه هر مجلس لره

یوتأثیروی نو کم وخت چه چرسی سی بیا یه تعلق له بنګی اوتریاقی

سره پیدا کیږی ځکه خوعادت دخلګو پر دی راغلی ده چه دطالب

زیات تعلق له طالبه سره او دعالم زیات تعلق له عالم سره وی او

دتجار تعلق له تجار سره وی او دډرائیور تعلق له ډرائیور سره وی او د

نشه ئی تعلق له نشه ئی سره وی نو کم وخت چه تریاقی سی بیا یه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـرهغه له لوړه سـره تعلق پیدا کیږی ځـکـه په هر شئی کښی تـرقی له ادنـی واعلی ته وی نودغه مسببیات چه بنگی اوتریاق وچرس دی مثلاً حـرام او مـنهـی عـنـــه دی نـوسبـب ئـی هـم حرام او منهی عنـه ده چـه سگریټ دی یعنی سگریټ لکه څنگه چه بالذات حرام او مکروه دی پـه وجـه دهـغه تیرو سوی دلائلو دغه زنگه حرام او مکروه دی په وجه دسببیـت دحـرامـو او بـل سگریټ او نسوار دواړه سبـب او وسیله دی دنـاروا پـدی طـریقه سره چه روژه یو عظیم رکن ده له ارکانو داسلام ځـخه ددی عظیم رکن صحیح اداء په روژه دټولو اندامو سره کیږی یعنی دلاس اود پښو اودغوږو اودخـولی اودستر گود ټولو به روژه وی یـعنی دروغ به نهٔ وای سرود به نهٔ اوری جنگ او جدال به نهٔ کوی که بالفرض دغه شیان سږی پکښی وکړی نوه صرف او صرف فرض بیه له غاړی سـاقط وی فقط خولکن اداء ددی رکن اعظم ناقصه اوتاوانی سـوه نـوهـغـه مسلمانان چه په شرابو یا په تریاقو اورئینو او چر سواخته وی هـغه خوپر یږده ځـکـه په هغو کښی خـولـه اکثرو اداء ددغه رکن اعظم تللی ده او هغه مسلمانان چه ده سگریټو او نسوارو نشیان وی په هغو کښی دی یوڅوك په سلو کښی شل حساب کړی چـه ترمابنام

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوری دجنگ او جدال او ښکنځل نۀ په کور کښې وکړی او نۀ په صحراء بلکه بالمشاهده یه وینو چه دروژه مات پروخت پنځه منټه انتظار نسی کولی او له خولی یه لاس اختسی وی چه پرخو له ور غلو هغه وائی نوددغه رکن اعظم ناقص کیدل هم ناروا کارده او جنگ وجدال کول او ښکنځل کول هم ناروا کارده نوچه دغه شیان ناروا سول اسباب یه هم ناروا دی ځکه دا مخته مونږ ذکر کړو چه اسبابو لره حکم ده مسبَبَا تو وی نولدغو منشیاتو او منهیا تو باید هر مسلمان پرهیز وکړی ځکه پریوشئی چه نۀ دینی فائده مرتبه وی او نۀ دونیاوی فائده مرتبه وی نو بیا به هغه ښنگه عاقل وی چه پر هغه شئی باندی ځان او مال ضائع کوی او خاص کر علماء او طلباء کرام باید سخت پرهیز ځینی وکړی ځکه یوخو ددغو شیانو حرمت ده داخو پر خپل ځای پریږدی بل به داَللّٰه (جلّ جلاله) دغه ایات مبارك ورته متوجه سی

اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم وانتم تتلون الکتاب

أفلا تعقلون او بل علماء کرام دقوم مقتدایان او پشوایان دی او دأنبیاء وارثان دی نوقوم ددوی په قول او په فعل باندی داسی دلیل نسی لکه ښنگه چه دوی دانبیاء علیهم الصلوة واسلام په قول او په فعل باندی دلیل نسی نو هر عالم باید په جهان کښی داسی کردار او مقتداتوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړی چه قوم دده داقتداء په وجه پر هدایت سی نۀ پر ضلالت لکه ځنګه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) په رسول اللهﷺ پسی اقتداء ته حسن اقتداء ویلی ده او په صحابه کرامورضی الله عنهم پسی اقتداء ته هدایت منده اقتداء ویلی ده اَلّٰهم یا عالِمَ مَا فِی سِرنَّا ونَجوَانَا نَحنُ غَرْقِی فِی بِحَارِ العِصْیانَ نسألك الفَضْلَ والجُوْدَ والغُفْرانَ فَحَقَقَ رَجَاءَ نَا وأعطِنَا ما سألْنَا فانْ تَطْرُدْنَا فَمَنْ يَرْحَمْنَا يَوْم" لابَيْع" فيه ولا خُلَّةُ الأَقْرانَ وَنَجِنَا مِن العَذَابِ المُهِیْن فِی الدُّنْیَا وَالدِّیْنِ وَارْزُقْ مؤلف هٰذِهِ الكلماتِ خَیرَ الدُّنْیَا وَالدِّیْنِ آمین برحمتك یا ارحم الراحمین اقول قد حررتها فی ضیق المعیشة وكان الفراغ منها لیلة الثلاثة الثامنة من لیالی شهر المحرم الحرام من شهور سنة اثنان وثلاثین بعد الألف واربع مأته من الهجرة الأحمدیة علی صاحبها افضل الصلوٰة والتحیة ولله الحمد علی ذلك بكرةً وعشیة۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library